

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 327

**Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve 45
Milletvekilinin Bankacılık Kanunu ile Bazı
Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde
Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifi (2/4389) ile Plan ve Bütçe
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4389 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	9
- Madde Gerekçeleri	10
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	15
• Muhalefet Şerhleri	23
• Teklif Metni	107
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	107

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Öznur Çalık</i> Malatya
<i>Erol Kavuncu</i> Çorum	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul
<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i> Kocaeli	<i>İsmail Kaya</i> Osmaniye
<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Ahmet Çakır</i> Malatya	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul
<i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>İsmail Güneş</i> Uşak
<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Adil Çelik</i> Balıkesir
<i>Zafer Işık</i> Bursa	<i>Murat Baybatur</i> Manisa	<i>Mehmet Altay</i> Uşak
<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>İffet Polat</i> İstanbul
<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>Ahmet Akay</i> Şanlıurfa
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa	<i>Mehmet Ali Özkan</i> Manisa	<i>Çiğdem Koncağül</i> Tekirdağ
<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Halis Dalkılıç</i> İstanbul	<i>Hüseyin Yayman</i> Hatay
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Veysel Eroğlu</i> Afyonkarahisar	<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Metin Yavuz</i> Aydın

<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Cemal Bekle</i> İzmir	<i>Cihan Pektaş</i> Gümüşhane
<i>Mehmet Habib Soluk</i> Sivas	<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Selim Gültekin</i> Niğde
	<i>Necip Nasır</i> İzmir	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 12/04/2022 tarihinde sunulan 2/4389 Esas numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi' ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

15.04.2022

Sena Nur Çelik
Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

12/04/2022

Muhammet Müfit Aydın
Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimize katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

13.4.2022

Jülide İskenderoğlu
Çanakkale

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

12/04/2022

Burhan Çakır

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile bazı kanunlarda ve 655 sayılı kanun hükmünde Kararnamede Değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

13.04.2022

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4389 esas numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

13.04.2022

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

13.04.2022

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile ilgili verilen Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

12.04.2022

Bülent Tüfenkci

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Uğur Aydemir

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yelda Erol Gökcan

Muğla

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum,

Gereğini arz ederim.

13/04/2022

Ergün Taşcı

Ordu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mücahit Durmuşoğlu

Osmaniye

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4389 esas numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamn olmasını istiyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

13.04.2022

Zemzem Güleender Açanal

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Salih Cora

Trabzon

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4389)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Teklifle, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 6758 ve 7076 sayılı Kanunlar ile diğer bazı Kanunlar ve 655 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

5411 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle;

- Sigorta kapsamının genişletilmesi ile, sadece gerçek kişilere ait olup ticari işlemlere konu olmayan mevduat ve katılım fonu tutarlarının değil, resmi kuruluşlar, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlara ait olanlar haricindeki tüm ticari mevduat ve katılım fonunun sigorta kapsamına dahil edilmesi, Avrupa Birliği Mevduat Sigortacılığı kriterlerine uyum sağlanması,

- Hakkında iflas kararı verilmeyen veya iradi tasfiyeye giren kredi kuruluşunun tasfiyesinde de 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 206 ncı maddesindeki sıralamanın geçerli olacağı, öte yandan bankalarda söz konusu teknik alt yapının kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin kuralların Fon Kurulu tarafından belirlenmesi yönünde değişiklik yapılması,

- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun idari yapılanmasındaki görev dağılımının, artan iş yükünün etkin ve süreçleri hızlandıracak şekilde yürütülmesini teminen kurulacak yeni daireler vasıtasıyla değiştirilmesi ve ihtiyaca binaen müdürlük sayısının artırılması ile destek personelinin istihdamına yönelik değişiklik yapılması,

- Bankacılık Kanunu ve ilgili diğer kanunlar ile Devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin işlemler nedeniyle yapılan giderlerin, gerektiği hallerde Fon bütçesinden karşılanabilmesine ilişkin düzenleme yapılması,

- Fonun alacaklarının takip ve tahsiline ilişkin maddelerinde zaman içerisinde ortaya çıkan ihtiyaçlar kapsamında düzenleme yapılarak ticari ve iktisadi bütünlük satışlarında finansal kiralama sözleşmelerinin de öncelikli alacaklılar kapsamına alınması, satış bedelinden yapılacak ödemelerin kriterlerinin belirlenmesi ve 6183 sayılı Kanun ile uyumlu hale getirilmesi,

- İflas eden ve tasfiyesi Fon eliyle yürütölen bankalarda tüm kanuni yükümlölüklerin ifasından sonra tasfiye bakiyesi kalması halinde bu tutarın bankanın iflasına neden olanlar, hukuki engeli bulunan ve Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlara dağıtılmaması ve bunlara ait olan payların Hazineye aktarılmasına imkân verecek düzenleme yapılması, soruşturma veya kovuşturma devam edenlere isabet edecek tasfiye payının Fon hesaplarında tutulması, soruşturma veya kovuşturma sonucuna göre işlem yapılması,

amaçlanmaktadır.

Teklif ile; 6758 sayılı Kanunla Fona verilen kayımlık görevi ile ilgili olarak karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak,

- Fonun kayyım olarak atandığı şirketler ve malvarlığı değerleri ile ilgili olarak şirketlerin etkin ve hızlı yönetilebilmesi amacıyla mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin, şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin Fon tarafından kısmen veya tamamen satışına veya feshi ile tasfiyesine imkan sağlanması, böylelikle sadece mevcut halde sürdürülemez olan şirketlerin değil yakın zamanda ticari, sektörel veya finansal şartlar nedeniyle varlığını sürdürmek için yatırım veya sermaye ihtiyacı olan şirketlerin satışı veya tasfiyesiyle, oluşması muhtemel zararların önlenmesi,

- Hakkında şahıs kayımlık kararı bulunmasa dahi şirket ve/veya malvarlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde mahkemece kaçak kararı verilen kişilerin bu paylarının kısmen veya tamamen satışına veya feshi ile tasfiyesine, ticari ve iktisadi bütünlük satışından elde edilecek tutarın nemalandırılmasına, dağıtımına ve bakiyenin şirket işlerinde kullanılabilmesine yönelik düzenleme yapılması,

- Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle haklarında mahkûmiyet kararı bulunmayan hissedarlara sermaye payları oranında kâr payı ödemesi yapılması, soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin hissesine isabet edecek kâr payının Fon hesaplarında tutulması, soruşturma veya kovuşturma sonucuna göre işlem yapılması,

amaçlanmaktadır.

Teklif ile; 7076 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle;

- 6758 sayılı Kanuna uyum sağlanmasını teminen, kayımlık görevi Fon tarafından yürütülen şirket, ortaklık payları ve malvarlığı değerlerinin müsaderesine karar verilmesi halinde bu kararın Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı ile satış veya tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilmesine,

- Müsade kararından önce yapılan satışlarda alacaklıların alacaklarını tahsil etme imkanı varken müsade kararından sonra yapılan satışlarda da alacaklıların sıra cetveli kapsamında alacaklarını tahsil edebilmesine imkan sağlanarak, 6758 sayılı Kanunun 19 ve 20 nci maddelerindeki esaslar çerçevesinde satışların yapılması, tasfiye komisyonlarınca tasfiyenin tamamlanması ayrıca şirketin yönetim kontrolünü elinde bulundurmayan ve/veya şirketin yüzde ellinin altındaki ortaklık paylarının müsaderesinden sonra kamunun bu ortaklıktan satış yoluyla çekilmesine,

ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Ayrıca Teklif ile;

- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinde değişiklik yapılarak 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer almasa dahi 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk lirasına dönüştürülmesi durumunda, bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır.

- 6741 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak bedeli ödenerek hakim hissedar haline gelinen şirketler, fonlar ve bunların bağlı ortaklıkları da muafiyet kapsamına alınmaktadır.

- 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yapılması öngörülen değişiklikle; Anayasa Mahkemesinin 22/12/2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan, 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E., 2021/54 K. sayılı kararına uygun olarak düzenleme yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddenin mevcut halinde sadece gerçek kişilere ait olup ticari işlemlere konu olmayan mevduat ve katılım fonu tutarları sigorta kapsamında iken, yapılan değişiklikle ticari mevduatın da sigorta kapsamına dahil edilmesi öngörülmektedir. Mevduat sigortacılığının kuralları IADI tarafından yürürlüğe konulan “Etkin Mevduat Sigortacılığı için Temel Prensipler” ile belirlenmekte ve bu doğrultuda IADI Değerleme Sonuç Raporunda ticari mevduatın sigorta kapsamı içine alınmasına yönelik tavsiyede bulunulmuştur. Ticari mevduatın sigorta kapsamına dahil edilmesi hususu aynı zamanda

Avrupa Birliği'nin 2014 tarihli ve mevduat sigortacılığı faaliyetlerinin AB bünyesindeki kurallarını düzenleyen EU/49 sayılı Mevduat Sigortacılığı Direktifi'nin 5 no'lu "Sigortalanabilir Mevduat" başlıklı maddesinde de yer alan bir husustur. Ülkemizin AB direktiflerine uyum değerlendirmesinde daha önce ticari mevduatın kapsam dışında olması sebebiyle ülkemiz "büyük ölçüde uyumlu" sayılmış ancak "tam uyumlu" sayılmamış ve bu yöndeki eksikliğin giderilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca her 5 yılda bir yapılan FSAP (Finansal Sektör Değerlendirme Programı) değerlendirmelerinde de ticari mevduatın sigorta kapsamında olmaması kritik edilen ve eleştirilen hususlardan biridir.

IADI'nin 11 no'lu prensibi ile AB'nin EU/49 sayılı direktifinin fonlama ile ilgili 10 no'lu maddesinde mevduat sigorta rezervi için limit tanımlaması yapılması önerisi bulunduğundan, maddenin üçüncü fıkrasına "mevduat sigorta rezervinin ulaşması hedeflenen minimum seviye" şeklindeki ilaveyle buna yönelik düzenleme yapılmakta, dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile; hakkında iflas kararı verilmeyen veya iradi tasfiyeye giren kredi kuruluşunun tasfiyesinde de 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 206 ncı maddesindeki sıralamanın geçerli olacağına ilişkin ilave getirilmekte, altıncı fıkrasına, Fon kaynaklarının çözümleme rezervi ile mevduat sigortası rezervinden oluşması nedeniyle ödemenin, mevduat sigortası rezervinden yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Öte yandan maddeye yeni fıkra ilavesiyle bankalarda söz konusu teknik alt yapının kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin kuralların Fon Kurulu tarafından belirlenmesi hakkında düzenleme getirilmektedir.

Madde 2- Maddede sigorta kapsamı dışında tutulacak ticari mevduatlar açıkça sayılmakta, kapsam dışında kalacak hesapları belirleme yetkisi Fon Kuruluna verilmektedir.

Madde 3- 5411 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinde yapılan düzenlemeye uygun olarak 107 nci maddede de gerekli değişiklikler yapılmaktadır.

Madde 4- Fon başkan yardımcıları sayısının artırılması suretiyle, Fonun idari yapılanmasında artan iş yükünün etkin ve süreçleri hızlandıracak düzeyde takibinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 5- Fon bünyesinde fiilen yürütölmekte olan ve mevcut daire başkanlıklarının görev alanında bulunmayan işlemlerle müdürlükler nezdindeki bir kısım işlemlerin, Bankacılık Kanunu dışında verilen yeni görevler ile bu doğrultuda gelişen ihtiyaçların kurulacak yeni hizmet birimlerince yürütölmeleri öngörölmekte olup bu ihtiyaçlara binaen hizmet birimi sayısı artırılmaktadır.

Madde 6- Fonda ihtiyaç duyulan destek personelinin (kat ve mutfak görevlisi, şoför, güvenlik vb.) istihdam edilebilmesi amacıyla maddede değişiklik yapılmaktadır.

Madde 7- Maddede, Fon Kurulu üyeleri ve Fon personelinin Bankacılık Kanununda yazılı görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle Fonun yaptığı ödemeyi ilgililerinden talep etmesi hususunda düzenleme yapılarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesi ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 5 inci maddesindeki düzenlemeye benzer şekilde Kurumun yaptığı bu ödemeleri kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklı tutulmaktadır. Ayrıca 5411 sayılı Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen kişilerin de madde kapsamına dâhil edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- Bankacılık Kanunu ile Fona verilen görevlerin yanı sıra ilgili diğer kanunlar ve Devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığınca verilen görevlerin ifası sırasında yapılan giderlerin de gerektiği hallerde, daha sonra ilgililerinden tahsili koşuluyla Fon bütçesinden karşılanabilmesi amacıyla ilave düzenleme yapılmaktadır.

Madde 9- Maddede, Fon tarafından yapılan ticari ve iktisadi bütünlük (TİB) satışlarında mevcut düzenlemeler ve yargı içtihatları gözetilerek maddede ifade edilen geçmiş dönem borcuna dair kriterlerin daha açık ve anlaşılır olmasının sağlanması, finansal kiralama sözleşmelerinin ticari ve iktisadi bütünlük kapsamına alınması ve ihale bedeline isabet eden tutarın sıra cetveli kesinleşmeden ödenmesi, sıra cetveline karşı dava açma süresinin düzenlenmesi, ayrıca mer'î düzenlemenin 6183 sayılı Kanununun 21 inci maddesine uyumlu hale getirilmesi amacıyla değişiklik yapılmaktadır.

Madde 10- 5411 sayılı Kanuna ilave edilen geçici 34 üncü maddenin yürürlüğünden önce iflas edenler dahil tasfiyesi Fon eliyle yürütülen bankaların tasfiyesinde, söz konusu bankaların TL ve yabancı para alacakları sözleşme faizi üzerinden tahsil edilirken bu paralar bankaların en yüksek faiz oranı üzerinden nemalandırılmakta, buna karşın bankaların; yabancı para borçları Yargıtay Hukuk Dairelerinin istikrar kazanmış kararlarında da yerini bulan “iflasta alacaklılar arasında eşitliğin ön planda olduğu, tüm alacaklılar için belirli bir satış kuru esas alınarak yabancı paranın iflas tarihi itibarıyla Türk Lirasına çevrilmesi gerektiği” şeklindeki gerekçeye uygun olarak iflas tarihindeki kur üzerinden TL olarak sabitlenerek bu borçlara ve bankaların TL borçlarına ödeme tarihine kadar kanuni faiz işletilmekte, tasfiye süresince alacakların daha yüksek sözleşme faiz oranıyla tahsil edilmesi, yabancı para olarak tahsil edilen alacaklardan kaynaklanan kur farkı ve işbu tahsilatların yüksek faiz oranıyla nemalandırılması sebebiyle tasfiye bakiyesi oluşmaktadır. Kamu eliyle yapılan tasfiyenin uzunluğu ve batık bankaların kamuya olan maliyetleri de dikkate alındığında oluşan bu bakiyenin, bankanın iflasına neden olanlar, Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlara dağıtılmayarak bunlara düşen payların Hazineye ödenmesine, soruşturma veya kovuşturması devam edenlere isabet edecek tasfiye payının da, kovuşturmaya yer olmadığına, beraat, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında bloke bekletilmesine imkan verecek düzenleme getirilmektedir.

Madde 11- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinin mevcut halinde kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında mevcut olan yabancı paralarını maddede belirtilen sürelerde Türk lirasına çevirmeleri durumunda istisna düzenlemeleri yer almaktadır. Maddeyle 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer alması dahi 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk lirasına dönüştürülmesi durumunda, bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır. Ayrıca Cumhurbaşkanına 30/6/2022 tarihli veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda bulunan yabancı paraların Türk lirasına dönüşümünde de istisnanın uygulanabilmesi hususunda yetki verilmektedir. Eklenen diğer fıkrayla da Türk Lirasına dönüşen bu hesapların 2022 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere vade sonunda Merkez Bankasının düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi durumunda istisnanın yenilenen hesaplara da uygulanması amaçlanmaktadır.

Madde 12- 6741 sayılı Kanunun mevcut halinde alt fon ve alt şirketlere yönelik olarak “Şirket tarafından kurulacak” ifadesi kullanılmaktadır. Alt fon ve şirketlerin Türkiye Varlık Fonu adına tescilli gerektiğinden; birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda yapılan ekleme ile Kanunda yer alan muafiyet ve istisnalardan Türkiye Varlık Fonu’nun hak sahibi olduğu şirket ve alt fonlara ilişkin açıklama getirmektedir. Eklmeler ile Kanundaki kurucunun Türkiye Varlık Fonu A.Ş. mi yoksa Türkiye Varlık Fonu mu olması gerektiğine ilişkin mevcut belirsiz durumun fıkralar özelinde giderilmesi ve

düzenlemenin diğer maddeler ile uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır. 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılmakta olan düzenleme ile TVF'nin veya kurmuş olduğu alt şirketlerin ve fonların bedelini ödeyerek satın almış olduğu şirketlerin değer kaybına uğramaması ve şirketlerin özel sektörle adil bir şekilde devam edebilmesi için kamu sermayeli şirketlere uygulanan mevzuat ve kısıtlamalardan arı tutulması amaçlanmaktadır. Yapılan değişiklik ile stratejik yatırımların Türkiye Varlık Fonu'nun sektöre (finans, teknoloji, liman yatırımları gibi) özgülenmiş şirketleri tarafından yapılmasının önünün açılması hedeflenmektedir.

6741 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasında yapılmakta olan düzenleme ile dördüncü fıkrada yapılan değişikliğe uygun olarak satın alınan şirketlerin kamu sermayeli şirketlere uygulanan mevzuata tabi olmamaları ve özel sektörde rekabetlerine devam edilebilmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan 6741 sayılı Kanunun 8 inci maddesine eklenmekte olan fıkra ile; kurulacak fon veya şirketin tamamen veya hakimiyeti kaybedecek şekilde elden çıkarılması halinde muafiyetlerin ve istisnaların devam etmeyeceği hususunun açığa kavuşturulması amaçlanmaktadır.

Madde 13- 6741 sayılı Kanuna geçici madde eklenmek suretiyle; Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara tanınan muafiyet ve istisnaların, maddenin yürürlüğe gireceği tarihten önce kurulmuş şirket ve fonlara da uygulanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, bu şirket ve fonlara sağlanan muafiyet ve istisnalar sebebiyle kamu idareleri tarafından geçmişe doğru herhangi bir ödeme veya iade yapılmaması sağlanmaktadır.

Madde 14- Fonun kayyım olarak atandığı şirketler ve malvarlığı değerleri ile ilgili olarak şirketlerin etkin ve hızlı yönetilebilmesi için şirketlerin mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin, şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin veya hakkında şahıs kayyım kararı bulunmasa dahi bu şirket ve/veya mal varlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde mahkemece kaçak kararı verilen kişilerin bu paylarının kısmen veya tamamen satışına veya feshi ile tasfiyesine imkan sağlanması amaçlanmakta, satılan şirketlerle ilgili kayyım kararının, hisselerin devrini müteakip Fonun talebi üzerine ilgili mahkeme veya hakimlik tarafından kaldırılacağına ilişkin cümle ilave edilmekte, yeni şirket kuruluşuna ilişkin Fon Kuruluna yetki verilmesine, Fonun kayyım olarak atandığı şirketlerin bölünmesine karar verilmesi halinde Fonun bölünme yoluyla kurulan şirkete kayyım olarak atanacağına, maddede yazılı koşulların oluşması şartıyla hissedarlara kâr dağıtımına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 15- Fonun kayyım olarak atandığı şirketlerin satışından elde edilecek tutardan satışa hazırlık ve diğer masrafların düşülmesinden sonra kalan tutarın yargılamanın sonuçlanmasına kadar bir hesapta nemalandırılmasına dair mevcut düzenlemeye “şirket ortaklık payları” ilave edilmektedir. Yine aynı maddede Fon tarafından şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin ticari ve iktisadi bütünlük satışından elde edilecek tutardan, sıra cetveline göre dağıtımından bakiye kalması halinde, bu tutarın şirket işlerinde kullanılabilmesini teminen 6758 sayılı Kanunun 19 uncu maddesindeki düzenleme bu maddeye de taşınmakta, ortaklık paylarının satışında, satışa ilişkin masraflar ile dava veya avukatlık masraflarının milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı bulunmayan hissedarların payından düşülmeyeceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 16- Müsadere kararından önce yapılan satışlarda alacaklıların alacaklarını tahsil etme imkânı varken müsadere kararından sonra yapılan satışlarda söz konusu varlığın mülkiyeti değiştiğinden ve alacaklıların alacaklarına kavuşma imkânı ortadan kalktığından, alacaklılar arasındaki eşitsizliğin giderilmesini teminen 6758 sayılı Kanunun 19 ve 20 nci maddelerine uygun düzenleme yapılmakta, şirketin yüzde ellinin altındaki ortaklık paylarının müsaderesine karar verilmesi ve müsadereye konu payların satışına ilişkin olarak fıkra ilave edilmektedir.

Madde 17- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak büyükşehir belediyelerine devredilen metro projeleri için merkezi yönetim bütçesinden harcanan tutarlar, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 15 inci maddesi ile 1014 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan her ay %5 oranında kesilerek tahsil edilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E., 2021/54 K. sayılı kararı ile 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "... Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının..." ibaresi Cumhurbaşkanına verilen yetki sınırı belli olmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi kararına uyum sağlayacak şekilde Cumhurbaşkanına verilen kesinti oranını belirleme yetkisinin ölçüt ve sınırlarını belirleyen açık bir yasal düzenleme yapılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda belediyelerin şehir içi raylı ulaşım sistem ve metro projeleri borçlarına karşılık olarak yapılacak kesinti oranı, belediyelerin aylık vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan %5'i aşmayacak şekilde düzenlenmektedir.

Madde 18- Madde ile, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak 18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi büyükşehir belediyelerine devredilmiş olan şehir içi raylı ulaşım sistem ve metro projelerinin ödenmeyen bakiye tutarları için de vergi gelir paylarından kesinti yapılması usulü benimsenmekte, Anayasa Mahkemesi'nin 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E., 2021/54 K. sayılı iptal kararı ile uyumlu şekilde Cumhurbaşkanına verilen kesinti oranını belirleme yetkisinin ölçüt ve sınırlarını belirleyen açık bir yasal düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 19- Yürürlük maddesidir.

Madde 20- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

18/04/2022

Esas No: 2/4389

Karar No: 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4389 esas numaralı, “Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 15/04/2022 tarihinde yaptığı 32 nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ve 45 Milletvekili tarafından 12/04/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4389 esas numaralı '*Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*' Başkanlıkça 12/04/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 15/04/2022 tarihinde yaptığı 32 nci birleşiminde 2/4389 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Türkiye Varlık Fonu (TVF), Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/4389 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/4389 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde; Teklifte;

- AB mevzuatı ile tam uyumun sağlanması ve mevduat kapsamının genişletilmesi amacıyla, kişilere ait olup ticari işlemlere konu olmayan mevduat ve katılım fonu tutarlarını kapsayan sigortaya, yapılan değişikliklerle ticari mevduatın da kapsama alınması, sigorta kapsamına alınacak ticari mevduatlardan hangilerinin sigorta kapsamı dışında tutulacağı diğer tasarruf mevduatlarına benzer şekilde açıkça belirtilmesi ve kapsam dışında kalacak hesapları belirleme yetkisinin ise TMSF Kuruluna verilmesi,

- TMSF bünyesinde fiilen yürütülmekte olan ve mevcut daire başkanlıklarının görev alanında bulunmayan işlemlerle müdürlükler nezdindeki bir kısım işlemlerin, Bankacılık Kanunu dışında verilen yeni görevler ile bu doğrultuda gelişen ihtiyaçların TMSF bünyesinde kurulacak yeni hizmet birimlerince yürütülmesinin sağlanması amacıyla hizmet birimlerinin sayısının artırılması, TMSF'de ihtiyaç duyulan destek personelinin (kat ve mutfak görevlisi, şoför, güvenlik vb.) istihdam edilebilmesi amacıyla personellerde aranan en az lisans düzeyi mezuniyet gereksiniminin bu kadrolar için aranmaması ve TMSF'nin iki olan başkan yardımcısı sayısı üçe çıkarılması,

- TMSF Kurulu üyeleri ve TMSF personelinin Bankacılık Kanununda yazılı görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle TMSF'nin yaptığı ödemeleri kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkının saklı tutulması ve 5411 sayılı Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen kişilerin de madde kapsamına dâhil edilmesi,

- Kanunla TMSF'ye verilen kayımlık ve ilgili diğer kanunlarla ve Devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığınca verilen görevlerin yerine getirilmesi nedeniyle yapılan giderlerin, gerektiği hallerde Fon bütçesinden karşılanabilmesi,

- Ticari ve iktisadi bütünlük satışlarında geçmiş dönem borcuna dair kriterlerin belirginleştirilerek Yönetmelikte yer alan hükümlerin Kanuna taşınması, finansal kiralama sözleşmelerinin ticari ve iktisadi bütünlük kapsamına alınması, ihale bedeline isabet eden tutarın sıra cetveli kesinleşmeden ödenmesi, sıra cetveline itiraz süresinin cetvelinin Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren 15 gün olması,

- İflas eden ve tasfiyesi Fon eliyle yürütülen bankalardaki tasfiye bakiyesinin bankanın iflasına neden olanlar, Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler

ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlara dağıtılmayarak bunlara düşen payların Hazineye ödenmesi, soruşturma veya kovuşturması devam edenlere isabet edecek tasfiye payının da kovuşturmaya yer olmadığına, beraat, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında blokede bekletilmesi,

- Kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer alması dahi 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk lirasına dönüştürülmesi durumunda, bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz ve kâr payları ile diğer kazançların istisna kapsamına alınması, Cumhurbaşkanına 30/6/2022 tarihli veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda bulunan yabancı paraların Türk lirasına dönüşümünde de istisnanın uygulanabilmesi hususunda yetki verilmesi, Türk lirasına dönüşen bu hesapların 2022 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere vade sonunda Merkez Bankasının düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi durumunda istisnanın yenilenen hesaplara da uygulanması,

- Türkiye Varlık Fonu ile Türkiye Varlık Fonu A. Ş. tarafından kurulan şirket ve alt fonlar arasında ayırım yapılarak Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara da çeşitli muafiyet ve istisnalar sağlanmakta ve bu şirket ve fonlar kamu sermayeli mevzuat ve kısıtlamalardan arı tutulması, ilgili fon ve alt şirketlerde Türkiye Varlık Fonunun hakimiyetinin sona ermesi durumunda muafiyet ve istisnaların da sona ermesi,

- Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara tanınan muafiyet ve istisnaların, maddenin yürürlüğe gireceği tarihten önce kurulmuş şirket ve fonlara da uygulanması,

- TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketlerin veya hakkında şahıs kayyımlık kararı bulunmamasına rağmen bu şirket ve mal varlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde kaçak kararı verilmiş kişilerin mevcut paylarının TMSF tarafından tasarrufta bulunulabilmesi, ilgili şirketlerin satılmasıyla birlikte kayyımlık kararının TMSF'nin talebi üzerine ilgili mahkeme ve hakimliklerce kaldırılması, belirli şartlar dahilinde, TMSF'nin kayyım olarak görevlendirildiği şirketlerde kâr payı dağıtımına karar verebilmesi,

- TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketlerin satışını gerçekleştirme durumunda yargılamanın sonuçlanmasına kadar satış tutarının bir hesapta nemalandırılması ve bu bakiyeye şirket ortaklık paylarının da dahil edilmesi, Ortaklık paylarının satışında, satışa ilişkin masraflar ile dava veya avukatlık masraflarının, terör örgütleri veya milli güvenliği tehdit edecek bir yapı ile bir iltisakı bulunmayan kimselerin hesaplarından düşülmemesi,

- Müsadere kararından sonra yapılan satışlarda da alacaklıların sıra cetveli kapsamında alacaklarını tahsil edebilmesine imkan sağlanması, tasfiye komisyonlarının tasfiyenin tamamlanması ayrıca şirketin yönetim kontrolünü elinde bulundurmayan ve/veya şirketin yüzde ellinin altındaki ortaklık paylarının müsaderesinden sonra kamunun bu ortaklıktan satış yoluyla çekilebilmesi,

- Belediyelerin şehir içi raylı ulaşım sistemi ve metro projelerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ödeyecekleri borçlarına karşılık olarak borcun ifası tamamlanıncaya kadar ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylarından her ay azami %5 oranında Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kesinti yapılabilmesi,

- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak 18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi büyükşehir belediyelerine devredilmiş olan şehir içi raylı ulaşım sistem ve metro projelerinin ödenmeyen bakiye tutarları için de ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylarından her ay azami %5 oranında kesinti yapılabilmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Ticari mevduatın bu zamana kadar mevduat sigortası kapsamına alınmamasının önemli bir eksiklik olduğu ancak yapılacak bu düzenleme ile TMSF'nin ticari mevduata sağlanacak sigorta kapsamında üstleneceği risk miktarının da açıklanmasının yerinde olacağı, bunun yanı sıra AB'nin Türkiye'ye yönelik finansal piyasalar alanında önerdiği diğer yasal düzenlemelerin de bir an önce hayata geçirilmesinin yerinde olacağı,

- TMSF'nin iş yükünün 15 Temmuz sonrası gelişen süreçte oldukça arttığı ancak gün geçtikçe bu iş yükünün görece azalma eğilimi içinde olduğu, bu nedenle teşkilat yapısında bu denli bir genişlemeye duyulan gereksinimin nedeninin tam olarak anlaşılmadığı, TMSF'de mevcut destek personelinin sayısı ile düzenleme kapsamında kaç kişinin istihdam edilmesinin planlandığının da açıklanması gerektiği, benzer şekilde TMSF'nin teşkilatındaki genişleme ile birlikte Kurum tarafından atamaları yapılan kayımlar ve kayımlık makamlarında da uzmanlaşmaya gidilmesinin yararlı olacağı,

- Bilançolarında kayıtlı olan yabancı paraları Türk lirasına çeviren kurumlara kur korumalı mevduat uygulaması kapsamında mevduatlarının faiz ve kâr payları ile diğer kazançlarının istisna kapsamına alınmasının döviz kurlarında istikrarın sağlanmasında yararlı olacağı, bu kapsamdaki mevduatların kambiyo kârından muaf olmamasının doğru karşılandığı ancak kur korumalı mevduat uygulamasının ülke hazinesine getireceği yükün tam olarak bilinmediği, yapılan düzenleme ile kur korumalı mevduat uygulamasında bu kazançların istisna kapsamına alınmasının hazineye gelecek yükü artırtabileceği ve bu durumun bir takım endişelere neden olduğu,

- Türkiye Varlık Fonunun şeffaf bir şekilde çalışmalarını sürdürdüğü ancak sürecin yeni olması nedeniyle çalışmaların ülke ekonomisine yansımalarının henüz çok belirginleşmediği, uzun vadede TVF'nin kaynak yaratımının ve ekonomiye katkılarının daha belirgin olacağı, bunların yanında TVF'nin yönetimindeki şirketlerin etkin ve kârlı çalıştırılmasının da önemli olduğu, TVF'nin tüm aşamalarındaki denetim raporlarının TBMM ile paylaşılmasının ve Fonun yatırım kararlarının nedenlerinin açıklanmasının TVF'nin şeffaflığının artırılması açısından yerinde olacağı, yapılan düzenleme ile TVF'nin kuracağı şirket ve alt fonlara sağlanacak muafiyetler ile bu şirketlerin işlem yürüttüğü piyasalarda serbest rekabet yapısının bozulmamasına da dikkat edilmesi gerektiği,

- TMSF'nin bünyesinde bulunan ve kayımlar eliyle bir şekilde finansal açıdan tekrar ekonomiye kazandırılmaya çalışılan şirketlerin piyasa koşullarında kârlı bir şekilde satılmasının olumlu karşılandığı, ancak TMSF bünyesinde bulunan ve haklarında hukuki sürecin devam ettiği işletmelerin süreç tamamlanmadan satılmasının altında yatan iktisadi nedenlerin tam olarak anlaşılmadığı, bu satış işlemlerinin şeffaf bir şekilde Kurum tarafından kamuoyu ile paylaşılmasının ve bu işletmelerin hukuki süreç sonuçlanana kadar fon tarafından idare edilip kârlılık ve verim seviyelerinin artırılmasının yerinde olacağı,

- Şehir içi raylı ulaşım sistemlerine ilişkin belediyelerce Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından yardım sağlayan belediyelerin bu borçlanmalarında Bakanlığın belediyelere her türlü kolaylığı sağladığı, bu kolaylıkların yanında belediyelerin de ilgili borçlarını zamanında Bakanlığa ödemesi gerektiği, ancak şehir içi raylı ulaşım sistemlerine ilişkin belediyelerce Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ödenmesi gereken bu borçların belediyelerin raylı sistemlerdeki hasılat payı üzerinden değil de İller Bankası payından azami yüzde 5 olarak alınmasının borcun vadesini kısaltacağından belediye gelirlerinde kısa vadede bir kayba neden olabileceği, bu durumun belediyelerin hizmetlerinde aksamalar oluşturma

riskini barındırdığı, bu nedenle borçların tahsilinde ya kesinti oranının azaltılmasının ya da tahsilin belediyelerin hasılat payları üzerinden yapılmasına yönelik bir düzenlemenin belediyelerin hizmet kalitesini artırmada daha yerinde bir uygulama olacağı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Denizli Milletvekili Nilgün ÖK ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Mevduat sigortacılığı standartlarının Uluslararası Mevduat Sigortacılığı Birliği tarafından belirlendiği ve Türkiye’de tüzel kişilerin mevduatlarının mevduat sigortası kapsamında bulunmamasının Birlik tarafından eleştiri konusu yapıldığı, G-20 ülkeleri için 5 yılda bir yayınlanan Finansal Sektör Değerleme Raporunda da ticari mevduatların mevduat sigortası kapsamına alınmasının raporun değerlendirme kriterlerinden biri olduğu, düzenlemenin yapılmasıyla ilgili raporda ülke puanımıza da katkı sağlanacağı, bunun yanında gelişmiş ülkelerin neredeyse tamamında ticari mevduatların mevduat sigortası kapsamında olduğu, Ticari mevduatların sigorta kapsamına alınması ile birlikte Bankalar tarafından TMSF’ye yıllık yaklaşık 1,3 milyar Türk lirası sigorta primi sağlanacağı,

- TMSF’nin teşkilat yapısında iş yükünde meydana gelen artışa paralel olarak bir genişlemenin öngörüldüğü, bu genişleme ile birlikte Fon teşkilatında bulunan Başkan yardımcılıkları ile genel müdürlüklerin sayısının artırılacağı, yine düzenlemede TMSF’ye alınacak destek çalışanlarında aranan en az lisans düzeyi mezuniyet şartının kaldırılmasının ve zamanla ortaya çıkan destek çalışanı gereksiniminin giderilmesinin öngörüldüğü, bununla birlikte destek çalışanlarının başka kadrolara atanmasının önünde kanuni bir engel bulunduğu ve bu çalışanların başka kadrolara atanması olanağının bulunmadığı, mevcut durumda TMSF’de 35 destek personeli kadrosu bulunduğu ve 5 sürücü 2 muhaberat görevlisi olmak üzere 7 kişinin etkin olarak çalıştığı diğer kadroların ise boş olduğu bu kadrolara alım yapılmasının öngörüldüğü,

- TMSF Kurul üyeleri ile çalışanlarının Bankacılık Kanunu kapsamında sayılan görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri nedeniyle doğacak zararların Fonun rücu hakkının saklı olarak kalması kaydıyla koruma altına alınmasının öngörüldüğü, düzenleme ile birlikte Fonun kendi çalışanlarının 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 127 nci maddesi kapsamında koruma altında olduğu ve düzenleme ile birlikte bu hükmün Fonun dışarıdan atadığı ve kamu çalışanı olmayan Fon çalışanları için de uygulanır olmasının amaçlandığı,

- Kur korumalı mevduat uygulamasının ülkemizin karşı karşıya kaldığı döviz kurlarındaki oynaklığı durdurmada etkili bir yöntem olduğunun açık şekilde görüldüğü, getirilen düzenleme ile kurumların mevduatlarının faiz ve kâr payları ile diğer kazançlarına bir istisna sağlandığı ancak kambiyo kârına karşı bir istisna getirilmediği ve kârın hala vergi matrahı içerisinde bulunduğu, kur korumalı mevduat uygulamasının hazineye bir miktar yük getirdiğinin doğru olduğu ancak uygulama kapsamında hazineye gelen yükün tahmin edilen sınırlar içerisinde olduğu, buna göre uygulama kapsamında Hazine tarafından 8/4/2022 tarihi itibarıyla destek sağlanan mevduat hesaplarındaki toplam tutarın 363,4 milyar Türk lirası olduğu ve bu tutarın 1 milyon 15 bin hesaptan, TCMB tarafından destek sağlanan kur korumalı mevduat hesaplarında ise 387,1 milyar Türk lirası tutarına karşılık geldiği ve bu tutarın 202.728’i gerçek, 30.640’ı tüzel kişiler olmak üzere toplam 233.268 hesaptan oluştuğu, yine aynı tarih itibarıyla kur korumalı mevduat hesaplarına Hazine tarafından 13,2 milyar Türk lirası ve TCMB tarafından 1,6 milyar Türk lirası destek ödemesinin yapıldığı, getirilecek bu düzenlemenin önceki dönem uygulamalarında ise Hazine’nin 10 milyar 164 milyon Türk lirası büyüklüğünde bir vergiden vazgeçtiğinin belirlendiği,

- Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara çeşitli daha önceden de muafiyet ve istisnaların sağlandığı, ancak teklif ile getirilen düzenlemenin kapsadığı şirketlerin TVF'nin yüzde 51 ve/veya daha üstünde paya sahip olacağı şirketler olduğu, TVF bünyesindeki şirketlerin Rekabet Kanununa tabi şekilde işlemlerini yürüttüğü ve düzenleme ile şirketlerin daha rekabetçi yapıya kavuşturulmasının amaçlandığı, TVF bünyesindeki bir takım şirketlerin kârlılık amacının yanında sosyal amaçlarının da bulunduğu ve bu nedenle ilgili şirketlerin sadece kâr amacıyla çalışma yürütmediği,

- Teklif ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Büyükşehir Belediyeleri arasındaki anlaşmalar kapsamında Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılması gereken ödemeler için Bakanlığa, Belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylarla aylık yüzde 5'lik bir kesinti olanağı sağlandığı, bu düzenleme sayesinde Belediyelerin raylı sistem inşalarında Bakanlığın olanaklarından yararlanabileceği ve raylı sistem inşaları için Bakanlıktan elde ettikleri kaynaklara faiz ya da kur farkı işlenmeden borçlarını vadeli şekilde ödeme olanağına kavuşacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 uncu maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklifin çerçeve 11 inci maddesi; kanunların yapılmasında uyulması gereken usul ve esaslar çerçevesinde anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesine eklenen dördüncü fıkrasında yer alan “30/6/2022 veya” ibaresinin “30/6/2022 ve/veya” şeklinde değiştirilmesi ve aynı maddeye eklenen beşinci fıkrasında yer alan “istisna” ibaresinin “istisnalar” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Yeni Madde

10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun ek 2 nci ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2 nci maddeleriyle 49 yıllığına Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslara ilişkin olarak ortaya çıkan kamu payının maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren anılan sürenin sonuna kadar Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilmesini sağlayan düzenleme teklife yeni çerçeve 12 nci madde olarak eklenmiştir.

Madde 12

Teklifin çerçeve 12 nci maddesi; 6741 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasına eklenen cümlede yer alan “yukarıdaki Kanunlardan” ibaresi kanun yazım tekniğine uygun olarak “bu fıkradaki” şeklinde ve aynı maddeye eklenen yedinci fıkrada yer alan Türkiye Varlık Fonu Yönetim Anonim Şirketine atıf yapan “Şirket” ibaresi ile TVF'nin bünyesindeki şirketlere atıf yapan “şirket” ibarelerinin anlam karışıklığı olmaması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle 13 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 13 ve 14

Teklifin çerçeve 13 ve 14 üncü maddeleri; sırasıyla 14 üncü ve 15 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin çerçeve 15 inci maddesi; 6758 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin değiştirilen birinci fıkrasında yer alan ancak Anayasa Mahkemesinin 24/12/2020 tarihli ve E.:2017/21; K.:2020/77 sayılı Kararı ile iptal edilen 6755 sayılı Kanunun 38 inci maddesine yapılan atfın madde metninden çıkarılması suretiyle 16 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 16

Teklifin çerçeve 16 ncı maddesi; 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 17

Teklifin çerçeve 17 nci maddesi; proje maliyet bedeli yüksek olan ve bu nedenle belediye gelirleri ile yapımı güçlükle arz eden, Bakanlıkça yapılması durumunda da Belediyelere uzun yıllar borç yükleyen ve işletme gelirleri yatırım giderlerini karşılamayacak nitelikte olan projenin mevcut şehir içi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; teleferik, füniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemlerinin Bakanlıkça yapımının tamamlanmasının ardından Bakanlık veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları tarafından işlettilmesini sağlamaya yönelik değiştirilmesi suretiyle 18 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin çerçeve 18 inci maddesi; 19 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 19 ve 20

Teklifin yürürlüğe ilişkin 19 uncu maddesi ile yürütmeye ilişkin 20 nci maddesi sırasıyla 20 nci ve 21 inci maddeler olarak; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,

- Trabzon Milletvekili Salih CORA

- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Cevdet Yılmaz</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Şirin Ünal</i>
Bingöl	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Orhan Yegin</i>
Ağrı	Ankara	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Cavit Arı</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>Necdet İpekyüz</i>
Antalya	Aydın	Batman
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Garo Paylan</i>
Antalya	Denizli	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Muhammet Naci Cinisli</i>
Bursa	Erzurum	Erzurum
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Erol Katurcıoğlu</i>
Giresun	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Kalaycı</i>	<i>Abdüllatif Şener</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Konya	Konya	Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Girgin</i>	<i>Salih Cora</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Muğla	Trabzon	Uşak
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4389) sıra sayılı “Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Ekonomik krizin buhrana dönüşerek derinleştiği, sorunları çözüme umudunun tamamen raflardaki ürünlerin fiyat kontrollerine bırakıldığı, narh uygulamasının tartışıldığı, TÜİK verilerinin eğilip büküldüğü, ülke ekonomisinin çok kötü yönetildiği, enflasyonun bizzat iktidar tarafından izlenen politikalarla köpürtüldüğü, devlet kapasitesinde ciddi bir erozyonun olduğu, bir dönemde TBMM’ Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen “((2/4389) sıra sayılı “Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 6 ayrı kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan 21¹ maddeden oluşan mini bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifi güncel ekonomik problemlerin (kalıcı yüksek enflasyon oranı, yüksek faizle kamu borçlanması, baskılanan kur politikası, artan dolarizasyon, kur garantili mevduat uygulamasının yaratacağı haksız kaynak aktarımı, artan işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesi, dar gelirli asgari ücretli, memur, emekli, küçük esnaf ve çiftçilerin yüksek enflasyon karşısında eriyen ve açlık sınırının altındaki sabit gelirleri, tarımsal üretimde girdilerdeki aşırı fiyat artışı, tarım sektöründeki üretim darboğazı, çiftçi borçlarının silinmesi, enerji ve doğalgaz fiyatlarındaki aşırı artışların sanayi üretiminde neden olduğu problemler, vb.) çözümüne yönelik esaslı düzenlemeler içermemektedir.

21 maddeden oluşan bu kanun teklifinde; ticari mevduatların mevduat sigortası kapsamına alınması ve bununla ilgili teknik düzenlemeleri içeren maddeler, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun teşkilat ve işleyişine ilişkin bazı düzenlemeler, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurul üyeleri ve personeliyle, diğer görevlilerine belli ölçülerde

---

¹ Komisyona sunulduğu anda 20 maddeden oluşan teklife Komisyondaki görüşmeler sırasında verilen son dakika önergesiyle yeni bir madde ilave edilmiştir.

koruma ve güvence getiren maddeler, Tasarruf Mevduatı Fonuna devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığınca verilen görevlerin ifası sırasında yapılan giderleri karşılama ödevi verilmesine ilişkin düzenlemeler, TMSF tarafından yapılan TİB satışların yeniden düzenlenmesine ilişkin maddeler, TMSF tarafından OHAL Kararnameleri ile el konulan, yönetilen şirketlerin satış ve tasfiyesinde yeni yetki veren düzenlemeler, Türkiye Varlık Fonu ile ilgili yeni muafiyet ve istisna düzenlemeleri, Dövizden kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi istisnasının süresinin 2022 yılı sonuna kadar uzatılmasına ilişkin yeni düzenlemeler, At Yarışları ve şans oyunları gelirlerinin Türkiye Varlık Fonuna aktarılmasını kesinleştirici bazı düzenlemeler ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca yapımı üstlenilen ancak işletmesi belediyelere devr olunan raylı sistem ve metro projeleri için vergi tahsilatından belediyelere ayrılan paylardan yapılacak kesintinin oranının en fazla %5 olacak şekilde belirlenmesi ve bu projelerden bazılarının belediye devredilmemesi Cumhurbaşkanınca kararlaştırılanların adı geçen Bakanlık veya kuracağı şirketlerle işletilmesini sağlayacak, **biriyle ilgisiz çok sayıda konudan oluşan ve torba yasa mantığıyla hazırlanan aynı zamanda ülke gündeminden kopuk düzenlemeler bulunmaktadır.**

Bu düzenlemeler üzerindeki gereksiz tartışmalarla ekonomik buhran perdelenmeye çalışılmaktadır.

Söz konusu kanun teklifi de; geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan, yaklaşık kırk dört aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (?) olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun mahzurlarının ortaya konulmasına örnek teşkil edebilecek yeni bir mini torba kanun teklifi hüviyetinde bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 44 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 98 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen kırk dört aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018'de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin kırk dört aylık uygulaması, "tek adam yönetiminin" sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, "Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile özdeşleşmiş olması", nedeniyle yürütme "tek kişi" yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanlığı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM' üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık kırk iki aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa" tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri² vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

Örneğin kanun teklifinin 18.maddesinde yer alan düzenleme, Anayasa Mahkemesinin Cumhurbaşkanına verilen kesinti yetkisinin sınırı belli olmadığı için iptal ettiği, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 15 inci maddesindeki düzenlemenin, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının tamamlayarak belediyelere devrettiği raylı sistem ve metro projeleri için vergi tahsilatından belediyelere ayrılan paylardan yapılacak kesintinin oranının en fazla %5 olacak şekilde belirlenmesi ile ilgilidir.

Anayasa Mahkemesi'nin 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E. ve 2021/54 K. sayılı kararı ile 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının" ibaresi,

"..belediyelerin, kendilerine verilmiş olan görevleri gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli gelir kaynaklarından birisi olan genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamından ayrılacak paylar üzerinden hesaplanacak kesinti tutarının herhangi bir ölçüt ve sınır belirlemeksizin Cumhurbaşkanınca belirlenmesine imkân tanıyan kural, belirlilik ilkesi ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ile yerel yönetimlerin özerkliği ilkesiyle bağdaşmadığı" gerekçesiyle, Anayasa'nın 2., 7. ve 127. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Kanun teklifinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararına uygun düzenleme yapıldığı ifade edilirken, maddenin görüşmeleri sırasında söz konusu maddeye Anayasanın 127 ve 104. maddelerine aykırı düzenlemeler ilave edilmiştir.

---

² Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 15.04.2022 tarihine kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından 2638 maddeden oluşan 98 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

2018 yılı temmuz ayından itibaren 44 ay geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve 45 Milletvekili tarafından verilen (2/4389) esas numaralı "Bankacılık Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" nin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu "Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme" bir an önce geçilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

"Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder." (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere

başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 21 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararıyla yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararname (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindsiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez”*

“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken 6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 21³ maddeden oluşan ” mini torba kanun teklifi” nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.⁴

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; **teklifin 2 maddesinin** Anayasa’ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3 Kanun teklifinin 11. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Teklifin bu maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmektedir.

“(4) Kurumların 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. Cumhurbaşkanlığı istisnayı 30/6/2022 ve/veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda yer alan yabancı paralar itibarıyla da uygulamaya yetkilidir.

(5) Bu madde kapsamındaki istisnalar 2022 yılı sonuna kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanır.”

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinin mevcut halinde kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında mevcut olan yabancı paralarını

³ Komisyonu sunulduğu anda 20 maddeden oluşan teklife Komisyondaki görüşmeler sırasında verilen bir önerge ile 1 madde ilave edilmiştir

⁴ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin” Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)” ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

maddede belirtilen sürelerde Türk lirasına çevirmeleri durumunda istisna düzenlemeleri yer almaktadır.

Maddeyle bu kez 31/3/2022 tarihli (ara dönem) bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk lirasına dönüştürülmesi durumunda, söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır.

Ayrıca Cumhurbaşkanına 30/6/2022 tarihli veya 30/9/2022 tarihli (ara dönem) bilançolarda bulunan yabancı paraların Türk lirasına dönüşümünde de istisnanın uygulanabilmesi hususunda yetki verilmektedir.

Eklenen diğer fıkayla da Türk Lirasına dönüşen bu hesapların 2022 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere vade sonunda Merkez Bankasının düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi durumunda istisnanın yenilenen hesaplara da uygulanması amaçlanmaktadır.

Komisyondaki görüşmeler sırasında maddenin mevcut uygulaması nedeniyle 40 Milyar TL kambiyo karının vergilemesinden vazgeçildiği, bu nedenle yaklaşık 10 Milyar TL civarında Kurumlar Vergisi kaybı olduğu ifade edilmiştir.

Ancak yeni düzenleme ile ne kadarlık Kurumlar Vergisi açısından kayıp gerçekleşeceği konusunda komisyon çalışmaları sırasında yapılan projeksiyonlar döviz kurundaki belirsizlikler nedeniyle tatmin edici ve inandırıcı bulunmamıştır.

Bozdurulan yabancı döviz mevduatının artması halinde söz konusu düzenlemenin kamu maliyesinin vazgeçmek zorunda kalacağı vergi miktarını artıracığı anlaşılmaktadır.

Vergi mevzuatında yapılacak değişikliklerle kurumlar vergisi mükelleflerinin kur farkından doğan gelirlerinin vergiden istisna edilmesi, bazı şartlarla dönüşen mevduatlara ilişkin faiz gelirlerinden vergi alınmaması gibi teşviklerle, kuru dizginlemek için mevduata örtülü faiz artışı uygulaması niteliğinde bulunan kur korumalı TL mevduat düzenlemesinin yaygınlaştırılması ve bu uygulamadan daha fazla sonuç alınmak istenilmektedir.

Söz konusu madde düzenlemesi değişik açılardan Anayasa'nın 73. maddesine de aykırıdır.

Anayasanın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi;

"Madde 73 – Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.”

hükümünü taşımaktadır.

Mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla; kurumlar vergisi mükelleflerine bazı koşullarla kur farkı ve faiz geliri istisnası getirilmesi düzenlemesi“ herkesin mali güce göre vergi ödeme ilkesine” ve “*Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır*”. hükümlerini içeren **Anayasa madde 73'e aykırılık teşkil etmektedir.**

1.4 Kanun teklifinin 18. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifte yer alan ve komisyonda verilen değişiklik önergesi ile değiştirilen 18. madde;

“MADDE 18- 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükümünde Karamamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “paylardan” ibaresi “paylarının” şeklinde değiştirilmiş, Anayasa Mahkemesince iptal edilen “Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” ibaresi “azami %5'i oranında Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve fıkraya beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Projenin mevcut şehiriçi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması halinde veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; bu cümleyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce hizmete açılmış olanlar hariç olmak üzere, mülkiyet devrine konu edilmeksizin raylı sistemin işletmesinin Bakanlık veya bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları, bu kuruluşların bağlı ortaklıkları veya işiraki olan şirketler eliyle yürütülmesine Cumhurbaşkanınca karar

verilebilir. Bu durumda ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yapılmaz.”

hükümünü taşımaktadır.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak büyükşehir belediyelerine devredilen metro projeleri için merkezi yönetim bütçesinden harcanan tutarlar, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanununun 67. maddesiyle değişik 15 inci maddesi ile 1014 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan her ay %5 oranında kesilerek tahsil edilmektedir.

655 sayılı KHK'nın “Altyapı Yatırımları” başlıklı 15. maddesinin 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanununun 67. maddesiyle değişik 2. fıkrası;

“2) Cumhurbaşkanınca yapımının üstlenilmesine karar verilen teleferik, füniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemlerinin Bakanlıkça yapımının tamamlanmasından sonra, Bakanlık bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşları dışında bir kuruluşa mülkiyetinin maliyet bedeli üzerinden devri düzenlenecek protokoller ile gerçekleştirilir. Ancak proje, projenin tümü tamamlanmadan önce işletmeye açılacak durumda ise düzenlenecek protokoller ile mülkiyet devrine kadar işletmenin devri ile hizmete açılabilir. Devralan kuruluş, merkezi yönetim bütçesinden karşılanan ve/veya karşılanacak olan toplam proje maliyet bedelini, mülkiyet ve/veya işletme devir tarihinden itibaren bu bedelin ifa tarihine kadar her ay ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ilgili hesaba aktarılmasıyla öder. Devralan kuruluşun belediye bağlı idaresi, belediye bağlı idaresinin ve/veya belediyenin sermaye payına sahip olduğu şirket olması halinde ilgili belediye, yükümlülüklerin yerine getirilmesinden devralan kuruluş ile birlikte müteselsilen sorumludur. Vadesinde kısmen veya tamamen ödenmeyen taksit tutarlarının tahakkuk eden gecikme zammıyla birlikte vade tarihinden itibaren yirmi beş iş günü içerisinde ödenmemesi halinde bu tutarlar için 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulamasına ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir”

hükümünü içermektedir.

Söz konusu maddede 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanununun 67. maddesiyle yapılan değişikliğin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa Mahkemesinde açılan iptal davası sonucu Anayasa Mahkemesi'nin 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E. ve 2021/54 K. sayılı kararı ile 655 sayılı Kanun Hükümünde Karamamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının" ibaresi,

"..belediyelerin, kendilerine verilmiş olan görevleri gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli gelir kaynaklarından birisi olan genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamından ayrılacak paylar üzerinden hesaplanacak kesinti tutarının herhangi bir ölçüt ve sınır belirlemeksizin Cumhurbaşkanınca belirlenmesine imkân tanıyan kural, belirlilik ilkesi ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ile yerel yönetimlerin özerkliği ilkesiyle bağdaşmadığı" gerekçesiyle, Anayasa'nın 2., 7. ve 127. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Teklifte yer alan madde ile Anayasa Mahkemesi kararına uyum sağlama amacına yönelik şekilde Cumhurbaşkanına verilen kesinti oranını belirleme yetkisinin ölçüt ve sınırlarını belirleyen açık bir yasal düzenleme yapılması amaçlandığı ifade olunmaktadır.

Bu kapsamda belediyelerin şehir içi raylı ulaşım sistem ve metro projeleri borçlarına karşılık olarak yapılacak kesinti oranı, belediyelerin aylık vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan %5'i aşmayacak şekilde düzenlenmektedir.

Belediyeler arasında ayırmacılık ve kayırmacılık uygulamalarının olduğu bu dönemde böylesi bir yetkinin partili Cumhurbaşkanlığına verilmesinin anayasal açıdan bazı sakıncaları da içermekte olduğunu düşünüyoruz.

Bu düzenleme ile parti mensubiyeti bulunan Cumhurbaşkanı'nın, belediyeler açısından kesinti tutarlarını % 5'e kadar belirleme yetkisi verilmektedir. Zira getirilen düzenlemede üst sınır getirilmekle beraber Cumhurbaşkanlığı tarafından karar verilecek kesinti oranının hangi kriterler ölçüt alınarak tespit edileceği ortaya konulmamıştır. Bu durum Cumhurbaşkanının mensubu olduğu partinin yönettiği

belediyeler ile diğer partilerin yönettiği belediyeler arasında ayrık bir durum da yaratabilecektir.

Bu itibarla söz konusu düzenleme, Anayasa'nın eşitlik ilkesini ve ayrımcılık yasağını düzenleyen madde 10'a aykırı uygulamalara da neden olabilecektir.

Anayasa'nın 104. maddesinde Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri ayrıntılı bir vaziyette tadat edilmiştir. Anayasa'nın 104. maddesinde "Cumhurbaşkanı her konuda yetkilidir, Cumhurbaşkanına her konuda yetki verilebilir" denilmemektedir.

Bu düzenlemede yer alan hüküm Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini de düzenleyen 104. maddesine de aykırı bulunmaktadır.

Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahallî idarelerin kuruluş amacı olarak gösterilen mahallî müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayanların, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan somut durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir.

Mahallî idareler, kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmek için yeterli gelir kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Yerel yönetim birimi olarak belediyelerin etkin ve verimli hizmet sunabilmeleri, belediyelere verilen görevlerin etkin şekilde yerine getirilmesi, bunların mali açıdan güçlü olması ile yakından ilgilidir. Bu nedenden dolayı mahallî idarelere, merkezî idarenin kontrolü altındaki birtakım maddi kaynaklardan pay ayrılmaktadır.

İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylara ilişkin usul ve esasların düzenlendiği 5779 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden pay verileceği; (2) numaralı fıkrasında, genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %1,50'sinin büyükşehir dışındaki belediyelere, %4,50'sinin büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve %0,5'inin il özel idarelerine ayrılacağı; (3) numaralı fıkrasında, 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na ekli (I) sayılı listede yer alan mallardan tahsil edilen özel tüketim vergisi hariç olmak üzere büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden

büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların %30'unun büyükşehir belediye payı olarak ayrılacağı belirtilmiştir.

Bu maddede, Cumhurbaşkanınca yapımının üstlenilmesine karar verilen teleferik, föniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemlerinin yapımının tamamlanmasından sonra, merkezî yönetim bütçesinden karşılanan ve/veya karşılanacak olan toplam proje maliyet bedelinin, belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan ödeneceği, belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan yapılacak kesinti tutarının azami % 5 olarak Cumhurbaşkanınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında, mahallî idarelerin il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri oldukları ifade edilmiştir. Anayasa'da merkezî yönetim-yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması gibi yetki ve ayrıcalıkların tanınmış olması, bu idarelerin özerkliklerinin göstergeleridir.

Anayasa'nın anılan maddesinde öngörülen *yerel yönetimlerin özerkliği* ilkesi, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali özerklik kavramı ise mahallî idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bir bütçe sistemine sahip olmalarını öngörmektedir. Diğer bir ifade ile mahallî idarelerin mali özerkliği, merkezî yönetimin mal varlığından ayrı mal varlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim Anayasa'nın 127. maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesinde de "*Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır*" hükmüne yer verilmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır.

Madde metninde yapılan düzenleme ile kesinti oranının azami % 5'le sınırlanması bu düzenlemenin Anayasa'nın 127. maddesine aykırılığını gidermemektedir. Mahalli idarelerin hizmet sunabilmesi için mali kaynaklarının fazlaca kısıtlanmaması gerekir.

Buna ilaveten maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekillerince verilen önerge ile madde metnine;

“Projenin mevcut şehiriçi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması halinde veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; bu cümleyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce hizmete açılmış olanlar hariç olmak üzere, mülkiyet devrine konu edilmeksizin raylı sistemin işletmesinin Bakanlık veya bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları, bu kuruluşların bağlı ortaklıkları veya iştiraki olan şirketler eliyle yürütülmesine Cumhurbaşkanınca karar verilebilir. Bu durumda ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yapılmaz

düzenlemesi eklenmiştir.

Bir kentte hangi metronun belediye hangi metronun Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından işletilmesine Cumhurbaşkanı tarafından karar verilmesini “tek adam rejiminin” bir göstergesi olarak algılamaktayız.

Bu düzenlemenin de Cumhurbaşkanını görevlerini düzenleyen Anayasanın 104.maddesi hükümleri açısından tartışmalı olduğunu düşünüyoruz.

Bu düzenleme ile yeni metroları belediyeler yerine Ulaştırma Bakanlığı işletecektir.

Bu düzenleme aynı şehirde birbirine paralel iki farklı metro işletmeciliğini başlatacaktır. İkili yapı oluşacaktır. Bu düzenleme ile bilet, hat, tarife entegrasyonunun nasıl sağlanacağı belirsizdir. Şehir içi toplu taşımada kşgüdüm ve entegrasyon sağlanmaması nedeniyle kaos yaşanma ihtimali vardır. Bu düzenlemede kamu yararı bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 104 ve 127. maddelerine aykırı olan bu düzenlemenin teklif metninden çıkartılması gerekliliğine inanıyoruz.

Teklifin yukarıda belirtilen 2 maddesi ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder“ hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

Ayrıca Kanun teklifinde yer alan 10.ve 15. maddelerdeki düzenlemeleri Anayasanın 35. maddesinde yer alan “mülkiyet hakkı”, 16. maddede yer alan düzenlemeleri ise Anayasa'nın 2. Maddesinde tanımını bulan “hukuk devleti” ilkesine uygunluk açısından sorunlu bulmaktayız. Bu maddelerin Adalet Komisyonunda tartışılmadan acele ile yasalaştırılması gayretini de uygun bulmamaktayız.

2. Yaklaşık kırk dört aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 5.Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı “Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, “11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı “Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun”, 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı “Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı “Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı “Bazı Kanunlar ile

635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” , 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı “Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun”, 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı “Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı “Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.05.2021 tarih ve 7319 sayılı “Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 03.06.2021 tarih ve 7326 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” , 18.07.2021 tarih ve 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 22.12.2021 tarih ve 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 19.01.2022 tarih ve 7351 sayılı “Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 08.04.2022 tarih ve 7394 sayılı “Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gibi Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve 45 Milletvekili tarafından verilen (2/4389) esas numaralı “Bankacılık Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede

Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 21⁵ maddeden oluşan maddelik bir mini torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Örneğin teklifin 18. maddesinde yer alan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının tamamlayarak belediyelere devrettiği raylı sistem ve metro projeleri için vergi gelirlerinden belediyelere ayrılan paylardan yapılacak kesintinin oranının belirlenmesi ile ilgili düzenleme konusunda Belediyeler Birliğinin ve Belediyelerin görüşlerine başvurulmadığı teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında öğrenilmiştir.

Söz konusu mini torba kanun teklifi 12.04.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 15.04.2022 günü saat 10.30'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 12.04.2022 tarih ve Z-13922241-130.02-999587 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, detaylı teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

---

⁵ Komisyona sunulduğu anda 20 maddeden oluşan teklife Komisyondaki görüşmeler sırasında verilen bir önerge ile 1 madde ilave edilmiştir

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 15.04.2022 günü saat 10.30 'da başlayan toplantısında yaklaşık 7 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntılar ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal

güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında bazı maddelerle ilgili olarak özensiz bir şekilde hazırlanan mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmuştur. Komisyon çalışmaları sırasında bu konuda yöneltilen sorulara da tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

21 maddeden oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin;

-1, 2, 3, 7, 9, 10, 13, 14 ve 15. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, ve Bilgi Teknolojileri Komisyonunda,

-7, 9, 10, 15, 16 ve 17. maddelerinin Adalet Komisyonunda,

-18 ve 19 maddelerinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda aynı zamanda İçişleri Komisyonunda

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 21 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam 6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4389)

(Toplam 6 Kanun ve 1 KHK'da değişiklik yapmaktadır.)

Teklif Maddesi	Kanun / KHK No.	Düzenleme Yaptığı Kanun / KHK
1	1	19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 'nun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi, ikinci fıkrasında yer alan "tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait" ibaresinin "mevduat ve" şeklinde ve üçüncü fıkrasının değiştirilmiş, dördüncü fıkrasına Kredi kuruluşlarının iflası" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya tasfiyesi" ibaresi eklenmesi, altıncı fıkrasında yer alan "Fon kaynaklarından"

	<p>ibaresinin "Fon tarafından mevduat sigorta rezervinden" şeklinde değiştirilmesi ve maddeye fıkra eklenmesi.</p>
2	<p>5411 sayılı Kanunun 64'üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Aşağıda sayılan tasarruf mevduatı" ibaresinin "Aşağıda sayılan mevduat" şeklinde ve fıkranın (a), (b) ve (d) bentlerinin değiştirilmesi.</p>
3	<p>5411 sayılı Kanunun 107'nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "sigortaya tâbi tasarruf mevduatı" ibaresinin "sigortaya tâbi mevduat" şeklinde değiştirilmesi.</p>
4	<p>5411 sayılı Kanunun 119'uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "iki" ibaresinin "üç" şeklinde değiştirilmesi.</p>
5	<p>5411 sayılı Kanunun 120'nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine "daire başkanlıkları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve bağlı müdürlükler" ibaresinin eklenmesi, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "onu" ibaresinin "onikiyi, müdürlüklerin sayısı altıyı" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "bu Kanunda belirtilen faaliyet alanı, görev" ibaresi "bu Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görev, faaliyet alanı" şeklinde değiştirilmesi ve maddenin dördüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması.</p>
6	<p>5411 sayılı Kanunun 121'inci maddesinin birinci fıkrasına cümle eklenmesi.</p>
7	<p>5411 sayılı Kanunun 127'nci maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder" ibaresinin "Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır" şeklinde değiştirilmesi ve dördüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılması, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Kanunun 71 inci maddesi" ibaresinin "Kanun" şeklinde ve fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder" ibaresinin "kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır" şeklinde değiştirilmesi, fıkranın üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılması ve altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri," ibaresinin "Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri ile bu Kanun uyarınca görevlendirilen, atanmış veya aday gösterilerek seçilen" ibaresi şeklinde değiştirilmesi.</p>

8		5411 sayılı Kanunun 129'uncu maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi.
9		5411 sayılı Kanunun 134'üncü maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıkları" ibaresinin "iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıklar ile bunlarla bağlantılı finansal kiralama sözleşmeleri ve bu sözleşmelere konu varlıkları" şeklinde ve "mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını" ibaresinin "mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını; ticari ve iktisadi bütünlük içinde yer alan mal, hak ve/veya varlıklar ile ilgili olması veya ticari ve iktisadi bütünlüğün değerinin korunması için gerekli veya değerini artırır mahiyette olması, taraflarca borç miktarının tespitinde mutabakata varılmış olması, varlıkları ticari ve iktisadi bütünlük satışına konu edilen tarafça bahsi geçen mutabakattan sonra Fona müracaat edilmesi ve işlemlerin en geç Fon Kurulunun ihaleyi onay tarihine kadar tekemmül ettirilmesi şartıyla öncelikli olarak" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi, fıkranın mevcut onuncu cümlesinde yer alan "düzenlenir" ibaresinin " düzenlenir ve Resmi Gazetede ilan edilir" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya mevcut onuncu cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi, fıkranın mevcut onüçüncü cümlesine " maliklerinin iflasına karar verilemez," ibaresinden sonra gelmek üzere "finansal kiralama sözleşmelerinin feshi talep edilemez, işbu sözleşmeler kapsamındaki varlıkların iadesine karar verilemez," ibaresinin eklenmesi ve maddenin sekizinci fıkrasının değiştirilmesi.
10		5411 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
11	2	13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 'nun geçici 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkralar eklenmesi ve müteakip fıkraların teselsül ettirilmesi.
12	3	14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun 'a ek madde eklenmesi
13	4	19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un 8 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan "Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket" ibarelerinden sonra gelmek üzere "veya Türkiye Varlık Fonu" ibareleri ile

		"tarafından" sonra gelmek üzere "hakim hissedar olarak" ibareleri eklenmesi; dördüncü fıkrasının değiştirilmesi ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Türkiye Varlık Fonu ve Şirket ile alt fonlar ve Şirket" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya Türkiye Varlık Fonu" ibaresi ile "tarafından" sonra gelmek üzere "hakim hissedar olarak" ibaresinin eklenmesi ve bu cümleden sonra gelmek üzere cümle ve maddeye fıkra eklenmesi.
14		6741 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
15	5	10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun 'un 19 uncu maddesinin üçüncü, sekizinci, dokuzuncu fıkralarının değiştirilmesi, onuncu fıkrasının yürürlükten kaldırılması, maddeye fıkra eklenmesi.
16		6758 sayılı Kanunun 20'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının değiştirilmesi.
17	6	1/2/2018 tarihli ve 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun 'un 1'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "varlıkların" ibarelerinin "malvarlığı değerlerinin" şeklinde, fıkra da yer alan "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satış ve tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir" ibaresinin "Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve/veya şirket yönetim/müdürler kurulu/malvarlığı değerleri kayıym temsilciliği tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı ile satış veya tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir" şeklinde, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan "ve" ibaresinin "veya" şeklinde değiştirilmesi, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümleler eklenmesi, mevcut üçüncü cümlesinin değiştirilmesi ve maddeye fıkra eklenmesi.
18	1	26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 'nin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "paylardan" ibaresinin "paylarının" şeklinde değiştirilmesi ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen "Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının" ibaresinin "azami %5'i oranında Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının" şeklinde yeniden düzenlenmesi.

19		655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 10 uncu maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen birinci cümlesinin yeniden düzenlenmesi.
20	Yürürlük maddesi.	
21	Yürütme maddesi	

21(yürürlük ve yürütme dahil) maddeden oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 13 maddesi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu (Bunlardan 4 adedi aynı zamanda OHAL kapsamında el konulan şirketleri ve eski sahip ve yöneticilerini) 2 maddesi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile belediyeleri, 3 maddesi Türkiye Varlık Fonunu, diğer maddeleri ise Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığını) ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

21 maddeden oluşan Kanun Teklifinde;

-Mevduat sigortasının ticari mevduatları da içerecek şekilde genişletilmesi,

-Sigortaya tâbi olacak mevduat ve katılım fonlarının kapsamı ve tutarının, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun olumlu görüşü alınmak suretiyle Tasarruf Mevduatı Sigortası Fonu Kurulu tarafından belirlenmesi,

-Bankalarda sigortaya tabi mevduatla ilgili söz konusu teknik alt yapının kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin kuralların TMSF Kurulu tarafından belirlenmesi,

-Sigorta kapsamı dışında tutulacak ticari mevduatların açıkça belirlenmesi,, kapsam dışında kalacak hesapları belirleme yetkisinin TMSF Kuruluna verilmesi,

-Sigorta kapsamına alınan ticari mevduatların da başka bankalara devredilebilmesine olanak sağlanması,

-TMSF Başkan yardımcısı sayısının ikiden üçe çıkarılması,

-TMSF teşkilat yapısına yeni müdürlükler eklenmesi, Destek Hizmetler Dairesi Başkanlığının kaldırılması,

-TMSF'nin istihdam edeceği destek personeli için "lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmak" koşulunun kaldırılması,

-Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu üyeleri ile Fon personeli aleyhine, Fon Kurulunun veya Fonun bu Kanunda yazılı görevlere ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle, gerek görevlerinin ifası sırasında gerek görevden ayrılmalarından sonra,

açılmış veya açılacak her türlü tazminat ve alacak davası nedeniyle yapılan yargılama sonucunda Fon aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle Fonun ödeme yapması hâlinde, Fonun bu meblağı, ilgililerinden “talep eder” şeklindeki mevcut kanunda yer alan kesin hükmün “talep etme haklı saklıdır” şeklinde değiştirilmesi,

-Bankacılık Kanunu ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen görevlerin yanı sıra ilgili diğer kanunlar ve devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığınca verilen görevlerin ifası sırasında yapılan giderlerin de gerektiği hallerde, daha sonra ilgililerinden tahsili koşuluyla Fon bütçesinden karşılanabilmesine olanak sağlanması,

-TMSF tarafından yapılan iktisadi ve ticari bütünlüklerin (TİB) satış bedelinin dağıtımına ilişkin esaslarda değişiklik yapılması, finansal kiralama sözleşmeleri iktisadi bütünlük kapsamına alınması, geçmiş dönem borcuna kavramına açıklık getirilmesi,

-TMSF tarafından tasfiye edilen bankaların tüm borçları ödendikten sonra kalan paranın dağıtımından, bankanın hakim ortaklarına, yöneticilerine, iflasa neden olanlara ve terör örgütlerine üyeliği, iltisakı veya irtibatı nedeniyle mahkum olanlara pay verilmemesinin sağlanması,

-Dövizden kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi istisnasının süresinin 2022 yılı sonuna kadar uzatılması,

-10.07.1953 tarih ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanununun ek 2 nci ve 04.04.1988 tarih ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2 nci maddeleriyle 4 9 yıllığına Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslarla ilgili olarak bu Kanunda tanımlanan kamu payı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren anılan sürenin sonuna kadar Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilmesinin sağlanması,

-Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurduğu şirketlere de vergi muafiyeti getirilmesi, bu muafiyetin bu değişikliğin yürürlüğe gireceği tarihten önce kurulmuş şirket ve alt fonlar için de uygulanmasının sağlanması,

-Türkiye Varlık Fonu Şirketi ve Türkiye Varlık Fonu ile şirket veya Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurulacak şirketler ve alt fonlar, ile bunların bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin veya katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler ve alt fonlar ile bunların bağlı ortaklıklarına hisse devir tarihinden

itibaren kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalara tabi olmamasının sağlanması,

-Bu muafiyet ve istisnaların söz konusu Şirket veya alt fonlarda Türkiye Varlık Fonu, Şirket veya alt fonlar doğrudan veya dolaylı olarak hakimiyetinin bulunduğu sürece devam etmesinin sağlanması,

--6758 Sayılı OHAL Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabul Edilmesine İlişkin Kanunun el konulan kayyım atanmış şirketlerin satış devir, bölünme, tasfiyeyi ve kar dağıtım esaslarını düzenleyen maddelerinde değişiklik yapılması ve bu maddelerde yer alan bazı yetkilerin doğrudan TMSF'ye Fon Kuruluna devredilmesi, satış ve tasfiye işlemlerinde müdürler kuruluna da yetki verilmesi, mahkemenin bir kişi hakkında "kaçak kararı" vermiş olması durumunda, bu kişinin üzerinde kayyım kararı olmasa dahi, TMSF'ye onun paylarını satabilmesine ve tasfiye etmesine yetki verilmesi,

-TMSF'nin kayyım atandığı şirkette kar payı dağıtımına karar verebilmesinin sağlanması, hakkında terör örgütü üyeliği, iltisakı v.b. mahkûmiyet kararı olan hisse sahiplerine kar payının ödenmemesi, soruşturma/kovuşturması süren kişinin ancak mahkemede aklandığı takdirde kar payını alabilmesi, o zamana kadar payının fon hesabında tutulması,

-6758 Sayılı OHAL Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabul Edilmesine İlişkin Kanunun TMSF'nin satış ve tasfiyeye ilişkin yetkilerini düzenleyen 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası kısmen değiştirilerek TMSF, devraldığı şirketler gibi, bankalar üzerinde de aynı yetkilerle kayyımlik yapabilmesinin, satış ve tasfiye işlemlerinde Bankacılık Kanunu hükümlerinin kıyasen uygulanmasının sağlanması,

-TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketin "ortaklık payları"nı da satabilmesine, şirketin/ortaklık paylarının satışından elde edilen tutardan TMSF'nin satış, yargılama ve avukatlık giderleri düşülerek nemalandırılmasına olanak tanınması,

-Şirketler gibi, kayyım atanmış "bankalar"ın da iflas ve tasfiye sürecini yönetecek denetleyecek kişiler için de mali, idari, hukuki, cezai sorumsuzluk getirilmesi,

-4/2/2018 tarihli ve 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine

Dair Kanunun 1. maddesinin bazı hükümlerinin değiştirilerek; müsadere sine karar verilen şirketlerin, ortaklık paylarının ve malvarlığı değerlerinin satışı veya tasfiyesi usullerinin yeniden düzenlenmesi düzenlenmesi, şirketlerin, %50'nin altındaki ortaklık payları hakkında müsadere kararı verilirse, TMSF'nin bunları satışa çıkarmasına olanak sağlanması,

-Anayasa Mahkemesinin Cumhurbaşkanına verilen kesinti yetkisinin sınırı belli olmadığı için iptal ettiği, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 15 inci maddesindeki düzenlemenin, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının tamamlayarak belediyelere devrettiği raylı sistem ve metro projeleri için vergi tahsilatından belediyelere ayrılan paylardan yapılacak kesintinin oranının en fazla %5 olacak şekilde belirlenmesi, söz konusu değişikliğin 18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi devredilmiş olan projelerin ödenmeyen bakiye tutarları için de uygulanması,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 25 ayrı konuda, toplam 6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 21 madde içeren söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temelinde dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan içtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirmektedir, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılabilir değildir. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin

komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış(veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Örneğin kanun teklifinin 18 ve 19. Maddesi bazı büyükşehir belediyelerini yakından ilgilendirmesine karşın bu belediyelerin, Belediyeler Birliğinin görüşlerinin alınmadığı, temsilcilerinin komisyonda hazır bulundurulmadıkları gözlenmiştir

-Teklifteki kanun maddelerinin bazıları ile ilgili olarak tam ve kapsamlı bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

6 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişiklik yapan 21 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşığında yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1, 2 ve 3. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 1. maddesiyle; 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 63'üncü maddesinde yapılması önerilen değişiklikle, halen Türkiye'de tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait katılım fonlarıyla sınırlı bulunan mevduat sigortasının kapsamı, ticari mevduatı da kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Resmi kuruluşların mevduatı ve bankalararası mevduat yine sigorta kapsamı dışında tutulmaktadır.

Sigortaya tâbi olacak mevduat ve katılım fonlarının kapsamı ve tutarının, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun olumlu görüşü alınmak suretiyle Tasarruf Mevduatı Sigortası Fonu Kurulu tarafından belirlenecektir.

Teklifle, yine IADI tavsiyelerine ve AB direktiflerine uyum amacıyla TMSF Kuruluna, "mevduat sigortası rezervinin ulaşması hedeflenen minimum seviye" belirleme yetkisi verilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile; hakkında iflas kararı verilmeyen veya iradi tasfiyeye giren kredi kuruluşunun tasfiyesinde de 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 206 ncı maddesindeki sıralamanın geçerli olacağına ilişkin ilave getirilmekte, altıncı fıkrasına, Fon kaynaklarının çözümleme rezervi ile mevduat sigortası rezervinden oluşması nedeniyle ödemenin, mevduat sigortası rezervinden yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Yapılması önerilen bu değişiklikle de, faaliyet izni kaldırılan bankalar nezdinden sigorta kapsamındaki mevduat ve katılım hesaplarının, "mevduat sigorta rezervinden" karşılanması öngörülmektedir. Mevcut düzenlemeye sigorta ödemeleri Fon varlıklarından ödenmekte idi. Bu yolla TMSF'nin çözümleme rezervinden sigorta kapsamındaki mevduatları ödemesinin önüne geçilmektedir.

Öte yandan maddeye yeni fıkra ilavesiyle bankalarda söz konusu teknik alt yapının kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin kuralların Fon Kurulu tarafından belirlenmesi hakkında düzenleme getirilmektedir. Bu düzenlemeyle, bankalar ve katılım bankalarına da sigortalı mevduat ve katılım fonunun hesaplanmasına, izlenmesine, doğrulanmasına ve ödenmesine esas oluşturacak her türlü bilgiyi TMSF'ye iletme ve buna yönelik olarak bir sistem kurma yükümlülüğü getirilmektedir.

Teklifin gerekçesinde;

“Mevduat sigortacılığının kuralları IADI tarafından yürürlüğe konulan “Etkin Mevduat Sigortacılığı için Temel Prensipler” ile belirlenmekte ve bu doğrultuda IADI Değerleme Sonuç Raporunda ticari mevduatın sigorta kapsamı içine alınmasına yönelik tavsiyede bulunulmuştur. Ticari mevduatın sigorta kapsamına dahil edilmesi hususu aynı zamanda Avrupa Birliği’nin 2014 tarihli ve mevduat sigortacılığı faaliyetlerinin AB bünyesindeki kurallarını düzenleyen EU/49 sayılı Mevduat Sigortacılığı Direktifi’nin 5 no’lu “Sigortalanabilir Mevduat” başlıklı maddesinde de yer alan bir husustur. Ülkemizin AB direktiflerine uyum değerlendirmesinde daha önce ticari mevduatın kapsam dışında olması sebebiyle ülkemiz “büyük ölçüde uyumlu” sayılmış ancak “tam uyumlu” sayılmamış ve bu yöndeki eksikliğin giderilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca her 5 yılda bir yapılan FSAP (Finansal Sektör Değerlendirme Programı) değerlendirmelerinde de ticari mevduatın sigorta kapsamında olmaması kritik edilen ve eleştirilen hususlardan biridir.

IADI’nin 11 no’lu prensibi ile AB’nin EU/49 sayılı direktifinin fonlama ile ilgili 10 no’lu maddesinde mevduat sigorta rezervi için limit tanımlaması yapılması önerisi bulunduğundan, maddenin üçüncü fıkrasına “mevduat sigorta rezervinin ulaşması hedeflenen minimum seviye” şeklindeki ilaveyle buna yönelik düzenleme yapılmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Kanun teklifinin 2. maddesiyle; Bankacılık Kanununun 64’üncü maddesinde değişiklik yapılarak, tasarruf mevduatında olduğu gibi hangi tür ticari mevduatların sigorta kapsamına alınmayacağı belirlenmektedir.

Buna göre, bankanın hakim ortakları ya da nitelikli pay sahiplerine, yönetim ve müdürler kurulu başkan ve üyeleri, genel müdür ve yardımcılarıyla bunların tek başına veya birlikte kontrol ettiği tüzel kişiler ve ortaklıklarla ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklara ait mevduat ve katılım fonu ve diğer hesapları sigorta kapsamında değerlendirilmeyecek.

Ayrıca TMSF Kurulu tarafından BDDK’nın görüşü alınarak belirlenecek diğer mevduat ve katılım fonları da sigorta kapsamına alınmayabilecektir.

Kanun teklifinin 3. maddesiyle; Bankacılık Kanununun, TMSF’ye devredilen bankalarla ilgili hükümleri düzenleyen 107’nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Faaliyet izninin kaldırılmasına veya TMSF’ye devredilmesine izin verilen bankalardaki sigortaya tabi tasarruf mevduatının başka bankalara devredilmesi konusunda TMSF’nin yetkisi bulunmaktadır. Bu teklifin birinci maddesiyle yapılan değişikliğe paralel olarak sigorta kapsamına alınan ticari mevduatların da başka bankalara devredilebilmesine olanak sağlanmaktadır.

Mevduat sigorta sisteminin amacı, banka iflasları karşısında küçük tasarruf sahiplerinin çıkarlarını korumak olarak açıklanmaktadır. Mevduatın sigortalanmasının, tasarruf sahiplerinin bankacılık sistemine güvenmelerini sağlayarak, tasarrufların sistem dışına çıkmasını önlediği savunulmaktadır.

Ancak, mevduat sigortasının kapsamının çok fazla genişletilmesinin de hem tasarruf sahiplerini hem de bankaları yüksek risk almaya yönelttiği (ahlaki risk) için sistemi tehdit edebileceği uyarısı da yapılmaktadır.

Yasanın mevcut haliyle, Türkiye'de faaliyet gösteren bir kredi kuruluşunun (bankalar ve katılım bankaları) yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan Türk Lirası, döviz ve kıymetli maden cinsinden;

1.Tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının,

2. Katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların,

200 bin TL'ye (iki yüz bin TL) kadar olan kısmı sigorta kapsamında bulunmaktadır. *2022 yılı başından itibaren 200 bin lira olarak uygulanan bu tutar her yıl yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak TMSF tarafından belirlenmektedir..)*

BDDK'nın verilerine göre 1 Nisan 2022 tarihi itibarıyla 3 trilyon 613 milyar lira olan Türkiye'deki toplam tasarruf mevduatı gerçek kişilere ait katılım fonunun 1 trilyon 309 milyar liralık kısmı sigortaya tabi bulunmaktadır.

Bu teklifle sigorta kapsamına alınması öngörülen ticari kuruluşlar mevduatı ise 1 trilyon 991 milyar lira düzeyinde bulunuyor. Sigorta edilen tutarla ilgili bir üst sınır olduğu için sigortaya tabi olacak ticari mevduat tutarı bu tutarın altında bir rakam olacaktır.

TMSF'nin mevduat sigorta rezervi Aralık 2021 itibarıyla 91,2⁶ milyar lira düzeyindedir. Bu rezerv tutarı, sigorta kapsamındaki toplam mevduat ve katılım fonunun 8,6'sına karşılık gelmektedir. TMSF bunun uluslararası standartların üzerinde çok güçlü bir seviyeyi gösterdiğini iddia etmektedir.

Maddenin gerekçesinde Avrupa Birliği'nin 2014 tarihli ve mevduat sigortacılığı faaliyetlerinin AB bünyesindeki kurallarını düzenleyen EU/49 sayılı Mevduat Sigortacılığı Direktifi'nin 5 no'lu "**Sigortalanabilir Mevduat**" başlıklı maddesine atfta bulunulmasına karşın, söz konusu değişikliğin neden 8 yıldır bekletildiği yönündeki sorularımıza komisyonadaki görüşmeler sırasında tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

⁶ Söz konusu tutarın Mart sonu itibarıyla 97.1 Milyar TL olduğu tüzel kişi mevduatlarında eklenmesi durumunda bu tutarın 1 trilyon 457 Milyar TL'ye çıkacağı TMSF yetkilileri tarafından ifade edilmiştir.

Bu maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında, G20 üyesi ülkelerin tabi olduğu “Finansal Değerlendirme Programı”nın beş yılda bir yenilendiği, bugünlerde ülkemizin de bir denetim sürecinden geçtiği, hazırlanan ön raporda tüzel kişilerin mevduatlarının da sigorta kapsamına alınmadığıyla ilgili bir eleştirinin bulunduğu, bu nedenle söz konusu değişikliğin TMSF bürokratlarınca önerildiği yönünde açıklamada bulunulmuştur.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında, aslında bu değişikliğin küçük esnaf açısından da yararlı olacağı, TMSF’nin bu değişiklik sayesinde bankalardan gelecek olan 1.3 Milyar TL. ilave kaynağa sahip olacağı da ifade edilmiştir.

Ancak sistemik risk durumunda 1.4 trilyonluk ilave bir riskin de ortaya çıkacağı belirtilmiştir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasındaki açıklamalardan her ne kadar söz konusu değişikliğin gerekçesinin AB standartlarına uyum olarak ifade edilmesine karşın, **“faiz neden enflasyon sonuç”** dilemmasına dayanılarak izlenen örtülü kur sabitlemesine ve Merkez Bankasının politika faizini artırmasını baskılayacak ekonomik politikaların bankalar sistemini içerisine sokabileceği ilave risklerden korunmak ve güvence sağlamak amacıyla söz konusu değişikliğin yapıldığı, ayrıca bu değişiklikle TMSF’ye kullanabileceği ilave kaynağın temin edileceği kanaatine ulaşılmaktadır.

3.2 Teklifin 4, 5 ve 6. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 4. maddesiyle Bankacılık Kanununun 119’uncu maddesinde yapılan değişiklikle, TMSF Başkan yardımcısı sayısı ikiden üçe çıkarılmaktadır

Teklifin 5. maddesiyle Kanunun 120’nci maddesinde değişiklik yapılarak, Fonun hizmet birimlerinden olan daire başkanlıklarına bağlı olarak müdürlükler oluşturulmakta, Daire başkanlığı sayısı ondan onikiye çıkarılırken müdürlüklerin sayısı altı ile sınırlandırılmakta, hizmet birimlerinin görev alanı bankacılık kanunu dışında ilgili kanunları kapsayacak şekilde değiştirilmekte, maddenin 4 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılarak Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı lağvedilmektedir.

Teklifin 6. Maddesiyle; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu personeline ilişkin 121 inci maddeye bir cümle eklenerek, ihtiyaç duyulan destek personelinin (kat ve mutfak görevlisi, şoför, güvenlik vb.) istihdam edilebilmesi için Kanunun 113 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan *“En az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmak”* koşulu aranmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Değişikliğin, Anayasa Mahkemesinin 22/03/2007 tarihli ve E.2005/139, K.2007/33 sayılı kararı dolayısıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Karar ile “Fonun her türlü personeli”

için 113 üncü maddede yer alan eğitim koşulunun aranmayacağı düzenlemesi iptal edilmiştir. Getirilen düzenleme ile de genel kural olarak eğitim koşulunun aranmaya devam edeceği ve sadece destek personeli için bu eğitim koşulunun aranmayacağı hususu düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararının üzerinden 15 yıl geçmesine karşın bu düzenlemeye bugüne kadar ihtiyaç duyulmayıp bugün ihtiyaç duyulmasının nedeni tam olarak anlaşılammıştır. Komisyondaki görüşmeler sırasında bu konuda değişiklik yapılmasında geç kalındığı belirtilmiştir.

Komisyondaki görüşmeler sırasında; söz konusu maddelerle getirilen hükümlerin ihtiyaca binaen getirildiği, TMSF'nin özellikle 2016 yılından sonra artan şirketlere el koyma, kayyım atama operasyonlarından ve son dönemde el konulan 21 adet finansman şirketine yönelik işlemlerin yoğunluğundan ilave personele ihtiyaç duyulduğu yönünde açıklamalarda bulunulmuştur.

Ancak şirketlerle ilgili tasfiye işlemlerinin sonuna gelindiği bu nedenle personel ihtiyacının azalıp azalmadığı konusundaki sorularımıza ise tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

3.3 Teklifin 7 maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 127. maddesinde değişiklik yapılarak; Fon Kurulu üyeleri ile Fon personeli aleyhine, Fon Kurulunun veya Fonun bu Kanunda yazılı görevlere ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle, gerek görevlerinin ifası sırasında gerek görevden ayrılmalarından sonra, açılmış veya açılacak her türlü tazminat ve alacak davası nedeniyle yapılan yargılama sonucunda Fon aleyhine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi nedeniyle Fonun ödeme yapması hâlinde, Fonun bu meblağı, ilgililerinden “talep eder” şeklindeki kesin hüküm “talep etme hakkı saklıdır” şeklinde değiştirilmektedir.

Benzer hüküm, mülga Bankacılık Kanunları ve cari Bankacılık Kanunu uyarınca “işlem yapılan bankalarla ilgili olarak” da geçerli kılınmakta ve kapsama giren görevlilerin (bu Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen, iflas ve tasfiye memurları) sayısı da artırılmaktadır.

Her ne kadar gerekçede 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesi ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 5 inci maddesindeki benzer düzenlemeler emsal olarak gösterilmekte ise de bu hükümler Devletin kişilerin kusuru nedeniyle ödemek zorunda kaldığı paraların ilgililerinden tahsil edileceği hususunun saklı tutulduğunu ifade etmekte olup bu hükümler ihtiyari bir takdir hakkı gibi yorumlanmamalıdır.

Maddenin mevcut halinde ödenmiş olan paraların ilgilerinden “talep edileceği” belirtilmektedir. Yapılan değişiklikle bu kesin hüküm ihtiyari hale getirilmekte olup bunun geçerli bir gerekçesi de yoktur. Bu değişiklikle amaçlananın bazı durumlarda kurumun sorumlulara rücu etmek zorunda kalmaması olduğu anlaşılmaktadır.

Bu düzenleme ile TMSF kurul üye, görevli ve bazı işlemler için görevlendirilen iflas idare memurları, tasfiye memurları ve kayımlara ilave koruma getirilmesini uygun bulmamaktayız.

3.4 Teklifin 8.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 129. maddesinde değişiklik yapılarak, Bankacılık Kanunu ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen görevlerin yanı sıra ilgili diğer kanunlar ve devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığıınca verilen görevlerin ifası sırasında yapılan giderlerin de gerektiği hallerde, daha sonra ilgililerinden tahsili koşuluyla Fon bütçesinden karşılanabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Maddenin görüşülmesi sırasında bu madde kapsamında Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan uluslararası düzeyde açılan tahkim dava sayısının 5'e ulaştığı, bunlardan bazılarının 2016 sonrası OHAL KHK'ları ile el konulan şirketlerle ilgili olduğu beyan edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine veya adına açılan uluslararası düzeyde görülen davalarla ilgili işlemlerde hizmet alınmak üzere yardımcı olarak seçilen yurt dışı hukuk firmalarının seçim ve izlenmesinde ve bunlara Fon bütçesinden yapılacak ödemelerin seyirinde farklı bir hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir.

3.5 Teklifin 9. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 134. maddesinde değişiklik yapılarak finansal kiralama sözleşmeleri, dolayısıyla bu sözleşmelere konu varlıklar da iktisadi ve ticari bütünlük (TİB) kapsamına alınmaktadır.

Maddedeki, TİB satışında ihale bedelinden ödenecek geçmiş “dönem borcuna” açıklık getirilmektedir.

Buna göre söz konusu borcun, TİB bünyesinde yer alan mal, hak ve/veya varlıklarla ilgili olması, TİB'in değerinin korunması için gerekli ya da değerini artırıcı olması, tarafların borç miktarında anlaşmaya varmış olması, anlaşmadan sonra Fon'a başvurulması ve ihalenin onay tarihinden önce tamamlanması koşulları aranılacaktır.

Bu koşulları taşımayan geçmiş dönem borcuna ilişkin başvurular Fon tarafından işleme alınmayacaktır.

Gerçek ve tüzel kişilerin sahip olduğu varlıkların TİB kapsamında satışından elde edilecek bedelden, satış giderleri düşüktükten sonra kalan kısmından, öncelikle;

1.Rehinle teminata alınmış borçlar

2.Varlıkların aynından kaynaklanan kamu borçları (Emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi vb.)

3.Geçmiş dönem borçları

4.Devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Ululü Hakkındaki Kanun kapsamındaki borçları

5.GSM imtiyaz sözleşmelerinden doğan Hazine payı borçları

ödemeleri yapıldıktan sonra kalan kısım, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten (oransal olarak) taksim edilerek ödenecektir.

Finansal kiralama kapsamındaki varlıklara ait ihale bedelinden isabet eden tutar ile finansal kiralama sözleşmesi kapsamındaki borç tutarından hangisi düşükse o tutarın, finansal kiralayana öncelikli olarak ödemesi yapılacaktır.

Söz konusu maddenin gerekçesinde;

“Fon tarafından yapılan ticari ve iktisadi bütünlük (TİB) satışlarında mevcut düzenlemeler ve yargı içtihatları gözetilerek maddede ifade edilen geçmiş dönem borcuna dair kriterlerin daha açık ve anlaşılır olmasının sağlanması, finansal kiralama sözleşmelerinin ticari ve iktisadi bütünlük kapsamına alınması ve ihale bedeline isabet eden tutarın sıra cetveli kesinleşmeden ödenmesi, sıra cetveline karşı dava açma süresinin düzenlenmesi, ayrıca mer’i düzenlemenin 6183 sayılı Kanunun 21 inci maddesine uyumlu hale getirilmesi amacıyla değişiklik yapılmaktadır.”

açıklamasına yer verilmiştir.

3.6 Teklifin 10. maddesinin değerlendirilmesi:

Bu maddeyle 5411 sayılı Bankacılık Kanununa, TMSF tarafından tasfiye edilen bankaların tüm borçları ödendikten sonra kalan tasfiye bakiyesinin paylaşılmasıyla ilgili geçici bir madde (34) eklenmektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında tasfiye bakiyesinin bankanın alacakların tahsili ve borçlarının ödenmesi arasındaki zaman farkından kur farklarından, kaynaklanabileceği ifade olunmuştur.

Maddeyle yapılan düzenleme ile TMSF tarafından tasfiye edilen bankaların tüm borçları ödendikten sonra kalan paranın dağıtımından, bankanın hakim ortaklarına, yöneticilerine, iflasa neden olanlara ve terör örgütlerine üyeliği, iltisakı veya irtibatı nedeniyle mahkum olanlara pay verilmeyecektir.

Maddeye göre, kalan bakiyeden iflasına karar verilen bankanın,

-Hakim ortakları ve yöneticileri,

-Yönetim kurulu üyeleri, denetim kurulu üyeleri, genel müdür, genel müdür yardımcıları

-Yönetim ve denetimine sahip olduğu iştirakleri,

-Hakim ortağı olan tüzel kişiler, bunların gerçek ve tüzel kişi hakim ortaklarının hakim ortağı olduğu şirketler,

-Bu gerçek kişilerin kan ve kayın hısımları ile bu kişilerin hisselerini ciro, devir veya temlik yoluyla edinen üçüncü kişiler,

-Ortaklığın sermayesinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde onunun altında kalan paylara sahip olsa bile yönetim kurullarına üye belirleme ve kontrol imtiyazı veren paylara sahip olanlar,

-Bankanın iflasına neden olanlar,

-Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisaklı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlara

dağıtımdan pay verilmeyecektir.

Bunlara düşen pay Hazineye ödenecek,

Soruşturma veya kovuşturması devam edenlere isabet edecek tasfiye payı da; kovuşturmaya yer olmadığına, beraat, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında tutulacaktır.

Düzenleme, bu haliyle OHAL'i kalıcılaştırma çabalarından birisi olarak görülebilir. Diğer pay verilmeyenler daha çok şirket yönetiminde görev almaları sebebiyle sorumluluk hukuku açısından paylarına erişemezken; iltisak veya irtibat nedeniyle gerçekleşen mahkumiyetlerin mülkiyet hakkı önünde bir engel olarak düzenlendiği görülmektedir.

Kaldı ki, "milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı" ibaresinde, tespit işlemi hangi makamın yaptığı veya yapacağı belirgin değildir. Bunun, idari veya siyasal bir merci olması, mülkiyet hakkı açısından olduğu (Anayasanın 35. maddesi)

gibi, hukuk devleti ilkesi açısından da, bu düzenlemenin anayasallık sorunu yaratabileceği düşünülmektedir.

3.7 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmektedir.

“(4) Kurumların 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. Cumhurbaşkanı istisnayı 30/6/2022 ve/veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda yer alan yabancı paralar itibarıyla da uygulamaya yetkilidir.

(5) Bu madde kapsamındaki istisnalar 2022 yılı sonuna kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanır.”

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinin mevcut halinde kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında mevcut olan yabancı paralarını maddede belirtilen sürelerde Türk lirasına çevirmeleri durumunda istisna düzenlemeleri yer almaktadır.

Maddeyle bu kez 31/3/2022 tarihli (ara dönem) bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk lirasına dönüştürülmesi durumunda, söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır.

Ayrıca Cumhurbaşkanına 30/6/2022 tarihli veya 30/9/2022 tarihli (ara dönem) bilançolarda bulunan yabancı paraların Türk lirasına dönüşümünde de istisnanın uygulanabilmesi hususunda yetki verilmektedir.

Eklenecek diğer fıkra ile de Türk Lirasına dönüşen bu hesapların 2022 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere vade sonunda Merkez Bankasının düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi durumunda istisnanın yenilenen hesaplara da uygulanması amaçlanmaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında maddenin mevcut uygulaması nedeniyle 40 Milyar TL kambiyo karının vergilemesinden vazgeçildiği, bu nedenle yaklaşık 10 Milyar TL civarında Kurumlar Vergisi kaybı olduğu ifade edilmiştir.

Ancak yeni düzenleme ile ne kadarlık Kurumlar Vergisi açısından kayıp gerçekleşeceği konusunda komisyon çalışmaları sırasında yapılan projeksiyonlar döviz kurundaki belirsizlikler nedeniyle tatmin edici ve inandırıcı bulunmamıştır.

Maddenin görüşülmesi sırasında 08.04.2022 tarihi itibarıyla Kur Korumalı Mevduat uygulamasının sonuçları, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Merkez Bankasının üstlendiği maliyetler konusunda detaylı bilgiler verilmiştir.

Komisyonu sunulan bilgilere göre; 08.04.2022 tarihi itibarıyla

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından destek sağlanan hesapların büyüklüğü 363,4 milyar TL'ye ulaştığı, bunun 1 milyon 15 kişilik bir mevduat sahibi grubuna tekabül ettiği,

Merkez Bankası tarafından destek sağlanan hesapların büyüklüğü 387.1 Milyar TL'ye ulaştığı, bunun gerçek kişiler itibarıyla 114.7 Milyar TL. olduğu, 202.728 kişiye tekabül ettiği, tüzel kişiler itibarıyla bu meblağın 272.4 Milyar TL.'ye ulaştığı, 30.640 tüzel kişiyi ilgilendirdiği,

Kur Korumalı Mevduat açısından toplam 750,5 milyar TL. bir büyüklüğün mevcut bulunduğu,

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan destek ödemesi tutarının 13.2 Milyar TL.'ye Merkez Bankası tarafından yapılan destek ödemesi tutarının ise 1.6 Milyar TL.'ye ulaştığı ifade edilmiştir.

Ancak yıl sonuna kadar söz konusu hesaplar dolayısıyla oluşabilecek toplam yükün hesabı ile ilgili olarak komisyon çalışmaları sırasında yapılan projeksiyonlar döviz kurundaki belirsizlikler nedeniyle tatmin edici ve inandırıcı bulunmamıştır

Bozdurulan yabancı döviz mevduatının artması halinde söz konusu düzenlemenin kamu maliyesinin vazgeçmek zorunda kalacağı vergi miktarını artıracığı anlaşılmaktadır.

Vergi mevzuatında yapılacak değişikliklerle gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine kur farkının vergiden istisna edilmesi, bazı şartlarla dönüşen mevduatlara ilişkin faiz gelirlerinden vergi alınmaması gibi teşviklerle, kuru dizginlemek için mevduata örtülü faiz artışı uygulaması niteliğinde bulunan kur korumalı TL. mevduat düzenlemesinin yaygınlaştırılması ve bu uygulamadan daha fazla sonuç alınmak istenilmektedir.

Ancak söz konusu düzenleme yakın geçmişte yaşanan 128 Milyar Dolarlık Merkez Bankası rezervlerin bazı finans cambazlıkları ile kamu bankaları aracılığıyla arka kapıdan satışı sırasında döviz alanlar ile 2016 yılından beri Kredi Garanti Fonu

olanakları çerçevesinde dağıtılan kaynakları yağmalayarak almış buldukları kredileri yatırıma değil döviz alımında kullanan kesimi ödüllendirici niteliktedir.

Söz konusu madde düzenlemesi değişik açılardan Anayasa'nın 73. maddesine de aykırıdır.

Anayasanın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi;

"Madde 73 – Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir."

hükümünü taşımaktadır.

Mevduat ve katılma hesaplarının getirilerini kur artışlarına karşı desteklemek amacıyla; kurumlar vergisi mükelleflerine bazı koşullarla kur farkı ve faiz geliri istisnası getirilmesi düzenlemesi" herkesin mali güce göre vergi ödeme ilkesine" ve "Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır". hükümlerini içeren **Anayasa madde 73'e aykırılık teşkil etmektedir.**

3.8 Teklifin 12. maddesinin değerlendirilmesi:

Söz konusu madde ile **14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde ilave edilmesi suretiyle** 10.07.1953 tarih ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun ek 2 nci ve 04.04.1988 tarih ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2 nci maddeleriyle 49 yıllığına Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslarla ilgili olarak anılan Kanunda tanımlanan kamu payının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren anılan sürenin sonuna kadar Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilmesi sağlanmaktadır.

Teklifin bu maddesi komisyonda verilen son dakika önergesi ile üzerinde çok fazla tartışma yapılmadan oylanarak iktidar partisi milletvekillerinin oyları ile kabul edilmiştir.

Söz konusu maddenin gerekçesinde;

“10.07.1953 tarih ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun ek 2 nci ve 04.04.1988 tarih ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2 nci maddeleriyle 49 yılığına Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslarla ilgili olarak anılan Kanunda tanımlanan kamu payının bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren anılan sürenin sonuna kadar Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilmesinin sağlanması,amaçlanmaktadır.”

şeklinde madde metninin içeriğine tamamen benzeyen bir açıklamaya yer verilmiştir.

Madde gerekçesinde söz konusu değişikliğe neden ihtiyaç duyulduğu ifade edilmemiştir.

Bu değişikliğin aceleye getirilmesinin nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Anılan madde ile ek madde ile ilavesi öngörülen 5602 sayılı Kanun şans oyunlarından elde edilen hasılatın tâbi tutulacağı esasları düzenlemektedir. Bu kanunda Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisansların gelirinin nasıl bir işleme tabi tutulacağına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anılan Kanunun “Kamu payının dağıtımı” başlıklı 7. Maddesinin son fıkrası; “Şans oyunları hasılatından yapılacak her türlü kesinti ve ayrılacak paylar ancak, bu Kanuna hüküm eklenmesi veya bu Kanunda değişiklik yapılması ile mümkündür.” hükmünü taşımaktadır.

Bilindiği üzere; 10.07.1953 tarih ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna 21.07.2017 tarih ve 680 sayılı OHAL KHK'nın 77. Maddesi ve onu kanunlaştıran 01.02.2018 tarih ve 7072 sayılı Kanunun 75. Maddesi ile eklenen Ek madde 2;

“Yurt içinde at yarışları düzenleme, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen at yarışları üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etme hak ve yetkilerine ilişkin lisanslar, topluca 1/1/2018 tarihinden itibaren 49 yıl süreyle 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı

Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca kurulan Fona verilmiştir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına at yarışları düzenleme amacına yönelik olarak tahsis edilmiş veya fiilen bu amaçla kullanılan taşınmazlar ile üzerlerindeki yapı ve tesisler, 49 yıl süre boyunca lisans sahibi Fonun kullanımına verilir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, lisans süresince yurt içinde at yarışları düzenleyemez, düzenlemez, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen at yarışları üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul edemez.

Lisans konusu faaliyetlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütülmesini izlemeye ve denetlemeye Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilidir.”

hükmünü taşımaktadır.

04.04.1988 tarih ve 320 sayılı Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye 2.01.2017 tarih ve 680 sayılı OHAL KHK'nın 82 ve onu kanunlaştıran 01.02.2018 tarih ve 7072 sayılı Kanunun 80. maddesiyle eklenen ek 2 nci madde;

“Karşılığı nakit olmak üzere oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisans, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 49 yıl süreyle 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca kurulan Türkiye Varlık Fonuna verilmiştir. Lisansın Türkiye Varlık Fonu tarafından üçüncü kişilere devredilmesinden sonra, İdare lisansa konu şans oyunlarını düzenleyemez ve bu oyunlar için ayrı bir lisans veremez. Lisans konusu faaliyetlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütülmesini izlemeye ve denetlemeye İdare yetkilidir.”

hükmünü taşımaktadır.

At yarışları ve şans oyunlarına ilişkin lisansın 49 yıllığına Türkiye Varlık Fonuna devrine ilişkin düzenlemeler aceleye getirildiği, ayrıca 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunda gerekli yasal değişiklik yapılmadığı için bu lisans devirlerinden kaynaklanacak gelirlerin Türkiye Varlık Fonuna aktarılmasında sıkıntı yaşandığı, bu

nedenle söz konusu maddenin komisyona son dakika getirilerek gerekli değişikliğin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Ancak söz konusu maddenin komisyondaki görüşülmesi sırasında bu konuda detaylı izahat verilmemesinin nedeni de tarafımızca anlaşılamamıştır.

3.9 Teklifin 13 ve 14. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 13.maddesiyle 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesi değiştirilerek Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu Yönetim A.Ş (şirket) tarafından **hakim hissedar** olarak kurulacak şirketler de gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulmaktadır.

Kanunun mevcut halinde, Türkiye Varlık Fonu, Türkiye Varlık Fonu Yönetim A.Ş ile bunların kurduğu şirketler ve alt fonlarına muafiyet sağlanmaktaydı.

Maddede yapılan bir başka önemli değişiklikle de TVF veya TVF Yönetim A.Ş'nin hakim hissedar olarak kurduğu şirketlerle, bedelini ödeyerek sermayesinin veya katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler, KİT'ler, sermayesinin yarısı kamuya ait veya özel kanunla kurulmuş kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalara tabi tutulmayacaklardır.

Ayrıca, TVF ve TVF A.Ş'nin hakim hissedarı olarak kurduğu ve kuracağı şirketler, kurucusu olduğu veya bedelini ödeyerek sermayesinin ya da katılım payının yarısına sahip olduğu şirketler Sayıştay Kanunu, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK; 399 sayılı KHK, Devlet Memurları Kanunu, 631 sayılı KHK, 190 sayılı KHK, 527 sayılı KHK, Harcırah Kanunu, KİT'ler ile Fonların TBMM'ce Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Kamu İhale Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Taşıt Kanunu, Kamu Konutları Kanunu, Basın-İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanun, Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun hükümlerinden muaf tutulmaktadır

Kanunun mevcut halinde TVF, TVF A.Ş, alt fonlar ve bunların kurdukları şirketler, bu kanunların yanı sıra Sermaye Piyasası Kanunu ile Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanundan muaf tutulmaktadır.

Yine yapılan düzenleme ile bu muafiyet ve istisnaların söz konusu Şirket veya alt fonlarda Türkiye Varlık Fonu, Şirket veya alt fonlar doğrudan veya dolaylı olarak hakimiyetinin bulunduğu sürece devam etmesinin sağlanmaktadır.

Teklifin 14.maddesiyle 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna geçici bir madde eklenmesi suretiyle, bir önceki madeyle, TVF tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara sağlanan muafiyet ve istisnaların, bu değişikliğin yürürlüğe gireceği tarihten önce kurulmuş şirket ve alt fonlar için de uygulanması öngörülmektedir. Ayrıca, yapılan değişikliğe bağlı olarak, kamu tarafından önceki dönemlere ilişkin olarak bu şirket ve alt fonlara geriye dönük herhangi bir ödeme veya iade yapılmayacağı kuralı getirilmektedir.

Değiştirilen 4. fıkranın yeni haline göre; Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket veya Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurulacak şirketler ve alt fonlar ile *bunların bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin veya katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler ve alt fonlar* ile bunların bağlı ortaklıklarına hisse devir tarihinden itibaren kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalara tabi olmayacağı düzenlenmektedir.

TVF, ve TVF A.Ş.'in hâkim hissedar olarak kuracağı şirketlere gelir ve kurumlar vergisi istisnası getirmek, kurulacak *şirketin diğer ortak veya ortaklarının ortaklık payları kadar bu vergi muafiyetinden yararlanması sonucunu doğurabilir.*⁷

Geçen ay (Mart 2022'de) Ojer Telekom (OTAŞ)'tan kredi alacaklısı bankaların alacakları karşılığında el koydukları Türk Telekom'un % 55 oranındaki hissesi, TVF tarafından satın alınmıştır. Bunun sonucunda TT hisselerinin yüzde 61,68'i Türkiye Varlık Fonu'na, %25'i Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı'na ait hale gelmiştir(Geriye kalan yüzde 15'lik hissesi halka arz edilmiş durumdadır). Yani, Türk

---

⁷ Bu düzenleme, bu haliyle değil TVF ve TVF A.Ş.'nin gelirlerinin kurumlar ve gelir vergisinden muaf tutulması şeklinde yapılmalıydı. Böylece TVF ve TVF A.Ş.'ye sağlanan vergi muafiyetinden, bunların kurduğu ve hakim ortak olduğu şirketlerin diğer ortaklarının da yararlanması engellenirdi.

Telekom'daki doğrudan ve dolaylı kamu payı (TVF'nin tamamı da Hazinesinin olduğu için) % 50'yi aşmış olduğundan bu durumda Türk Telekom yeniden bir Kamu İktisadi Teşebbüsü haline gelmiştir. Aslen bir KİT'e dönüşmüş olan TT AŞ'nin KİT denetiminin dışında çıkarılması da bu fıkra ile formüle edilmektedir. Yeniden düzenlenen 4. fıkra gereğince TT AŞ ve ileride çoğunluk hisseleri TVF-TVF Yönetim AŞ tarafından devralınacak bütün şirketler, TVF üzerinden hazinenin sahiplenmesine dolaylı olarak tabii olsalar bile TBMM'nin KİT denetimine tabii olmayacaklardır.

Diğer yandan, kurulacak şirketlerin dışında devralınacak şirketlerin de 6741 sayılı kanunun 5. maddesinde düzenlenen TBMM denetimine de tabii olmayacakları düşünülmektedir. Çünkü 5. madde ile kurulacak şirketlerin bağımsız denetim raporları üzerinden Cumhurbaşkanlığında düzenlenecek raporlarının TBMM'ye sunulması öngörülmekte ve devralınacak şirketlere ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamaktadır.

Komisyonadaki görüşmelerde, söz konusu düzenlemelerin teknik düzenleme oldukları, Türkiye Varlık Fonu bünyesindeki şirketleri özel sektörle rekabetleri için bu düzenlemelere gereksinim duyulduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu düzenlemeler, Türkiye Varlık Fonu Şirketi, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonlar, hakim hissedar olarak kurulacak şirketler, devralınacak şirketlerin bir bütün olarak denetimini güçleştirici özellikler taşımaktadır. Zaten paralel bir hazine niteliğine kavuşan Türkiye Varlık Fonunun denetimini güçleştiren bu düzenlemelerin teklif metninden çıkartılması gerekmektedir.

3.10 Teklifin 15. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, 6758 Sayılı OHAL Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabul Edilmesine İlişkin Kanununun 19 uncu maddesi kısmen değiştirilmektedir.

3üncü fıkra değişikliğiyle; TMSF, Temmuz 2018'den beri Cumhurbaşkanlığının ilgili kurumu olduğundan, mevcut Kanunda geçen "TMSF'nin ilişkili olduğu Bakan" ibareleri kaldırılıyor ve kararı doğrudan TMSF'nin vereceği belirtiliyor. Buna göre; soruşturma ve kovuşturma bitene kadar, şirketlere kayyım yönetici atama/görevden alma kararını ilişkili Bakan değil, TMSF verecektir. "İlişkili Bakan" ibareleri

çıkarıldığından, Bakanın yetki devri yapabileceğine dair 10 uncu fıkra da tümüyle kaldırılmaktadır.

(3)üncü fıkraya eklenen cümleyle; TMSF, mahkemenin “kaçak kararı” verdiği kişiler hakkında satış/fesih işlemi yapabilecektir. Buna göre; hakkında “şahıs kayımlık” kararı olmasa dahi, bu madde kapsamında TMSF'nin yönetici atadığı şirket ve/veya mal varlığı değerinde payı bulunan ve aleyhinde mahkeme tarafından kaçak kararı verilmiş kişilerin payları, TMSF tarafından kısmen/tamamen satılabilecek, fesih ile tasfiye kararı verilebilecektir.

Satış ve tasfiye işlemleri mevcut Kanunda şirketin yönetim kurulu veya TMSF'nin ilişkili olduğu Bakan kararıyla yerine getirilirken; teklifle yönetim kuruluna ek olarak “müdürler kurulu” da yetkili kılınacak ve “ilişkili Bakan” yerine doğrudan TMSF karar verecektir.

Eklenen yeni cümleyle; satılan şirketler hakkındaki kayımlık kararı, hissenin devrinden sonra, TMSF'nin talebi üzerine mahkeme/hakimlikçe kaldırılacaktır.

(8) ve (9)uncu fıkra değişikliğiyle; mevcut fıkrada TMSF'ye devredilen ya da TMSF'nin kayyım atadığı şirketler üzerinden yeni şirket kurulmasına karar verme yetkisi “TMSF'nin ilişkili olduğu Bakan”ın kararına bağlı iken, değişiklikle bu yetki artık Fon Kuruluna verilmektedir. Yeni şirketin kuruluşu da Fon Kurulunun onayına tabi olacaktır. TMSF'nin kayyım atandığı şirketlerin genel kurul yetkileri de ilişkili Bakan yerine TMSF tarafından kullanılacak. 9 uncu fıkraya eklenen cümleyle; şirketin bölünmesine karar verildiğinde, TMSF kurulan şirkete kayyım atanacaktır.

Yeni eklenen (11)inci fıkrayla; TMSF, kayyım atandığı şirketlerde kısmen ya da tamamen kar dağıtım kararı verebilecektir. Fon kurulunun bu yetkisi, kayyım atanmasından önceki döneme ait bir mali tasdik ya da idari ibra anlamına gelmeyecektir.

Kar payı dağıtım yapılmayacak kişiler şunlardan oluşmaktadır: Mahkeme kararıyla terör örgütü üyeliği, iltisakı, irtibatı tespit edilenler; milli güvenliğe tehdit oluşturan yapı oluşum, gruplara üye olanlar.

Diğerlerine ise payları oranında kar payı ödenecektir. Hakkında soruşturma, kovuşturma sürenlerin kar payı ise, aklanmalarına ilişkin kararın kesinleşmesine kadar Fon hesabında tutulacak ve ödenmeyecektir. Teklif, geçen sürede bu kişilere herhangi bir faiz ya da değerlendirme ödemesi yapılmasını da içermemektedir.

Borsaya açık hisseler için ise bir sınırlama olmayacaktır. Borsadaki şirketten kişinin kar payı alabilmesi için, soruşturma veya kovuşturmasının olmaması, müsadere kararı verilmemesi şartı aranmayacaktır.

Söz konusu düzenleme ile el konulan şirketlerin satış işlemleri kolaylaştırılmaktadır.

Mevcut durumda şirketlerin TMSF eliyle satışı sürecinin aşamaları:

-Şirketlerin mali durumlarının sürdürülemez olması

-Bu durumun da ya mali müşavir ya da şirket yönetim kurullarınca rapora bağlanması

-Alınan Fon Kurulu kararı ile 5411 'in 134. maddesi kıyasen uygulanarak şirketler hakkında ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulması

-Şirket hakkında ticari ve iktisadi bütünlük oluşturulması ile şirketlere bir nevi koruma sağlanması,

Ticari ve iktisadi bütünlük kararından itibaren 2 sene içerisinde ya şirketin mali durumunun düzeltilmesi ve ticari ve iktisadi bütünlük kapsamından çıkarılması ya da 2 sene içerisinde şirket varlıklarının TMSF eliyle ihale yapılarak ve TMSF ticari ve iktisadi bütünlük mevzuatına göre satılması şeklinde özetlenebilir.

Yeni düzenleme ile şirketlerin satışı:

Şirketlerin mali durumunun sürdürülemez olma şartı kaldırılmaktadır. Bu noktada halen yargılama süreci devam eden ve mali durumları güçlü olan birçok şirketin satışının önü açılmaktadır.

Şirketlerin ortaklık hakkına sahip olmayan, ortaklık haklarını devir almayan dolayısıyla şirketlere sermaye de koyamayan TMSF, sahibi olmadığı hakkı kanun ile elde ederek satabilmiş olmaktadır.

Mali durumu bozuk olan şirketler açısından kabul edilebilir olan bu durum mali durumu bozuk olmayan şirketler için kabul edilemez. Zira ortaklarının yargılaması devam ederken, yargı yolu henüz tükenmemişken şirketin mali bünyesi ve özkaynak yapısı da güçlü ise bu satışın tek amacı bu şirketlerin adresi belli olan alıcılara devredilmesi kuşkusunu içermektedir.(Sürat Kargo örneği)

Komisyon çalışmaları sırasında bugüne kadar şirketleri iyi yönetmeyi kendisine hedef olarak seçen ve şirketleri büyütüp kara geçirmekle övünen TMSF'nin neden tavır değiştirdiği, neden şirketleri iyi yöneterek kara geçirmek ve mahkemenin vereceği iade ya da müsadere kararını beklemek yerine topyekün bir satışa yönelmekte olduğu yönündeki sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

“Kanun ile TMSF ye verilen yetki; yargılama sürecinin sonuna kadar basiretli tacir gibi davranarak şirketleri yönetmek ve ancak mali durumu sürdürülemez ise şirketlerin satışını gerçekleştirmek iken yargılamanın 5-6 senedir bir türlü hala bitmemesi akla başka soruları da getirmektedir. (Fetö borsası gerçeği ya da yeterli gerekçe olmadan şirketlere kayyım atanması ya da işin ucunun dokunulmak istenmeyen kimselere dokunması endişesi gibi)

Şirketlerin mali durumu zayıflıyorsa sebebi yine tepeden atanan liyakatsiz yöneticiler, ihtiyaç fazlası işe alınan kişiler nedeniyle artan personel giderleri, tanıdık eşe dosta yaptırılan reklam tanıtım, vb. hizmet alımları, yatırım adı altında yapılan gereksiz harcamalar, gereksiz sponsorluklar, bağışlar, kiralamalar ve hatta tepeden inme tedarikçiler olduğunu tahmin etmek zor değildir.

Bu şirketlerle iş yapan ihale alan firmalar kimlerdir? Tüm bu şirketlerde yapılan ihale miktarı nedir? Bu ihaleler TMSF tarafından neden ilan edilmemektedir? Bu ihalelerin, bu şirketlerin yaptıkları harcamaların denetimi neden yapılmamaktadır? AKP'de aktif siyaset yapan ya da yapmış kaç kişi bu şirketlerde görev almıştır.

İhale süreçlerinin şeffaflığının zaten tartışma konusu olduğu ülkemizde (Düşük muhammen bedelle çıkılan, anlaşmalı ihale katılımcılarıyla danışıklı dövüş yapılan ihaleler gibi) kayyım atanan şirketlerin yönetiminin bu işte profesyonelleşmiş olan TMSF personeli eliyle yürütülmesi, bu sürece siyasi otoritenin müdahil olmaması çok önemlidir. Zira bazı şirketlerin uluslararası davaları da devam etmekte olup kaybedilmesi halinde ülkemiz büyük tazminat rakamları ödemek zorunda kalacaktır.”

Yine komisyon görüşmeleri sırasında yukarıda özetlediğimiz endişe ve eleştiriler de yanıtlanmamıştır.

Dolayısıyla, dava süreçleri sonuçlanana, yani mülkiyetin kime ait olacağı kesinleşene kadar TMSF bu şirketleri düzgün bir şekilde yönetmeye devam etmesi seçeneğinin yabana atılmaması gerekir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında TMSF Başkanı tarafından, Fon bünyesinde bulunan ve el konulan şirketlerle ilgili dava süreçlerinin uzamasının bu şirketlerin değerini düşürücü etki yaptığı, bu süreçte şirketlerin teknolojik olarak geriye düştükleri, yatırım kararlarının zamanında alınamadığı, karlılık ve verimliliklerinin azaldığı biçiminde açıklamalarda bulunulmuştur.

Sermaye üzerinde siyasal iktidarın sopa olarak kullandığı TMSF'nin yetkileri bu düzenlemelerle artırılmaktadır.

20 yıllık iktidar sürecinde e sermaye geçişi için araç olarak kullanılan Fon'un el konulan şirket ve varlıkları da aktardığı yerlere ilişkin olarak kamuoyunda bir çok şaibe oluşmuştur.

Bu itibarla Fon'un yetkilerini artırmak, yurttaşların varlıkları üzerindeki hukuk güvenliğini de riske etmektedir. İltisak ve irtibatın bu maddede de mülkiyet hakkını kısıtlayan bir kayıt olarak eklendiği görülmektedir. Bu düzenleme tarzı, Anayasa madde 35 açısından sorunlu bulunmaktadır.

3.11 Teklifin 16. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 6758 Sayılı OHAL Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nın Değiştirilerek Kabul Edilmesine İlişkin Kanunun TMSF'nin satış ve tasfiyeye ilişkin yetkilerini düzenleyen Kanunun 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası kısmen değiştirilmektedir.

Teklifte bu iki fıkra gereksiz yere tümüyle yeniden yazılmıştır, ancak değişiklikler sınırlıdır. TMSF, devraldığı şirketler gibi, bankalar üzerinde de aynı yetkilerle kayımlık yapabilecek, satış ve tasfiye işlemlerinde Bankacılık Kanunu hükümleri kıyasen uygulanacaktır.

Mevcut Kanunda, kayımlık yetkisiyle Fona devredilen, Fonun kayımlı atandığı şirketleri, ortaklık paylarını kovuşturma, soruşturma süresince yöneten, temsil etmek için atanmışlar, görevlendirilenler, 6755 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereği, karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali, cezai sorumluluk taşımamaktadır.

Zira, 15 Temmuz Darbe Girişimini ve devamındaki eylemleri bastırmanın, OHAL süresince KHK'lar kapsamında karar alıp görev yürüten kişilerin cezai, mali, idari sorumluluğu olmayacağı bu 37 nci maddeyle, Kasım 2016'da güvenceye alınmıştır.

Teklif ise, "yönetim ve denetim" yetkisiyle Fona devredilen "bankalar"ın "iflas ve tasfiye" sürecini yönetecekleri, "atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler"i de bu sorumsuzluk kapsamına almaktadır.

Bu düzenleme ile OHAL hukuksuzluklarına getirilen sorumsuzluk halkası genişletiliyor. Haliyle, hukuk devleti (md.2) sorunlu bir sorumsuzluk zırhı söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, maddeye eklenen yeni ibarelerle; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda m.128/10 fıkrası uyarınca, elkonulan taşınmaz, hak ve alacakların idaresi için, malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla kayyım atanalar haricinde, "görevlendirilenler, atanalar tarafından temsil yetkisini haiz olarak görevlendirilenler" de cezai, mali, idari sorumluluk taşımayacaktır.

TMSF, mevcut Kanuna göre, kayyım atandığı şirketin/şirket varlıklarının satışından elde edilecek tutarı, mahkemenin kesin hükmüne kadar bir hesapta nemalandırmaktadır. Teklifte, şirket haricinde, "şirketin ortaklık payları" da satışa konu olabilecektir. Kanunda satıştan elde edilen tutardan bir masraf düşülmezken, teklifle Fonun satış masrafı, dava veya avukatlık masrafları düşülecek, kalan tutar nemalandırılacaktır.

Yeni eklenen cümlelerle; şirket varlıklarının satışından elde edilen tutar, Bankacılık Kanunu m.134'e göre sıra cetveli izlenerek dağıtılacaktır. Dağıtım bittikten sonra kalan tutar, şirket işlerinde kullanılabilir, ortaklık paylarının satışından, satış masrafları, dava ve avukat masrafları düşülecek ancak hissedar kişinin milli güvenliğe tehdit oluşturan yapı, oluşum, grup ya da terör örgütüne üyeliği, iltisakı, irtibatı yoksa, bu masraflar bu hissedarların payından düşülmeyecektir.

Ceza mevzuatımız kapsamındaki hiçbir suç bu şekilde bir kısıtlama gerekçesi değilken; irtibat ve iltisakın özel hukuk alanı ilişkilerine de bu şekilde işlenmesi OHAL hukukunun olağanlaşması ve genelleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik alanda hukuki güvenliğin ise tam anlamıyla ortadan kalkmasıdır. Bu nedenle, hukuk devleti (md.2) bakımından sorunlu bir düzenleme söz konusudur.

3.12 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 4/2/2018 tarihli ve 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun "müsadere edilen şirket, ortaklık payları ve varlıkları"yla ilgili 1 inci maddesinde altı farklı değişiklik yapıyor.

Fıkradaki "varlıklar" ibaresi "malvarlığı değerleri" olarak değiştiriliyor. Madde, teklifin 14 ve 15 inci maddesiyle bağlantılıdır. TMSF'nin kayyım atandığı şirketlerin, ortaklık paylarının ve yeni ibareyle "malvarlığı değerleri"nin terörle bağlantılı suçlardan ötürü "müsadere"sine karar verilmesi halinde, bunların "satış 'veya' tasfiyesi" artık sadece "TMSF" tarafından değil, "Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı ile TMSF ve/veya şirket yönetim/müdürler kurulu/malvarlığı değerleri kayyım temsilciliği tarafından" yapılacaktır. Satış "veya" tasfiye sürecinde şirket, ortaklık payları ve yeni adıyla "malvarlığı değerleri"nin yönetimini, bu teklifin 14 üncü maddesinde sayılan yöneticiler yürüteceklerdir.

Birinci fıkraya ikinci cümleden sonra eklenen yeni cümlelerle; Müsadere kararı verilen şirket, ortaklık payı ve malvarlığı değerlerinin satışı/ticari ve iktisadi bütünlük satışları bu teklifin 14 ve 15 inci maddelerinde düzenlendiği gibi yapılacak (6758 s. Kanun, m. 19,20); tasfiye işlemini tasfiye komisyonu tamamlayacaktır. Bu sayede, müsadere kararından önceki satışlarda alacaklının tahsil imkanı varken, müsadere kararı sonrasında mülkiyet yapısı değiştii için alacaklının alacağını tahsilini zorlaştıran sorunlara karşı bir çözüm yolu olarak; alacaklıların, teklifin 15 inci maddesine göre, sıra cetveli izlenerek alacağını tahsil etmesi sağlanacaktır.

Eklenen yeni fıkrayla; şirketin %50'nin altındaki ortaklık paylarının müsaderesine karar verilirse, bu payları TMSF satışa çıkaracaktır. Satış en az iki kez gerçekleşmezse, ortaklık payları şirkete bedelli olarak devredilebilecek ve şirket bu payların bedelini Hazineye ödeyecek; kamu bu yolla ortaklıktan çekilecektir. Müsadere kararından sonra sermaye artırımına karar verilirse, bu artırım Hazine ve Maliye Bakanlığının onayıyla gerçekleşecektir.

Kanun teklifinde yer alan 9, 10, , 15, 16, 17. maddelerin hukuki boyutlarının Adalet Komisyonunda etraflıca görüşülmeden acele ile Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılması gayretini uygun bulmuyoruz.

3.13 Teklifin 18. Maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifte yer alan ve komisyonda verilen değişiklik önergesi ile değiştirilen 18. madde;

“MADDE 18- 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “paylardan” ibaresi “paylarının” şeklinde değiştirilmiş, Anayasa Mahkemesince iptal edilen “Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” ibaresi “azami %5’i oranında Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve fıkraya beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Projenin mevcut şehiriçi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması halinde veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; bu cümleyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce hizmete açılmış olanlar hariç olmak üzere, mülkiyet devrine konu edilmeksizin raylı sistemin işletmesinin Bakanlık veya bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları, bu kuruluşların bağlı ortaklıkları veya iştiraki olan şirketler eliyle yürütülmesine Cumhurbaşkanınca karar verilebilir. Bu durumda ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yapılmaz.”

hükümünü taşımaktadır.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak büyükşehir belediyelerine devredilen metro projeleri için merkezi yönetim bütçesinden harcanan tutarlar, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanunun 67. maddesiyle değişik 15 inci maddesi ile 1014 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan her ay %5 oranında kesilerek tahsil edilmektedir.

655 sayılı KHK'nın “Altyapı Yatırımları” başlıklı 15. maddesinin 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanununun 67. maddesiyle değişik 2. fıkrası;

“2) Cumhurbaşkanınca yapımının üstlenilmesine karar verilen teleferik, füniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemlerinin Bakanlıkça yapımının tamamlanmasından sonra, Bakanlık bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşları dışında bir

kuruluşa mülkiyetinin maliyet bedeli üzerinden devri düzenlenecek protokoller ile gerçekleştirilir. Ancak proje, projenin tümü tamamlanmadan önce işletmeye açılabilir durumda ise düzenlenecek protokoller ile mülkiyet devrine kadar işletmenin devri ile hizmete açılabilir. Devralan kuruluş, merkezi yönetim bütçesinden karşılanan ve/veya karşılanacak olan toplam proje maliyet bedelini, mülkiyet ve/veya işletme devir tarihinden itibaren bu bedelin ifa tarihine kadar her ay ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ilgili hesaba aktarılmasıyla öder. Devralan kuruluşun belediye bağlı idaresi, belediye bağlı idaresinin ve/veya belediyenin sermaye payına sahip olduğu şirket olması halinde ilgili belediye, yükümlülüklerin yerine getirilmesinden devralan kuruluş ile birlikte müteselsilen sorumludur. Vadesinde kısmen veya tamamen ödenmeyen taksit tutarlarının tahakkuk eden gecikme zammıyla birlikte vade tarihinden itibaren yirmi beş iş günü içerisinde ödenmemesi halinde bu tutarlar için 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulamasına ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir”

hükümünü içermektedir.

Söz konusu maddede 17.01.2019 tarih ve 7167 sayılı Kanununun 67. Maddesiyle yapılan değişikliğin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa Mahkemesinde açılan iptal davasında;

“...belediye sınırları içinde belediyelerin görev alanlarında kalan metro, şehir içi raylı sistem ve diğer raylı sistem yatırımlarının merkezî idarece yapımının üstlenilmesi, yatırımın tamamlanmasının ardından belediyelere devredilmesi ve belediyelerden toplam proje maliyet bedelinin tahsili ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasların tespiti konusunda Cumhurbaşkanı'na yetki verildiği ancak bu hususun hiçbir ölçüte ve ilkeye yer verilmeden, herhangi bir çerçeveye bağlanmadan Cumhurbaşkanının takdirine bırakılmasının yerel yönetimlerin özerkliği ilkesine aykırılık oluşturduğu, Cumhurbaşkanı'na geniş bir takdir yetkisi tanıyan kuralların öngörülebilir olmadığı gibi idarenin keyfî yorum ve uygulamalarına karşı da yeterince koruma sağlayacak güvenceler barındırmadığı, bu durumun hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca kuralların takdir yetkisinin objektif, hakkaniyete ve kamu yararı amacına uygun kullanımını temin edecek nitelikte olmadığı, bu itibarla yasama

yetkisinin devredilemezliği ilkesinin de ihlal edildiği, ayrıca benzer konumda olan belediyeler açısından farklı uygulamalara yol açabileceği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 7., 10. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür."

Anayasa Mahkemesi'nin 14/7/2021 tarih ve 2019/32 E. ve 2021/54 K. sayılı kararı ile 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının" ibaresi,

"..belediyelerin, kendilerine verilmiş olan görevleri gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli gelir kaynaklarından birisi olan genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamından ayrılacak paylar üzerinden hesaplanacak kesinti tutarının herhangi bir ölçüt ve sınır belirlemeksizin Cumhurbaşkanınca belirlenmesine imkân tanıyan kural, belirlilik ilkesi ve yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi ile yerel yönetimlerin zerliği ilkesiyle bağdaşmadığı" gerekçesiyle, Anayasa'nın 2., 7. ve 127. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. (Söz konusu iptal kararı 22/9/2022 tarihinde yürürlüğe girecektir.)

Teklifte yer alan madde ile Anayasa Mahkemesi kararına uyum sağlama amacına yönelik şekilde Cumhurbaşkanına verilen kesinti oranını belirleme yetkisinin ölçüt ve sınırlarını belirleyen açık bir yasal düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda belediyelerin şehir içi raylı ulaşım sistem ve metro projeleri borçlarına karşılık olarak yapılacak kesinti oranı, belediyelerin aylık vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan %5'i aşmayacak şekilde düzenlenmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında söz konusu kesintinin yapılmasının daha önce merkezi idare ile yerel idareler arasında yapılan idari protokollerin tamamen ortadan kaldırılması sonucunu doğurduğu, söz konusu oranın yüksek olduğu, bu durumun belediyeleri söz konusu projeleri yineleyemez duruma getireceği ifade edilmiştir.

Hatta Antalya Byşehir Belediyesinin 2016 yılında başlatılan ve 379 Milyon TL.'ye mal olan İkin-ci Etap Raylı Sistem için yaptığı protokollere uygun olarak aylık yaptığı demelerin 40.000 TL.'den 2022 yılında aylık 12 Milyon TL civarına ulaştığı, aynı şekilde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapılan İstanbul Byşehir Belediyesi tarafından işletilen Levent Hisarüstü projesiyle ilgili demelerin 470.598

TL.'den 326 Milyon 375 bin TL.'ye ulaştığı, yönündeki serzenişlerimiz dikkate alınmamış, bu durumun muhalefetin eline geçen belediyeleri cezalandırmak anlamına geldiği yönündeki eleştirilerimize komisyonda cevap verilememiştir.

Belediyeler arasında ayrımcılık ve kayırmacılık uygulamalarının olduğu bu dönemde böylesi bir yetkinin partili Cumhurbaşkanlığına verilmesinin anayasal açıdan bazı sakıncaları da içermekte olduğunu düşünüyoruz.

Bu düzenleme ile parti mensubiyeti bulunan Cumhurbaşkanının, belediyeler açısından kesinti tutarlarını % 5'e kadar belirleme yetkisi verilmektedir. Zira getirilen düzenlemede üst sınır getirilmekle beraber Cumhurbaşkanlığı tarafından karar verilecek kesinti oranının hangi kriterler ölçüt alınarak tespit edileceği ortaya konulmamıştır. Bu durum Cumhurbaşkanının mensubu olduğu partinin yönettiği belediyeler ile diğer partilerin yönettiği belediyeler arasında ayrıksı bir durum da yaratabilecektir.

Bu itibarla söz konusu düzenleme, Anayasa'nın eşitlik ilkesini ve ayrımcılık yasağını düzenleyen madde 10'a aykırı uygulamalara da neden olabilecektir.

Anayasa'nın 104. maddesinde Cumhurbaşkanın görev ve yetkileri ayrıntılı bir vaziyette tadat edilmiştir. Anayasa'nın 104. maddesinde "Cumhurbaşkanı her konuda yetkilidir, Cumhurbaşkanına her konuda yetki verilebilir" denilmemektedir.

Bu düzenlemede yer alan hüküm Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini de düzenleyen 104. maddesine de aykırı bulunmaktadır.

Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahallî idarelerin kuruluş amacı olarak gösterilen mahallî müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayanların, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan somut durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir.

Mahallî idareler, kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmek için yeterli gelir kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Yerel yönetim birimi olarak belediyelerin etkin ve verimli hizmet sunabilmeleri, belediyelere verilen görevlerin etkin şekilde yerine getirilmesi, bunların mali açıdan güçlü olması ile yakından ilgilidir. Bu nedenden dolayı

mahallî idarelere, merkezî idarenin kontrolü altındaki birtakım maddi kaynaklardan pay ayrılmaktadır.

İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylara ilişkin usul ve esasların düzenlendiği 5779 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden pay verileceği; (2) numaralı fıkrasında, genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %1,50'sinin büyükşehir dışındaki belediyelere, %4,50'sinin büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve %0,5'inin il özel idarelerine ayrılacağı; (3) numaralı fıkrasında, 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na ekli (I) sayılı listede yer alan mallardan tahsil edilen özel tüketim vergisi hariç olmak üzere büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların %30'unun büyükşehir belediye payı olarak ayrılacağı belirtilmiştir.

Bu maddede, Cumhurbaşkanınca yapımının üstlenilmesine karar verilen teleferik, füniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı ulaşım sistemlerinin yapımının tamamlanmasından sonra, merkezî yönetim bütçesinden karşılanan ve/veya karşılanacak olan toplam proje maliyet bedelinin, belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylardan ödeneceği, belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak paylardan yapılacak kesinti tutarının azami % 5 olarak Cumhurbaşkanınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında, mahallî idarelerin il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri oldukları ifade edilmiştir. Anayasa'da merkezî yönetim-yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle görev gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması gibi yetki ve ayrıcalıkların tanınmış olması, bu idarelerin özerkliklerinin göstergeleridir.

Anayasa'nın anılan maddesinde öngörülen *yerel yönetimlerin özerkliği* ilkesi, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali

özerklik kavramı ise mahallî idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bir bütçe sistemine sahip olmalarını öngörmektedir. Diğer bir ifade ile mahallî idarelerin mali özerkliği, merkezî yönetimin mal varlığından ayrı mal varlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim Anayasa'nın 127. maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesinde de "*Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır*" hükmüne yer verilmek suretiyle mahallî idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır.

Madde metninde yapılan düzenleme ile kesinti oranının azami % 5'le sınırlanması bu düzenlemenin Anayasa'nın 127. maddesine aykırılığını gidermemektedir. Mahalli idarelerin hizmet sunabilmesi için mali kaynaklarının fazlaca kısıtlanmaması gerekir.

Bu kesinti oranının % 1'ere indirilmesi ve bu % 1'lik oranın daha önceki projeler için de uygulanması yönündeki önergelerimiz kabul edilmemiştir.

Buna ilaveten maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında iktidar partisi milletvekillerince verilen önerge ile madde metnine;

“Projenin mevcut şehiriçi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması halinde veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; bu cümleyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce hizmete açılmış olanlar hariç olmak üzere, mülkiyet devrine konu edilmeksizin raylı sistemin işletmesinin Bakanlık veya bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları, bu kuruluşların bağlı ortaklıkları veya iştiraki olan şirketler eliyle yürütülmesine Cumhurbaşkanınca karar verilebilir. Bu durumda ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yapılmaz

düzenlemesi eklenmiştir.

Bu düzenleme iktidarın muhalefete kaptırdığı büyükşehir belediyelerine metro işletmelerini devretmemek için formül arayışında olduğunu göstermektedir.

Bir kentte hangi metronun belediye hangi metronun Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından işletilmesine Cumhurbaşkanı tarafından karar verilmesini “tek adam rejiminin” bir göstergesi olarak algılamaktayız.

Bu düzenlemenin de Cumhurbaşkanını görevlerini düzenleyen Anayasanın

104.maddesi hükümleri açısından tartışmalı olduğunu düşünüyoruz.

Bu düzenleme ile yeni metroları belediyeler yerine Ulaştırma Bakanlığı işletecektir.

Bu düzenleme aynı şehirde birbirine paralel iki farklı metro işletmeciliğini başlatacaktır. İkili yapı oluşacaktır. Bu düzenleme ile bilet, hat, tarife entegrasyonunun nasıl sağlanacağı belirsizdir. Şehir içi toplu taşımada eşgüdüm ve entegrasyon sağlanmaması nedeniyle kaos yaşanma ihtimali vardır. Bu düzenlemede kamu yararı da olmadığını düşünüyoruz.

Ak Parti bu düzenleme ile 2019 yerel seçim sonuçlarını aradan 3 yıl geçmesine rağmen halen hazmedemediğini göstermektedir.

Anayasa'nın 104 ve 127. maddelerine aykırı olan bu düzenlemenin teklif metninden çıkartılması gerekliliğine inanıyoruz.

3.14 Teklifin 19. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifte yer alan 19. madde ise;

MADDE 19- 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 10 uncu maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen birinci cümlesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi devredilmiş olan projelerin ödenmeyen bakiye tutarları 15 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki usul ve esaslara göre tahsil edilir”

hükümünü içermektedir.

Bu madde düzenlemesi_söz konusu değişikliğin 18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi devredilmiş olan projelerin ödenmeyen bakiye tutarları için de uygulanması ile ilgilidir. Bu madde uygulamasında kesinti oranının % 1're indirilmesini öngören tarafımızca verilen önerge de kabul görmemiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan genel nedenlerle torba yasa teklifi kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşımaması, 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de (2/4389) sıra sayılı “Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu

Ankara

Abdüllatif Şener

Konya

Süleyman Girgin

Muğla

Emine Gülizar Emecan

İstanbul

Cavıt Arı

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

2/4389 Esas Numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Genel Değerlendirme

AKP-MHP Koalisyonu, yasama etiğini ve “muhalefete saygı” ilkesini yok sayarak yasama sürecini torba yasalarla götürmeyi kural haline getirmiş durumdadır. Evrensel hukuk ilkelerinin ağır bir biçimde ihlal edilmesi anlamına gelen torba yasalar, temsilcileri birbirleriyle ilgisiz pek çok farklı düzenlemeye ilişkin tek bir görüş bildirmeye zorlayarak yasama kurnazlığını ifade eden bir tekniğe sahiptir. Farklı konuların aynı yasal düzenleme metninde bir araya getirilerek daha önemli ve kritik hususların kamufle edilmesi kurnazlığı, yasama etiğinin ayaklar altına alınmasından başka bir şey değildir. Yasama sürecinin oldu bittiye getirilerek hızlıca kotarılması isteği yasama etiğine aykırılık teşkil ederken yasama kalitesini de düşürmektedir. Dolayısıyla torba yasa tekniğinden kesinlikle vazgeçilmelidir. Ancak aksine Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte Meclis'e artık neredeyse torba yasa dışında bir yasa teklifi gelmemektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, “torba yasa hükümet sistemi” olarak işletilmektedir. Bu torba yasa da pek çok farklı yasada ve pek çok farklı hususta düzenlemeler getiren Saray'ın bir torba yasasıdır.

Ancak Saray'ın torbasından yine açıkl sınırının altında gelire geçinmek zorunda bırakılan asgari ücretlilere, sefalet maaşlarına mahkûm edilen emeklilere, milyonlarca işsiz, tarlasına gübre atamayan çiftçilere, ataması yapılmayan öğretmenlere, borç batağındaki esnaflara, KYK borçlusu yüzbinlerce üniversite mezunu gence koskocaman bir hiç çıkmıştır. Çünkü toplumsal gerçekliği manipüle ederek bize bambaşka bir hikâye anlatan Saray ve çevresi, muhteşem bir iktidar tekeli yaratarak toplumdan ve onun sorunlarından kopmuştur. Bu torba yasadaki bir kez daha görüldüğü üzere Saray'ın gündeminde hayat pahalılığı yoktur, halk yoktur, yoksullar yoktur.

Halkın Gündemi Hayat Pahalılığı, Yoksulluk ve Açlık

Oysa Saray'ın gündemi başka, halkın gerçek gündemi ise bambaşkadır. Halkın derdi geçim sıkıntısı, hayat pahalılığı, enflasyon canavarı, işsizlik, yoksulluk, sefalet ve açlık iken Saray'ın derdi ise varsa yoksa sermayedir, zenginlerdir. Ülkede her geçen gün yoksulluk derinleşmektedir. Büyük bir PR çalışmasıyla açıklanan 2022 yılı asgari ücreti, ilanının üzerinden henüz yaklaşık bir ay geçmişken iğneden ipliğe gelen zam sağanağı nedeniyle erimiştir. Öyle ki Türk-İş'in yıllardır düzenli olarak yaptığı "Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması"na göre Mart 2022 için Türkiye'de açlık sınırı yaklaşık 5 bin liraya yükselmiştir. Yani dört kişilik bir ailenin aç kalmaması için, sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı 4 bin 928 liraya yükselmiştir. 2022 asgari ücret tutarı ise 4 bin 253 liradır. 2022 yılı asgari ücreti açlık sınırının altındadır. Asgari ücretle geçinmek zorunda bırakılan dört kişilik bir aile, aç kalmamak için 750 liraya daha ihtiyaç duymaktadır. Yine aynı araştırmaya göre, gıda harcamalarına konut (kira, elektrik, su, yakıt), giyim, sağlık, ulaşım, eğitim ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer giderler de eklendiğinde bu tutar aylık 16 bin 52 liraya yükselmiştir. Yani dört kişilik bir ailenin insanca bir yaşam sürmesi için gereken minimum tutar, bir diğer deyişle yoksulluk sınırı asgari ücretin yaklaşık 4 katıdır. Asgari ücretin en temel beslenme ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyor olması asgari ücretle çalışan yaklaşık 10 milyon emekçinin "çalışan yoksul" haline geldiğini, dahası açlık sınırının altında bir hayata mahkûm edildiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye'de her geçen gün daha da derinleşen yoksulluk, pek çok araştırmanın acı sonuçlarıyla gözler önüne serilmektedir. Geçtiğimiz günlerde açıklanan Metropoll Araştırma'nın "Türkiye'nin Nabızı Şubat 2022" araştırmasının sonuçları da 20 yıllık AKP iktidarlarının toplumda yarattığı muazzam ekonomik tahribatı net bir biçimde ortaya koymuştur. Bu araştırmadan çıkan sonuçlara göre M.S. 2022 yılında Türkiye'de halkın 3'te 1'i zaman zaman aç kaldığını belirtmiştir! Her geçen gün daha da artan hayat pahalılığı nedeniyle yurttaşlar geçimleri için ne yazık ki yürek burkan taktikler geliştirmiştir. Araştırmaya katılan yurttaşların yarısı mevcut gelirleriyle geçinebilmek için gün içerisinde yemek öğünlerini azaltmak zorunda kaldığını beyan etmiştir. Yaklaşık 3'te 2'si et tüketmeyi bıraktığını, yüzde 58'i tasarruf tedbiri olarak artık daha az çamaşır yıkamak zorunda kaldığını söylerken halkın belini büken enerji fiyatlarındaki

muhteşem artış sebebiyle araştırmaya katılanların yüzde 58'i evlerini ısıtmadıklarını bunun yerine evde kalın giyindiklerini beyan etmiştir.

Tüm bu acı veriler göstermektedir ki; her geçen gün artan hayat pahalılığı, yurttaşları yoksullaştırmakta, açlıkla yüz yüze bırakmaktadır. AKP-MHP Koalisyonunun uyguladığı yanlış ekonomi politikaları nedeniyle yaşanmakta olan derin yoksulluk, açlığı beraberinde getirmekte, yoksunluğu katlamaktadır.

AKP İktidarları Yoksulu Daha Yoksul, Zengini Daha Zengin Hale Getirdi

AKP iktidarlarının 20 yıllık performansının ülkeyi getirdiği nokta içler acısıdır. Yıllardır uygulanan yanlış politikalar sonucunda yoksulluk derinleşirken gelir dağılımı daha da bozulmuştur. Öyle ki AKP, zengin olmayan herkesin yoksul olduğu bir ülke yaratmıştır. Yoksul her geçen gün daha da yoksullaşmakta, zengin her geçen gün daha da zenginleşmektedir. Bu gerçeği iktidarın veri manipülasyonu yapmak için kullandığı TÜİK dahi gizleyememektedir. TÜİK'in en son yayınlamış olduğu "2020 Yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" zenginlerle yoksullar arasında açılan farkı net bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu araştırmaya göre, Türkiye'nin en zengin yüzde 20'lik kesimi toplam gelirin yarısını alırken, Türkiye'nin en yoksul yüzde 20'lik kesimi ise toplam gelirin yüzde 6'sını bile elde edememektedir. Gelir dağılımındaki bu muazzam eşitsizlik son yıllarda yoksullar aleyhine, zenginler lehine artmaya devam etmektedir. Türkiye'de en yüksek hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik kesimin aldığı pay yüzde 1,2 puan artmışken, en düşük hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik kesimin aldığı pay ise son bir yılda yüzde 0,3 puan azalmıştır. Yoksullar ile zenginler arasındaki makas açılmakta, yoksul daha yoksul, zengin daha zengin hale gelmektedir.

Makro ekonomik bir parametre olarak zenginler ile yoksullar arasındaki gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı da bu süreçte artış göstermiştir. Türkiye'de Gini katsayısının minimum 0,41 olduğu tahmin edilmektedir. Gini katsayısındaki artışın yanı sıra Türkiye'de bölgesel eşitsizlikler de büyük boyutlardadır. Bölgesel eşitsizlikler nedeniyle son yıllarda bölgesel yoksulluk da artış göstermiştir. TÜİK'in, 2020 yılı "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Bölgesel Sonuçları" dahi bunu gözler önüne sermektedir. Bu araştırmaya göre en düşük gelirli iller Van, Muş,

Bitlis ve Hakkari olmuştur. Bu da göstermektedir ki Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı iller, ülkenin diğer kesimlerine göre çok daha düşük gelire sahiptir. 20 yıllık AKP iktidarları sürecinde yoksullar daha yoksullaşırken, Kürtlerin payına yine daha fazla yoksulluk düşmüştür.

Yoksuldan Alıp Zengine Veren Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi, Riski Büyütmeye Devam Ediyor

Ülkede yoksulluk almış başını gidiyorken ülkeyi yönetenler yoksullar lehine yoksulluğu giderecek çözümler geliştireceğine adına Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi denen finansal ürünü devreye sokmuşlardır. Altını çizmek gerekirse kur korumalı TL vadeli mevduat hesabı açanlar söz konusu süredeki mevduat getirileri şayet dolar getirisinin altında kalırsa aradaki farkı kamusal kaynakların aktarılmasıyla alacaklardır. Yani bir kişinin bir bankadaki kur korumalı TL vadeli mevduat getirisi, aynı süredeki dolar getirisinden daha az olursa aradaki fark hesaplanarak devlet tarafından o kişiye aktarılacaktır. Dolayısıyla Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi, en kısa ifadesiyle yoksuldan alıp zengine veren bir mekanizmadır. Tüm yurttaşların ödediği vergilerle biriken kamusal kaynakların özel çıkarlar için harcanmasıdır. Bu durum hem vicdana hem hakkaniyete hem de Anayasa'nın özellikle 10. ve 73. maddelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Ancak tüm bu hukuksuzluk ve vicdansızlığa karşın bu sistemin kapsamı genişletilmişti. Önce gerçek kişiler için getirilmiş olan sistem, daha sonrasında tüzel kişilere de açılmıştı. Açılmakla kalmayıp şirketlere sisteme geçmeleri karşılığında vergi indirimleri ve muafiyetleri sağlanmıştı. Şimdi yine bu torba yasada getirilmek istenen düzenlemeyle birlikte Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'nin genişletilmesi öngörülmüyor. Buna göre dövizden Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'ne geçen şirketlere sağlanmış olan kurumlar vergisi istisnasının süresi uzatılıyor. Şirketlere döviz bozup sisteme girmeleri karşılığında yine vergi avantajı getiriliyor.

Oysa Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'nin genişletilmesi değil bilakis bu sistemden bir an önce vazgeçilmesi gerekmektedir. Çünkü bu sistem defalarca vurguladığımız gibi yüksek riskli bir sistemdir. Sistemin üst limiti belirlenmemiştir. Kaç liralık bir mevduat birikimine ulaşırsa sistemin duracağı ve artık mevduat kabul

edilmeyeceği açıkça belirlenmemiştir. Yine sistemi ihdas edenler, kamusal kaynaklarla finanse edilen böylesi bir mekanizmanın stres testlerini de hiç hesaba katmamışlardır. Sözelimi dışsal bir şok nedeniyle dolar kurlarında yaşanacak ani bir patlamanın ülke Hazine'sine getireceği yük düşülmemiştir. Hazine'yi ve dolayısıyla ülke ekonomisini çökertecek derecede bir yükün binmesi durumuna karşı bir hazırlık yoktur.

Öte yandan yine bu sistemle birlikte döviz kurunun kontrol altına tutulması kılıfıyla ekonomi daha fazla dolarize edilmiş olmaktadır. Ekonominin bu kadar dolarize edilmesi “yerli ve milli” parolasını dillerine pelesenk eden iktidarın esasen yerli ve milli para olan Türk Lirası'nı adeta tedavülden kaldırarak onun yerine Amerikan Doları'nı geçirmesidir. Dahası, ekonomideki bu muazzam dolarizasyon, ABD Merkez Bankası FED'in, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın yerini almasıyla eşdeğerdir. Zaten Kur Korunmalı TL Vadeli Mevduat Sistemi, esasen bir tür faiz sistemidir. Sistem açıkça “dolar garantili faiz” verilmesi üzerine kuruludur.

Faize nası bahane ederek karşı olduğunu söyleyen iktidarın “faiz sebep, enflasyon neticedir” tezinin iktisadi bir saçmalık olduğu da defalarca ispatlanmıştır. Örneğin Merkez Bankası'nın politika faizini %18 olarak belirlediği 2021 yılının eylül ayında yıllık enflasyon %19,6 olarak ölçülmüştü. 15 Nisan 2022'deki Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısında politika faizi %14 olarak sabit tutulurken yıllık enflasyon ise TÜİK'e göre bile %61'e yükselmiş durumdadır. Dolayısıyla faizler düşürülmesine rağmen enflasyon düşmemiş, aksine şaha kalkmıştır. Ancak bu sistemde kazanan finans sermayesi olmuştur, bankalar olmuştur. Bankalar özellikle son yıllarda karlarına kar katmışlardır. Bankalar, Merkez Bankası'ndan %14 faizle Türk Lirası alırken tekrar bu parayı Hazine'ye minimum %24 faizle geri satmaktadır. Böylelikle düşük faizin tek kazananı finans sermayesi olmaktadır. “Faiz sebep, enflasyon neticedir” tezinin mutlak kazananı finans kapitaldir. Adına Türkiye Ekonomi Modeli denen bu uyduruk model, zenginlerin lehine, finans kapitalin çıkarlarına çalışmaktadır. Şimdilerde pek dillendirilmeyen Türkiye Ekonomi Modeli fiyaskodan başka bir şey değildir.

“Düşük Türk Lirası- yüksek döviz kuru” denklemiyle ithal ikameci modeli andıran bir mantıkla ihracatın teşvik edilerek yüksek döviz geliri elde edileceği varsayılmıştı. Buradan gelecek dövizle de cari açığın kapatılacağı, işsizlik başta olmak

üzere pek çok sorunun aylar içerisinde çözülerek ekonomik krizden çıkılacağı iddia edilmişti. Ancak aradan aylar geçmesine rağmen ortaya çıkan sonuç hiç de iddia edildiği gibi olmamıştır. Ne işsizlik sorunu çözülmüş ne cari açık kapanmış ne de ekonomik krizden çıkılmıştır. Aksine işsizler ordusu daha da büyümüş, cari açık artmış, ekonomik kriz daha da ağırlaşmıştır.

İktidar Kendisinden Olmayan Belediyelere Savaş Açmış Durumda

Ülkede yaşanan kriz tüm boyutlarıyla her geçen gün büyümektedir. Oysa yeni sisteme geçişle birlikte artık krizlerin yaşanmayacağı, tarihe karışacağı iddia edilmişti. Henüz daha dördüncü yılı dolmadan adına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen sistem krizden başka bir şey yaratmamıştır. Yeni sistemle birlikte muhteşem bir iktidar tekeli inşa edilmiş, toplumun kaderinin bir avuç insan tarafından belirlendiği bir mekanizma ortaya çıkmıştır. İktidarın merkezileşmesi ve temerküzü, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkiyi de mutlak bir biçimde hiyerarşik hale getirmiştir. Merkezi idarenin yerelin aleyhine büyümesi ve merkezin yereli boğduğu bir tekelleşme yaşanmıştır.

Bu mutlak merkezileşme sürecinde kayyım gasplarıyla Kürt halkının iradesini hiçe sayan AKP-MHP Koalisyonu, 31 Mart 2019 yerel seçim sonuçlarını hala hazmedebilmiş değildir. Kendisinin kazanamadığı seçimlerin sonuçlarını tanımayan mızıkçı zihniyet, seçimler yoluyla kazanamadığı belediyeleri ya kayyımlar eliyle gasp etmekte ya da belediyelerin maddi olanaklarının kısıtlanması yoluyla onları nefessiz bırakarak iş yapamaz hale getirmeye çalışmaktadır. Hatırlatmak gerekirse kamuoyunu manipüle etmek için türlü bahaneler öne sürmüş olsalar bile, örneğin 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde Halkların Demokratik Partisi'nin yüzde 63 oy alarak kazandığı Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne kayyım atanması kararı, seçim gecesinin sabahında yani 1 Nisan 2019'da henüz yeni yönetim işbaşına geçmeden, seçim sonucu resmi olarak kesinleşmeden hazırlanmıştı. Siyasi rekabet ahlakına uymayan, iktidarın kötüye kullanılmasının en net göstergelerinden biri olan bu otoriter ve gaspçı akıl, bu kez belediyelerin raylı sistem borçları üzerinden baskıyı arttırmak istemektedir.

Bu torba yasada yer alan 18. ve 19. maddeler de bununla ilgilidir. Buna göre Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak büyükşehir

belediyelerine devredilen metro projeleri için merkezi idare bütçesinden harcanan tutarların söz konusu belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden kesilerek tahsil edilmesi düzenlenmektedir. Oysa 2011 tarihli 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 15. maddesine göre söz konusu harcama tutarları söz konusu projenin gelirlerinden belediye tarafından anlaşmalı bankalar aracılığıyla Hazine'ye aktarılıyordu. 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinden sonra 1 Mayıs 2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ne hikmetse (!) bu harcanan tutarların belediyelerin genel bütçeden aldığı paydan kesilerek tahsil edilmesi yönünde bir yasal değişikliğe gidildi. Böylece iktidarın kaybettiği belediyelerin en önemli gelir kalemlerinden olan genel bütçe gelirlerinden yüzde 5 oranında kesinti yapılarak maddi olarak da zorlanması amaçlanmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi olarak yerelden merkeze değil aksine merkezden yerele kaynak aktarımının söz konusu olduğu demokratik bir ilişki biçiminin kurumsallaşması gerektiğini savunuyoruz. Yerele daha fazla yetki aktarılmasını, yerel halkın kendi hayatını ilgilendiren konularda söz, yetki ve karar sahibi olabileceği katılımcı yerel demokrasinin inşa edilmesinin zorunlu olduğunu düşünüyoruz. Oysa bu kanun teklifi aksine merkezi idarenin yerel idarelerin genel bütçeden aldığı paylarını kesmesine ilişkin bir düzenleme getirmektedir.

“İrtibat” ve “İltisak” Kriterleri İktidarın Kullanışlı Aletidir

Öte yandan bu torba yasanın önemli hususlarından biri de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) ilişkin düzenlemelerde yer alan “irtibat” ve “iltisak” kriterleridir. Bu torba yasanın 10. maddesine göre TMSF tarafından tasfiye edilen bankaların tüm borçları ödendikten sonra kalan paranın dağıtımından “terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler”e pay verilmeyecektir. “İrtibat” ve “iltisak” gibi oldukça muğlak, nereye çekseniz oraya gidecek olan kavramların temel kriter olarak kullanılması, otoriter iktidar etme tarzının açık bir hilesidir. Objektif kriterlerin belirlenmesi yerine ne idiği belirsiz subjektif kriterleri devreye sokmak muğlaklıktan keyfiyet ve baskı devşirmektir. Oysa cezaya konu olacak hususlarda kriterler kuşkuya mahal bırakmayacak kadar net ve açık olmalıdır. “Terör örgütleriyle irtibatlı ve iltisaklı” olduğu gerekçesinin arkasına

saklanılarak siyasi rakiplerinin üzerine gitmek siyasi ahlaka aykırıdır. İktidar, bu muğlaklığı elinde bir koz olarak tutmaktadır. İşine gelmediğini, beğenmediğini bir bahaneyle “irtibatlı” olarak değerlendirerek cezai tasarruflarda bulunmakta, çok büyük haksızlıklara ve mağduriyetlere neden olmaktadır. “İrtibat” ve “iltisak” kriterleri iktidarın muhalefeti ve işine gelmediğini sopalamak için kullandığı kullanışlı bir alet konumundadır. Hukukla, hakla, adaletle hiçbir alakası yoktur.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1, 2, 3- Birinci madde, TasarrufMevduatı Sigorta Fonu üzerinden Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'ne dair düzenlemeler içermektedir. Bankacılık Kanunu'nda yapılan değişiklik, kur korumalı mevduatlarla ilgili sigorta kapsamını genişletmektedir. İkinci maddede ise bu kapsama girmeyen mevduatlar sayılmakta, çeşitli durumlarda TMSF yetkilendirilmektedir. Üçüncü madde ise ikinci maddenin gerektirdiği teknik yasal düzenlemelere dairdir.

İktidar Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'ni duyurduğu gün deyim yerindeyse şapkadan tavşan çıkarmış edasıyla büyük bir zafer havası yaratmıştı. Söz konusu dönemde bu sistemin iyi düşünülmediği, kısa-orta-uzun vadede büyük sorunlar yaratacağını ifade etmemize rağmen iktidar yarattığı zafer havasının bozulmaması için itirazlarımızı görmezden gelmişti. Fakat aradan geçen yaklaşık dört aylık süreçte sisteme dair çok sayıda düzenleyici müdahale yapılması ve bu teklif dahil olmak üzere tüm düzenlemelerin Türkiye ekonomisini daha büyük bir kara deliğe iteceğinin anlaşılması sisteme dair kaygıların haklılığını ortaya çıkarmaktadır.

Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi, iktidarın kısa vadeli nefes alma karşılığında Türkiye halklarının geleceğini ipotek ettirme girişimidir. Bu sistemde çok küçük bir azınlık kazanç sağlamakta ama bu kazançlar Hazine'den ödendiği için Türkiye halklarının kesesinden çıkmaktadır. Sistem bu maddedeki gibi genişletildikçe söz konusu riskler ve maliyetler yükselmektedir. Söz konusu teklifin Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşüldüğü hafta itibarıyla Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi kapsamında Hazine'den Mart ayının son haftası için 11,7 milyar TL tutarında sadece bir

haftalık ödeme yapılmıştır. Bu da bu sistemden çıkar sağlayan azınlığa yapılan transferin ne kadar büyük olduğunu, karşı karşıya olunan kara deliğin çapının genişliğini göstermektedir.

Bu kapsamda maddeyle düzenlenen ve Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'nin sigorta kapsamını genişleten anlayış Türkiye ekonomisi ve halklarının geleceğini ciddi tehlikelerle karşı karşıya bırakmaktadır. Çünkü Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi iktisadi açıdan geleceğin ipotek ettirilmesi, politik ekonomi açısından korkunç büyüklükte sermaye birikimi, etik-politik açıdan bir tür tefeciliğin devlet açısından maliyeti halka yüklenerek özendirilmesidir.

Madde 4- Madde ile TMSF başkan yardımcılarının sayısı ikiden üçe çıkarılmaktadır. İddiaya göre Fon'un idari yapılanmasında artan iş yükünün etkin ve süreçleri hızlandıracak düzeyde takibinin sağlanması amaçlanmaktadır. AKP iktidarının ilk kurulduğu günlerde temel iddiası, devletin minimize edilmesiydi. Vasat neoliberal öğretiyeye dayanan bu iddiaya rağmen AKP, bürokraside nüfuzunu arttırdıkça aksine devlete daha fazla sarıldı. Bürokrasi üzerinden kadrolarına rant dağıtmayı esas aldı. Böylece iki süreci paralel yürüttü. Bir yandan devletleşirken diğer yandan devletin nüfuz alanlarını büyüttü.

Öte yandan Aralık 2021 tarihinde açıklanan Yeni Ekonomik Model'de finans kapitale olan bağımlılığın azaltılması mantığı işletilirken aradan geçen birkaç ayda hem bu bağımlılık bir zorunluluk ilişkisi içerisinde derinleştirildi hem de kamu yönetimi buna göre dizayn edildi.

Bu kapsamda söz konusu bürokratik büyüme hem anlayış olarak hem de iktidarın hedefleri bakımından Türkiye halklarının yararına değildir.

Madde 5, 6- Dördüncü maddedeki anlayışa benzer şekilde düzenleme içeren beşinci madde, Fon bünyesinde yürütülen ama yetki tanımları bulunmayan işlemlerin yapılabilmesini sağlamayı amaçlayan düzenlemedir. Bu düzenlemeyle bazı bürokratik birimlerin yetkileri arttırılmaktadır. Altıncı maddeyle de Fon'da ihtiyaç duyulan personel sayısı arttırılmaktadır.

Madde 7- Madde ile Fon Kurulu üyelerinin ve Fon personelinin yazılı görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle Fon'un yaptığı ödemeyi ilgililerinden talep etme etmesi hususunda düzenleme yapılmaktadır. Fonun yaptığı ödemeleri kusurlu bulunan ilgililerden talep etme hakkının saklı tutulmasına ilişkin bir hüküm getirilmektedir. Fonun yaptığı ödemeleri kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkının saklı tutulduğu yönünde değişiklik yapılmakta ve iflas ve tasfiye memurlarının aleyhine, görevlerinin ifası sebebiyle ve açılacak her türlü tazminat ve alacak davaları ile Fon aleyhine açılan şahsi sorumluluk davalarına bu kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen iflas ve tasfiye memurları da dâhil edilmektedir.

Daha geniş ifade edilecek olursa, maddede, Fon Kurulu üyeleri ve Fon personelinin Bankacılık Kanununda yazılı görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle Fonun yaptığı ödemeyi ilgililerinden talep etmesi hususunda düzenleme yapılarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13 üncü maddesi ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 5 inci maddesindeki düzenlemeye benzer şekilde Kurumun yaptığı bu ödemeleri kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklı tutulmaktadır. Ayrıca 5411 sayılı Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen kişilerin de madde kapsamına dâhil edilmesi amaçlanmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu'nda maddeye ilişkin tartışmalar her ne kadar yeterince doyurucu ve açıklayıcı olmasa da, öyle anlaşılıyor ki bu düzenleme özellikle kayyım atanan Bank Asya'ya ilişkin bir düzenlenmedir. Bank Asya kayyımının da kapsam dahiline alınması istenmektedir. Bu da kanunların kişiye özel çıkarılamayacağıın ihlali anlamına gelmektedir. Oysa kanunlar genellik ilkesine dayalı olarak hazırlanmalıdır. Öte yandan daha önceki düzenlemede TMSF'de görevli bir kişinin kusuru nedeniyle ortaya çıkan zararın, mahkeme kararıyla zarardan sorumlu kişinin ödemesini talep ettiği durumlarda sorumlular yükümlülük altında kalıyordu. Bu düzenlemeyle mahkeme kararı da olsa dahi Fon bünyesindeki söz konusu sorumlu kişiye bu söz konusu zararın ödettileremeyebileceği yani kurum kendisinin üstlenebileceği düzenlemesi getirilmek istenmektedir. Bu durum, Fon yönetici sorumsuzca, keyfiyete dayalı ve daha dikkatsiz davranmalarına yol açma tehlikesini beraberinde getirmektedir.

Oysa zaten iktidar TMSF personellerine dair düzenlemelerinde deyim yerindeyse kurumu kendi atadığı yandaş bürokratlar için cezasızlıkla bezenmiş “arपालık” haline

getirmiştir. Sayıştay'ın TMSF ile ilgili raporlarına bakıldığında bu konuda çok sayıda gerçek ortaya çıkmaktadır. Fon pek çok usulsüzlükle kamu zarara uğratılmıştır.

Bu madde akıllara Sayıştay'ın TMSF ile ilgili raporlarını getirmektedir. Hatırlanacağı üzere Sayıştay'ın 2020 raporlarında yer alan bazı bulgular şöyledir:

- TMSF, 2016 yılında yaptığı bir ihaleyle sattığı Ticari ve İktisadi Bütünlük ihalesinden elde ettiği gelire, yine Fon'a borçlu grup bünyesinde bulunan ancak söz konusu TİB kapsamında bulunmayan, aynı zamanda Fon'un yönetim ve denetiminde de yer almayan Enerji San. ve Tic. A.Ş.'nin, 1 milyon 283 lira tutarındaki kamu borcu taksitinin ödendiği tespit edildi.
- Sayıştay bu tespiti 2016-2019 yıllarına ilişkin raporlarında da yer vermesine rağmen TMSF tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmadığı belirtildi.
- TMSF yine, Fon alacaklarına mahsubu yapılmak üzere Fon hesaplarında bekleyen tutarlardan, Fon'un yönetim ve denetiminde bulunmayan Fon'a borçlu grup şirketlerinin yapılandırılmış kamu borçları ile diğer borçlarına bir bankaya olan borcun ödenmesi için 2016 yılında Grup şirketlerine toplam 196,6 milyon lira ve 8,3 milyon sterlin (Bu günkü kurlarla yaklaşık 115 milyon lira) aktarıldığını tespit etti.
- Sayıştay, 2016 - 2019 yılları Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan bu bulgularla ilgili olarak TMSF'nin herhangi bir düzeltici işlem yapmadığını bildirdi.
- Sayıştay'ın TMSF için hazırladığı 2019 yılı raporunda, Fon'a devredilen bir bankanın hakim ortağı grubun borcunu, 116,3 milyon dolar eksik hesapladığını bildirmişti.

Buna göre TMSF, gruptan 29 Ocak 2010 tarihinde 232.7 milyon dolar tahsilat yaptı. 31 Mayıs 2010 tarihinde ise grubun Fon'a olan toplam 1 milyar 563 milyon dolarlık borcuna yüzde 50 indirim yapıldı. Aynı yıl Ocak ayında ödenen 232,7 milyon dolar 1 milyar 563 milyon dolar olan asıl borçtan indirilmek yerine, yüzde 50 indirim yapılan tutardan düşüldü. Ocak ayında tahsil edilen bu tutar eğer ilk tutardan düşülüp, daha sonra kalan borçta yüzde 50 indirim yapılıyorsa, grubun TMSF'ye borcu 665,2 milyon dolar olacaktı. Ancak, yüzde 50 indirim yapıldıktan sonra kalan borçtan düşüldüğü için grubun borcu 548,8 milyon dolara indi.

Sayıştay'ın, 2020 yılı raporunda, TMSF'nin kamuyu 116,3 milyon dolar zarara uğratan bu hatasını düzeltmek için herhangi bir işlem yapmadığı belirtildi.

- Sayıştay, TMSF'nin, bir başka hesaplamayla da, hesap hatası yapılarak 116,3 milyon dolar eksik hesaplanan alacağıyla ilgili olarak 23,2 milyon dolarlık faiz hatası yaptığını bildirdi.

Buna göre, Fon'a borçlu grubun 221,5 milyon dolarlık borcunu bir başka grup üstleniyor ve yapılan protokole göre borcu üstlenen grubun yaptığı ödemeler, asıl borçlu grubun borçlarından mahsup ediliyor. TMSF, borcu üstlenen gruba, borcun vadesinde ödenmeyen kısmı için işlettiği 23,2 milyon dolar faizi, asıl borçlu grubun borcundan düşüyor. Dolayısıyla bu işlem asıl borçlu kuruluşun borcunu, diğer bir ifadeyle TMSF'nin gruptan olan alacağını 23,2 milyon dolar azaltıyor.

- TMSF personeli ile bakmakla yükümlü oldukları kişilerin tedavi ve ilaç giderlerinin karşılanması amacıyla Fon bütçesinden SGK'ya sosyal güvenlik ve sağlık primi ödenmesine rağmen, bunların tedavi ve ilaç giderleri için Fon bütçesinden, 2012-2020 döneminde toplam 14,6 milyon lira ödeme yapıldığı belirtildi. Mevzuata aykırı olarak yapılan ödemenin ilgililerden tahsil edilmesi istendi.

Rapora göre, TMSF, emekliye ayrılıp emekli aylığı almaya başlayan Fon kurulu üyelerine, bir süre özlük haklarını ödemeye devam etti. Bu yolla bir fon kurulu üyesine 2014, 2015 ve 2016 yıllarında toplam 423 bin lira, bir başka üyeye 2016 ve 2017 yıllarında toplam 493 bin lira, bir başkasına 2019 ve 2020 yıllarında 313 bin lira, bir diğerine de yine 2019 ve 2020 yıllarında toplam 304 bin lira ödendi. Fon Kurulu üyeliği sone erdikten sonra eski işine dönemeyen üyeler için getirilmiş bir düzenlemenin, Fon Kurulu üyeliğinden emekli olarak ayrılan üyelere de uygulanması nedeniyle mevzuata aykırı olarak yapılan bu ödemenin toplam tutarı ise 1 milyon 533 lira olarak hesaplandı.

Madde 8- Madde ile TMSF, kendisine tahsis edilen kaynakları devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığınca verilen görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde serbestçe kullanabilecektir. TMSF'nin 20 Temmuz 2016 OHAL ilanı sonrası şirketlere ve malvarlıklarına el koyma sürecinde başat aktör olarak kullanılması, kurumu uluslararası davaların daha fazla konusu haline getirmiştir. Şimdi

bu risk üzerinden Cumhurbaşkanlığının yetkilendirmesi şartıyla TMSF görevlendirilmektedir. Aradan geçen altıya yakın yılda devletin yönetilemediğinin kanıtı niteliğindeki bu düzenleme, daha geniş perspektiften eleştirilmeyi hak etmektedir.

Madde 9- Madde ile TMSF tarafından yapılan ticari ödemelerde kapsam genişletilerek mevcut maddede geçen söz konusu varlıklara ek olarak finansal kiralama sözleşmeleri de iktisadi bütünlük içerisine alınmaktadır. Ayrıca üzerinde haciz bulunan mallara yönelik ödeme durumunda sıra cetveline itiraz süresi 7 günden 15 güne çıkarılmaktadır. TMSF'nin OHAL sonrası rejim içerisindeki rolü, 'iltisak' vb. gerekçelerle malvarlıkları üzerinden sermaye transferi yapmaktır. Bu gerçek üzerinden maddeye bakıldığında TMSF'nin bu husustaki rolü genişletilmektedir.

Madde 10- Madde ile “terör örgütlerine üyeliği, iltisakı ya da bunlarla irtibatı” iddiasıyla dava açılanlardan haklarında mahkûmiyet kararı bulunmayan hissedarlara, TMSF tarafından, sermaye payları oranında kâr payı ödemesinin yolu açılmaktadır.

20 Temmuz 2016 OHAL ilanı sonrası iktidarın politik ekonomi sahasını ideolojisi doğrultusunda düzenlemesini sağlayan temel kavramlar 'iltisak' ve 'irtibat' kavramları oldu. Bu kapsamda, kamu personel mensupları ve rejimi dönüştürüldü. El koymalar yoluyla sermaye transferi gerçekleştirildi. Oysa bu kavramlar hem içerik bakımından hukuki sonuç doğurmayacak kadar muğlak hem de uygulandığı kişiler açısından iktidarın seçiciliğine tabi tutulması boyutuyla sorunluymuştu. Bunlara ek olarak söz konusu işlemlerin görüldüğü davalarda “FETÖ Borsası” şeklinde ortaya çıkan güçlü iddialar da OHAL yetkilerinin siyasi amaçlarla manipüle edilerek adaleti tesis etmenin imkansızlığına işaret etmekteydi.

Nihayetinde bu maddenin çok sayıda sebeple birlikte teklif metninden çıkarılması gerekmekte ve bu düzenleme OHAL yetkileri meselesini bir kez daha tartışılması gereken bir noktaya doğru taşımaktadır.

Madde 11- Maddeyle 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer alması dahi 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paraların 2022 yılı sonuna kadar Türk Lirası'na dönüştürülmesi durumunda, bu kapsamda açılacak mevduata tahakkuk ettirilecek faiz

ve kâr payları ile diğer kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır. Ayrıca Cumhurbaşkanına 30/6/2022 tarihli veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda bulunan yabancı paraların Türk Lirası'na dönüşümünde de istisnanın uygulanabilmesi hususunda yetki verilmektedir. Eklenen diğer fıkra ile da Türk Lirası'na dönüşen bu hesapların 2022 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere vade sonunda Merkez Bankası'nın düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi durumunda istisnanın yenilenen hesaplara da uygulanması amaçlanmaktadır.

Yasa teklifiyle Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'ne geçen şirketlerin, vergi avantajının süresi uzatılmaktadır. Buna göre mevduatı en az üç ay vade ile değerlendiren şirketlere, dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payı ile diğer kazançlara kurumlar vergisi istisnası uygulanacaktır. Cumhurbaşkanı bu istisnanın süresini 30 Haziran 2022 ve 30 Eylül 2022'ye kadar uzatmaya yetkili olacaktır. Bu istisnalar, 2022 yılı sonuna kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanacaktır.

Maddeyle, Türkiye ekonomisinin yakın geleceği için kara delik tehlikesi yaratan uygulamaların daha büyük riskleri gündeme getirmesi söz konusu olacaktır. Maddenin tekliften çıkarılması, Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat Sistemi'ne tüm bileşenleriyle birlikte son verilmesi gerekmektedir.

Madde 12- Komisyon aşamasında teklife eklenen bu maddeyle şans oyunlarından elde edilen bazı gelirlerin Türkiye Varlık Fonu'nca (TVF) kurulacak şirkete gelir kaydedilmesi öngörülmektedir. İktidar sözcülerinin sınıksız sarıldığı muhafazakarlık söylemi ve sıklıkla başvurduğu 'nas' gibi İslami referanslara rağmen hem yurttaşları şans oyunlarına teşvik etmesi, hem de TVF üzerinden kaynak biriktirip şeffaf olmayan şekilde harcaması arasındaki çelişki, AKP iktidarının omurgasıdır. Çünkü referansla işlem, iddiayla gerçek arasında bir araya getirilemeyecek uçurumlar bu maddeyle bir kez daha derinleştirilmektedir. Söz konusu madde AKP'nin Türkiye'nin kaynaklarını ve yurttaşların yaşamlarını sürüklemek istediği çürümeye işaret etmektedir. Bu sebeple, tekliften çıkarılması gerekmektedir.

Madde 13, 14- Maddelerde, TVF'nin hak sahibi olduğu şirketler ve bu şirketlerin yararlanacakları muafiyetlere ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Teklifin gerekçesinde, "şirketlerin değer kaybına uğramaması, özel sektörle rekabetlerine devam edebilmelerinin" amaçlandığı savunulmaktadır. Gerekçede, yapılan değişiklik ile stratejik yatırımların TVF'nin sektöre (finans, teknoloji, liman yatırımları gibi) özgülenmiş şirketleri tarafından yapılmasının önünün açılmasının hedeflendiği de belirtilmektedir. TVF tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara tanınan muafiyet ve istisnalar, daha önce kurulmuş şirket ve alt fonlara da uygulanacak. Ancak daha önceki dönemlere ilişkin kamu idareleri tarafından geriye yönelik olarak herhangi bir ödeme veya iade yapılmayacak. TVF'nin kuracağı şirketlerinin ve fonların bedelini ödeyerek satın aldıkları şirketlerin değer kaybına uğramaması gerekçesiyle, kamu şirketlerine uygulanan mevzuat kısıtlamalarının fon şirketleri için uygulanmaması öngörülmektedir. Ayrıca, Fon şirketlerine uygulanacak muafiyetlerin yasa yürürlüğe girmeden önce kurulan şirket ve fonlara da tanınması sağlanacaktır.

TVF son olarak Türk Telekom'un yüzde 55'lik hissesini 1,6 milyar dolara satın almıştı. Yönetim kurulu başkanlığını AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın yaptığı TVF'nin portföyünde 28 şirket, 2 lisans ve çeşitli taşınmazlar bulunuyor. Hatırlatmak gerekirse TVF'nin portföyünde bulunan bazı kuruluşlar şöyledir: Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank, THY, PTT, Türkiye Denizcilik İşletmeleri, BOTAŞ, Türkiye Petrolleri, Turkcell, Türksat, Çaykur, Kayseri Şeker, Türk Şeker, Eti Maden. Bu düzenlemeyle birlikte Fon üzerinden büyük bir sermaye manipülasyonu gerçekleştirilmesi ihtimali vardır. Fon'un denetlenememe sorunu olduğu için maddelerin tekliften çıkarılarak TVF'nin tümünden lağvedilmesi gerekmektedir.

Madde 15, 16- TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketler ve malvarlığı değerleri ile ilgili olarak şirketlerin etkin ve hızlı yönetilebilmesi için şirketlerin mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin, şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin veya hakkında şahıs kayyımlık kararı bulunmasa dahi bu şirket ve/veya mal varlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde mahkemece kaçak kararı verilen kişilerin bu paylarının kısmen veya tamamen satışına veya feshi ile tasfiyesine imkan sağlanması amaçlanmaktadır. Satılan şirketlerle ilgili

kayımlık kararının, hisselerin devrini müteakip Fon'un talebi üzerine ilgili mahkeme veya hakimlik tarafından kaldırılacağına ilişkin cümle ilave edilmektedir. Yeni şirket kuruluşuna ilişkin Fon Kuruluna yetki verilmesine, Fon'un kayyım olarak atandığı şirketlerin bölünmesine karar verilmesi halinde Fon'un bölünme yoluyla kurulan şirkete kayyım olarak atanacağına, maddede yazılı koşulların oluşması şartıyla hissedarlara kâr dağıtımına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

10. madde ile belirtilen şartların TMSF'nin halihazırda kayyım olarak atandığı şirketlerin satışı, bölünmesi gibi durumlarda şirket ortakları ve hissedarlara kar paylarının dağıtımı hususu düzenlenmektedir.

TMSF'nin kayyım olarak atandığı şirketlerin ortaklarından, hakkında mahkemeler tarafından "kaçak" kararı verilenlerin hisselerini satma konusunda da yetkilendirilmesinin önü açıldı. Ardından söz konusu şirketlerin hisseleri de borsada tavan yaptı. Borsa'da değer gören Koza Madencilik yüzde 8,74, İpek Doğal Enerji yüzde 7,73 artarken Koza Altın ise yüzde 9,01'lik artış gösterdi. Oysa bu hisse senetleri, 2016 yılından bu yana değer kaybediyordu. AKP'li 45 vekilin 2/4389 sayılı bu kanun teklifini Meclis'e sunmasıyla birlikte söz konusu hisse senetleri borsada yüksek bir değer kazanmıştır. Bu noktada akıllara bazı sorular gelmektedir. Bu kanun teklifinden önceden haberdar olup kimler hisse senetlerini satın alarak yüksek miktarda kâr sağlamışlardır? Sorunun cevabı için kanun teklifinin hazırlık sürecinde içerden bilgi sızdırılıp sızdırılmadığı iddialarının SPK tarafından araştırılması elzemdir.

Bu haksız kazanç durumunun araştırma yapılmaksızın ortaya çıkarılması imkansızdır. Dolayısıyla maddenin içerdiği sorunlar nedeniyle tekliften çıkarılması ve söz konusu süreçteki haksız kazançları ortaya çıkarmak üzere suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir.

Madde 17- Müsadere kararından önce yapılan satışlarda alacaklıların alacaklarını tahsil etme imkânı varken müsadere kararından sonra yapılan satışlarda söz konusu varlığın mülkiyeti değiştiğinden ve alacaklıların alacaklarına kavuşma imkânı ortadan kalktığından, alacaklılar arasındaki eşitsizliğin giderilmesini teminen uygun düzenleme yapılmaktadır. Şirketin yüzde 50'nin altındaki ortaklık paylarının müsaderesine karar verilmesi ve müsadereye konu payların satışına ilişkin olarak fıkra ilave edilmektedir.

Müsadere; işlenen bir suç ile ilgili belirli bazı eşya veya kazançların mülkiyetinin devlete aktarılması olarak tanımlanabilir. Ceza hukukunda suç işleyen kişinin tüm malvarlığının devlete geçirilmesi anlamında “genel müsadere” yasaktır. Bu kapsamda söz konusu maddeyle yapılacak işlemlerde iktidarın söz konusu yasağı delme ihtimali olduğu düşünüldüğünde ciddi hukuksuzlukların ortaya çıkacağını ifade etmek mümkündür.

Madde 18- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapımı tamamlanarak büyükşehir belediyelerine devredilen metro projeleri için, merkezi yönetim bütçesinden harcanan tutarlar, 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 15 inci maddesi ile 1014 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı doğrultusunda belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylardan her ay yüzde 5 oranında kesilerek tahsil edilmektedir. Komisyon aşamasında eklenen cümlelerle, belediyelerin temel hizmetlerinin Cumhurbaşkanlığı kararıyla ilgili bakanlığa devri öngörülmektedir.

Merkez ile yerel arasındaki ilişkilerinden tutalım da Anayasa'ya kadar hem hukuk hem demokrasi normlarına baştan son aykırı olan bu düzenleme daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından “cumhurbaşkanına verilen yetkinin sınırı belli olmadığı” gerekçesiyle iptal edilmişti.

Bu düzenleme demokratik yaşamın ilgası, yerel yönetim iradelerinin hiçe sayılması ve aşırı merkezileşme yoluyla totaliter mantığı büyütmektedir. Bu kapsamda, iktidar halk iradesiyle kaybettiği yerel yönetimlere müdahaleyi sürdürmekte ve sonuçları demokrasi ile hukukun iptaline gidecek bir düzenlemeyi TBMM gündemine getirmektedir.

Necdet İpekyüz
Batman

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Garı Paylan
Diyarbakır

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4339) esas numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 12.04.2022 Salı günü akşam saatlerinde TBMM Başkanlığına sunulmuş olup 13.04.2022 Çarşamba günü Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesine ilişkin toplantı gündemi dağıtımına çıkarılmış ve grubumuza ulaştırılmıştır. Teklif 15.04.2022 Cuma günü Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeye başlanmıştır.

Teklif 5 farklı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname’de değişiklikler öngörmüştür.

1. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
2. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
3. 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4. 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun
5. 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun
6. 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Başkanlığa sunulduğu haliyle, 20 maddeden geçerli olmak üzere komisyona havale edilmiş olan teklif, görüşmeler sırasında 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanuna ek madde eklenmesi yönünde bir yeni bir madde ihdas edilmesiyle 21 madde olmak üzere komisyon görüşmelerini tamamlamıştır.

Teklifin Görüşülme Usulüne İlişkin Değerlendirmeler

TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havale edilmektedir. Ancak söz konusu kanun teklifleri tali komisyonlarda görüşülmemektedir. Bu durumda önemli konularda dahi bu komisyonun üyesi milletvekillerinin komisyonda görüş bildirmesine müsaade edilmemektedir. İhtisas komisyonlarını itibarsızlaştıran bu uygulama ile yasama faaliyetinin kalitesi düşmekte ve demokrasi zedelenmektedir. Acele kanun yapımının bir diğer sonucu da; tekliflerin kısa vadeli çözümlere yönelik hazırlanması, orta ve uzun vadede aynı konuda tekrar bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulmasıdır.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu tali komisyon olarak belirlenmiş olmasına rağmen teklif bu komisyonda hiç görüşülmemiştir. Üzerinde daha fazla tartışma yapılması ve birçok görüşün sunulmasıyla teklifin daha kaliteli kanunlaşacağından hiç kuşku yoktur. Ancak ne yazık ki iktidar partisi bu demokratik yöntemi göz ardı etmektedir.

İktidar partisi milletvekilleri tarafınca sunulan çoğu kanun teklifinde olduğu gibi bu kanun teklifinde de etki analizi sunulmamıştır. Konusu bütçeyi ilgilendiren birçok maddenin

teklifte yer almasına ve kanuni bir zorunluluk olmasına rağmen etki analizi yapılmaması iktidarın kanun yapımındaki özveriden uzak tutumunun bir başka göstergesidir.

AK Parti ile özdeşleşmiş olan torba kanun yöntemi de kanun yapım sürecinin kalitesizliğini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. İçerisinde birbirinden ilgisiz ve farklı kanunlarda değişiklik öngören bu yöntem iktidar tarafından milletimizin rahatsız olacağı maddeleri teklifteki diğer masum maddelerin arasında gizleme yöntemi olarak da kullanılmaktadır. Yani torba kanun yöntemi AK Parti iktidarı tarafından sakıncalı maddelerin kamuflajlı sunulması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer bir husus; AK Parti torba kanun tekniğinde yeni bir boyut açmıştır. Kendi söktüklerini dikmeye çalıştıkları her kanun teklifinin sonucunda yeni bir yama ile karşımıza çıkmaktadırlar. Deyim yerindeyse artık yamalı bir torba kanun hazırlama tekniği kullanmayı komisyona tecrübe ettiren bir iktidar grubuyla karşı karşıya kalınmaktadır.

Yasama kalitesini ve Meclis'in itibarını zedeleyen bu duruma son verilmelidir. Kanun tekliflerinin müzakerenin yoğun olduğu, etkin ve verimli bir hazırlık süreci içinde hazırlanmasının gerekliliği bir an evvel kabul görmelidir. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilerinin Cumhurbaşkanına devir edilme teşebbüsüne karşı olduğumuz bilinmelidir.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 7

TMSF Kurulu üyeleri ve personelinin Bankacılık Kanununda yazılı görevlerine ilişkin karar, eylem ve işlemleri sebebiyle TMSF'nin yaptığı ödemeyi ilgililerinden talep etmesi hususunda düzenleme yapılmaktadır. Teklifte; fonun yaptığı ödemeleri, ilgililerinden talep edebilmesi için, bu kişiler hakkında kusurlu olduklarına ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi şartı kaldırılmaktadır. Bu durum kurum içinde bir keyfiyetin oluşmasına sebep olacaktır. Ayrıca kayyımların yanlış karar verme ihtimalini de azaltmak için kurum içerisinde bir mekanizma oluşturulması faydalı olacaktır.

Madde 11

Madde ile kur korumalı TL mevduat hesabına geçen şirketlere getirilen vergi istisnasının süresi uzatılmaktadır. Düzenlemeye göre; Cumhurbaşkanı, bu istisnanın süresini 30 Haziran 2022 ve 30 Eylül 2022'ye kadar uzatmaya yetkili olacaktır. Bu düzenleme ile anlaşılmaktadır ki; iktidar, cumhuriyet tarihimizin en derin ekonomik krizini çözmek amacıyla can simidi olarak gördüğü kur korumalı TL mevduat sistemini yine bir istisna ile cazip kılmaya çalışmaktadır.

Kur korumalı mevduat sistemi projesinin doğru olmadığı sık sık değiştirilmesi ile kendisini ispatlıyor. Değişiklik teklifleri; özensiz, keyfi ve ciddiyyetten uzak bir proje olduğunun kanıtı. Basit bir ekonomik projeyi bile 5 ay içinde 7 defa değiştirme ihtiyacı duyan bir yönetimin Türkiye'ye vereceği hiçbir katkı kalmamıştır.

Şunu da belirtmeliyiz ki; AK Parti iktidarının geçtiğimiz yıl Eylül ayından itibaren yürüttüğü para politikaları nedeniyle döviz kurundaki ve enflasyondaki artış hesap edilememiş ve önü alınamamıştır. Bu hesapsız politika neticesinde bir başka yanlış olan kur korumalı TL mevduat sistemi uygulamasına geçilmiştir.

Bu uygulama bizim değişimizle Amerikan dolarına endeksli ucu açık faizli mevduat hesaplarıdır. Bu politika, her gün daha da derinleşen bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmamıza neden olmaktadır.

Kur korumalı TL mevduat sisteminin kamuya maliyeti bilinmemektedir. İktidar ise kur korumalı TL mevduat hesabının hazineye yükünü tam hesaplayamamakla birlikte bu teklif maddesinde olduğu gibi teşvik amaçlı vergi istisnaları ile hazineyi ayrıca zarara uğratmaktadır.

Teklif maddesine dair her hangi bir rakamsal analiz, veri ve açılacak hesapların üst limiti madde görüşmeleri sırasında teklif sahibi milletvekili ve bakanlık yetkilileri tarafından dile getirilememiştir. Etki analizine en çok ihtiyaç duyulan bu maddeye dair komisyon görüşmelerinde detaylı hiçbir bilgi paylaşılmamıştır.

Diğer boyutuyla; bu ekonomi politikasıyla kur korumalı TL mevduat sistemi Türk ekonomisi dolara endeksleyerek Amerikan Merkez Bankasının insafına terk etmiştir. İktidar kur korumalı TL mevduat sistemi uygulamalarıyla ve yine bazı başka yanlış uygulamalarla enflasyonun önleneyeği veya TL'nin değer kaybının frenleneceği yanlışına düşmüş ve bu yanlıştan vazgeçmeyeceği hissiyatını kuvvetle uyardırıştır.

Cumhurbaşkanının öncülüğünde ve himayesinde geçilen yeni ekonomi modelinin daha önce uygulanmış olması ve ülkenin bu uygulamadan zarar görmüş olduğu bir gerçektir. Dünyanın hiçbir ülkesinde de bugün bu uygulama tatbik edilmemektedir.

“Faiz sebep, enflasyon sonuçtur.” ile başlayan bu ekonomi politikası çok başka noktalara evirilerek hem enflasyonun alevlenmesini hem de TL'nin değer kaybını hızlandırmıştır. TL'nin yanlış para politikaları ve mali disiplinsizlik sebebiyle çok hızlı bir şekilde değer kaybı yaşamasını yeni bir sistem ve çok büyük bir maharet olarak anlatan AK Parti; “Çin modeline geçtik, ihracat yapacağız, cari açığı düzelterceğiz, cari fazla vereceğiz ve bu modelle bambaşka bir ekonomik tablo çıkacak, Türkiye bambaşka bir yöne doğru gidiyor.” derken; bir anda işler sarp sarınca yine farklı bir ekonomi modeline, Türkiye modeline geçildiği sözde müjdesi verilmiştir. İktidarın yeni ekonomi modelinde ise faiz yalnızca kötü bir sebep değil adeta gizli bir enstrüman olmuştur. İktidar için bu enstrüman yoksulun cebinden alıp zenginine cebine koymanın sinsi aracı olmuştur.

İktidar halkı aldatmaktan, kandırmaktan ve bu palavra siyasetinden bir an evvel vazgeçmelidir. Türkiye ekonomisi ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu şekilde yönetilemez. Ne aziz milletimiz ne de Türk devleti bu şekilde yönetilmeyi hak etmemektedir. İYİ Parti iktidarında milletimizin alın teriyle kazandığı her bir kuruş çarçur edilmeyecek, ödenen vergiler helal ettirilecektir.

Madde 12

Karşılığı nakit olmak üzere oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek olan benzer şans oyunlarına ilişkin lisanslar Türkiye Varlık Fonuna verilmiştir. Bu çerçevede ilgili kurum ve kuruluşların net hasılatı ile at ıslahı faaliyetlerine ilişkin gelirleri hariç olmak üzere, her ne ad altında olursa olsun elde ettikleri diğer gelirler toplamından her türlü yatırım ve işletme giderleri düşüldükten sonra kalan tutar, kamu payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilmektedir.

Maddede teklif edilen düzenlemeyle ise Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslarla ilgili olarak daha önce genel bütçeye gelir kaydedilmesini yolundan vazgeçilmesi, kamu payının Varlık Fonuna gelir kaydedilmesi öngörülmektedir. Teklifte, kamu payı Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilecektir.

Madde görüşmeleri sırasında bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğu anlatılmamıştır. Kamu payı gelirinin ne kadar olduğu hakkında bilgi verilmemiştir. Ayrıca Varlık Fonunun ne kadar zarar ettiğine ilişkin sorumuz da yanıtı bırakılmıştır. Varlık fonu şirketlerinin zarar ettiği bilinmektedir. Bu nedenle Komisyon görüşmeleri sürerken, sonradan teklif edilen bu madde ile ilgili çekincelerimiz bulunmaktadır. Kamu payının Varlık fonuna gelir kaydedilmesinde Varlık Fonunun zararlarının karşılanması amacı olduğu şüphesi uyanmaktadır. Varlık fonuna gelir kaynağı yaratılmasındaki gerekçe detaylıca açıklanmalıdır.

Madde 13

Madde ile Türkiye Varlık Fonu hakkında birtakım düzenlemeler yapılmaktadır. Varlık fonu özü itibarıyla ülkemizin mevcut ekonomik yapısına uygun değildir. Dünyada uygulanan varlık fonları; sabit gelirleri olan, cari fazlası olan ülkelerin olağan ekonomik değerini daha da artırarak gelecek nesillere aktarmak için kurulmuş fonlardır. Ülkemizde ise Türkiye Varlık Fonu denetimsizliğin, hesapsızlığın, sorumsuzluğun sembolü haline gelmiştir. Türkiye Varlık Fonu'nun borçlanma aracı olarak kullanılmasıyla milletimizin geleceğinin riske atılması kabul edilebilir değildir. Türkiye Varlık Fonu adeta paralel bütçe ve hatta paralel örtülü ödenek haline almıştır.

Söz konusu denetimsizlik sonucunda yıllarca kar eden şirketlerimizin Türkiye Varlık Fonuna devir edilmesiyle yüksek zararlar açıkladıkları görülmektedir. ÇAYKUR ve PTT bunun en bilinen örnekleridir.

Dünyada benzeri olmayan bir denetim süreciyle AK Parti iktidarı yine özel bir uygulama hayata geçirmiştir. Cumhurbaşkanı kendini yönetim kurulu başkanı olarak atadığı Varlık Fonunu kendi görevlendirdiği yabancı bağımsız denetim şirketine ve yine kendine bağlı Devlet Denetleme Kurulu aracılığıyla belirlenen 3 Denetçi ile sözde denetletmektedir.

Bağımsız bir şirket tarafından yapılan denetim, Devlet Denetleme Kuruluna sunulmakta oradan da süzgeçten geçirilerek bir rapor düzenlenmekte ve Meclis'e sansürlenmiş gönderilmektedir. Bu sürecin sonucunda bağımsız bir raporun ortaya çıkması beklenmemelidir. Türkiye Varlık Fonu'nu denetleyen bağımsız Price Waterhouse Coopers (PWC) şirketinin denetim raporu sansürlenmeden Devlet Denetleme Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bilgisine sunulmalıdır.

Diğer bir Varlık Fonu şirketi olan Türk Telekom'un Türkiye Varlık Fonu tarafından satın alınması sürecinde de büyük kamu zararı yaşanmıştır. Özelleştirilme ile Lübnanlı Hariri Ailesine Türk bankalarının verdiği borçla satılan Türkiye'nin en değerli ve stratejik şirketlerinden biri olan Türk Telekom, üzerine düşen teknoloji ve haberleşme yatırımlarını yapmadığı gibi şirkete ait bakır kablo ve gayrimenkul gibi varlıklarını satıp Türk bankalarından aldığı kredi borçlarını ödemediği şirket büyük zarara uğratmıştır.

Bu hadise açık bir dolandırıcılık ve soygundur.

İçi boşaltılan Türk Telekom, lisans süresi sonu olan 2026 yılında aktif halde ve üzerindeki taşınmazlarla birlikte, borçlarından arı olarak kamuya devir edilecekken; Türkiye Varlık Fonu tarafından 1 milyar 650 milyon dolar ödenerek geri satın alınmıştır. 2026 yılında zaten kendiliğinden kamuya devir edilecek bir varlığın, Türkiye Varlık Fonu tarafından aceleyle satın alınmasının hazineye yüklediği maliyet soruşturulmalıdır.

Madde 18 – Madde 19

Maddeler ile büyükşehir belediyelerinin vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarının kesinti yapılmasına ilişkin oranlar ve süreç düzenlenmektedir.

Öncelikle ilk olarak 2019 yılında AK Parti tarafından teklif edilen bu düzenlemenin o dönem için amacının muhalefet partilerinin bu kapsamdaki belediyelerinin seçimleri kazanması durumunda Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının yüksek tutulması yoluyla bu belediyelerin çalıştırılmaması ve başarısız olmaları için uygulanacağı kamuoyunda tartışılmıştır.

Sonrasında Anayasa Mahkemesi, oran belirleme yetkisinin Cumhurbaşkanı'na verilmesini Anayasa'ya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. AYM iptal gerekçesinde ilgili kanuni düzenlemelerin ve Cumhurbaşkanı Kararının; Anayasanın belirlilik ilkesi ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ile yerel yönetimlerin özerkliği ilkelerine uygunsuzluğuna işaret etmiştir.

Maddenin partili bir Cumhurbaşkanının uhdesinde uygulanmasının yaratacağı keyfiyet endişesiyle düzenlemenin ilgili bazı kısımları AYM tarafından iptal edilse dahi şu gün gelinen ekonomik koşullar paralelinde iktidarın yerel yönetimleri ve belediyelerimizi baskılamayı değil desteklemeyi tercih eden kanun teklifleri hazırlamaması bu amaçtan vazgeçilmediğini göstermektedir.

Komisyon görüşmeleri sırasında sonradan düzenlemelere eklenen fıkra ise bu amacı iyice güçlendirmiştir. Eklenen fıkra ile anlaşılıyor ki; devletimizin partili bir cumhurbaşkanı uhdesinde idaresinin sonucu olarak her projenin vatandaşın kendi vergileriyle sonuçlandırılan bir hizmet olduğu anlayışı terkedilmiş ve partili bir cumhurbaşkanının lütfu olarak bir siyasi organizasyonun hizmetiymiş gibi sunulması yolu tercih edilmiştir.

Cumhurbaşkanı bu düzenleme ile kendi partilisi olmayan belediyelerin olası yeni projelerinin yapımına karar verdiği aşamada, projelere kaynak ayırmak ve ilgili belediyelerin o projeyi hizmete açmasını sağlamak adına destek vermek yerine projeyi merkeze çekerek merkezi idare ve yerel yönetimler arasında haksız bir rekabet yaratmış olacaktır.

Bu maddeler, "Devletin parasını harcadık ve devleti zarara sokamayız, bunun tahsilatı gerekiyor." düşüncesinden yola çıkılarak teklif ediliyorsa, anlaşılabilir. Ancak bu durumda 2019 yılı öncesinde yapılan ve belediyelerden tahsil edilmeyen harcamalarla da devlet zarara mı uğratılmıştır sorusunun yanıtının verilmesi gerekir. Ayrıca ödenen vergiler "tek bir şehrin menfaatine harcanması" düşüncesiyle bu uygulama yapılıyorsa, KÖİ projeleri nasıl açıklanacaktır? Yine kur korumalı mevduat projesinde faiz ödemelerinin hazine tarafından milletin bütün vergileriyle ödenmesi nasıl açıklanır? Bu soruların yanıtları AK Parti iktidarınca verilmeli. Teklifin bu maddeleri tamamen bir tezat anlayışın, AK Parti'nin tezatlar içinde bocaladığının göstergeleridir.

İşte bu tezatlık, bu teklif maddelerinin belirtilen amaç için kullanılmayacağını itirafı niteliğindedir.

Başka bir husus ise; AYM'nin karar tarihinden tam olarak dokuz ay sonrasına denk gelen bu düzenleme AK Parti'nin iş bilmez yasama faaliyetiyle ilişkilendirilebilir.

AYM kararında resmi gazete yayım tarihinden başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe gireceğini hüküm altına alırken, AK Parti grubunun karar tarihinin tam dokuzuncu ayının dolduğu gün bu teklifi komisyon gündemine almasını tesadüf olarak görmüyoruz.

AK Parti grubunun teklif maddesini alel acele bir şekilde dokuzuncu ayın dolduğu gün meclis gündemine getirme telaşının arka planında teklif maddesini hazırlarken resmi gazete yayım tarihini değil, AYM'nin karar tarihini baz alarak panik halinde özensizce hazırlamış oldukları şüphesi ortaya çıkıyor.

Kanun Teklifi makro açıdan bakıldığında bir planın parçası olmaktan çok uzak görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarihinin en derin ekonomik krizinin yaşandığı günlerde, Milletimizin hakiki dertlerine hiçbir çare teklifte bulunmamaktadır.

Anlaşıyor ki hazinenin acil kaynak ihtiyacına sinekten yağ çıkartırcasına günlük çözümler aranmaktadır. Kanun Teklifinin bazı maddelerini olumlu bulmakla birlikte özü itibarıyla muhalefet etmekteyiz. Yukarıda detayları belirtilen gerekçelerimiz sebebi ile İYİ Parti olarak (2/4339) esas numaralı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin zikrettiğimiz maddelerine ret oyu kullanıyoruz.

Muhammet Naci Cinisli
Erzurum

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ NİLGÜN ÖK VE
45 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BANKACILIK KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 655 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, ikinci fıkrasında yer alan “tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait” ibaresi “mevduat ve” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasına “Kredi kuruluşlarının iflası” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya tasfiyesi” ibaresi eklenmiş, altıncı fıkrasında yer alan “Fon kaynaklarından” ibaresi “Fon tarafından mevduat sigorta rezervinden” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kredi kuruluşları nezdlerindeki resmi kuruluşlar, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlara ait olanlar haricindeki tüm mevduat ve katılım fonları, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından sigorta edilir.”

“Sigortaya tâbi olacak mevduat ve katılım fonlarının kapsamı ve tutarı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve Kurulun olumlu görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu tarafından belirlenir. Risk esaslı sigorta priminin oranı, yıllık bazda sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunun binde yirmisini aşamaz. Risk esaslı sigorta priminin tarifesi, tahsil zamanı, şekli, mevduat sigorta rezervinin ulaşması hedeflenen minimum seviyesi ile diğer hususlar Kurulun görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

“Kredi kuruluşları sigortalı mevduat ve katılım fonunun hesaplanmasına, takibine, doğrulanmasına ve ödenmesine esas teşkil edecek her türlü bilgiyi Fona iletmekle ve buna ilişkin sistemlerini kurmakla yükümlüdür. Bu sistemin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Kurulun görüşü alınarak Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BANKACILIK KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 655 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, ikinci fıkrasında yer alan “tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait” ibaresi “mevduat ve” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasına “Kredi kuruluşlarının iflası” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya tasfiyesi” ibaresi eklenmiş, altıncı fıkrasında yer alan “Fon kaynaklarından” ibaresi “Fon tarafından mevduat sigorta rezervinden” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kredi kuruluşları nezdlerindeki resmi kuruluşlar, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlara ait olanlar haricindeki tüm mevduat ve katılım fonları, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından sigorta edilir.”

“Sigortaya tâbi olacak mevduat ve katılım fonlarının kapsamı ve tutarı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve Kurulun olumlu görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu tarafından belirlenir. Risk esaslı sigorta priminin oranı, yıllık bazda sigortaya tabi mevduat ve katılım fonunun binde yirmisini aşamaz. Risk esaslı sigorta priminin tarifesi, tahsil zamanı, şekli, mevduat sigorta rezervinin ulaşması hedeflenen minimum seviyesi ile diğer hususlar Kurulun görüşü alınmak suretiyle Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

“Kredi kuruluşları sigortalı mevduat ve katılım fonunun hesaplanmasına, takibine, doğrulanmasına ve ödenmesine esas teşkil edecek her türlü bilgiyi Fona iletmekle ve buna ilişkin sistemlerini kurmakla yükümlüdür. Bu sistemin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Kurulun görüşü alınarak Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 2- 5411 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Aşağıda sayılan tasarruf mevduatı” ibaresi “Aşağıda sayılan mevduat” şeklinde ve fıkranın (a), (b) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) İlgili kredi kuruluşunun hâkim ortakları ya da nitelikli pay sahiplerine, bunların kontrolünde bulunan tüzel kişilere, gerçek kişi hakim ortakların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,

b) İlgili kredi kuruluşunun yönetim veya müdürler kurulu başkan ve üyeleri, genel müdür ve yardımcıları ile bunların tek başına veya birlikte kontrol ettiği tüzel kişiler ve ortaklıklar ile ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,”

“d) Fon Kurulu tarafından Kurulun görüşü alınmak suretiyle belirlenen diğer mevduat, katılım fonu ve hesaplar.”

MADDE 3- 5411 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “sigortaya tâbi tasarruf mevduatı” ibaresi “sigortaya tâbi mevduat” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5411 sayılı Kanunun 119 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iki” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5411 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine “daire başkanlıkları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bağlı müdürlükler” ibaresi eklenmiş, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “onu” ibaresi “onikiyi, müdürlüklerin sayısı altıyı” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “bu Kanunda belirtilen faaliyet alanı, görev” ibaresi “bu Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görev, faaliyet alanı” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 5411 sayılı Kanunun 121 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Fonun destek personeli bakımından 113 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendindeki koşul aranmaz.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2- 5411 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Aşağıda sayılan tasarruf mevduatı” ibaresi “Aşağıda sayılan mevduat” şeklinde ve fıkranın (a), (b) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) İlgili kredi kuruluşunun hâkim ortakları ya da nitelikli pay sahiplerine, bunların kontrolünde bulunan tüzel kişilere, gerçek kişi hakim ortakların ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,

b) İlgili kredi kuruluşunun yönetim veya müdürler kurulu başkan ve üyeleri, genel müdür ve yardımcıları ile bunların tek başına veya birlikte kontrol ettiği tüzel kişiler ve ortaklıklar ile ana, baba, eş ve velayet altındaki çocuklarına ait mevduat ve katılım fonu ile diğer hesaplar,”

“d) Fon Kurulu tarafından Kurulun görüşü alınmak suretiyle belirlenen diğer mevduat, katılım fonu ve hesaplar.”

MADDE 3- 5411 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “sigortaya tâbi tasarruf mevduatı” ibaresi “sigortaya tâbi mevduat” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5411 sayılı Kanunun 119 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iki” ibaresi “üç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5411 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine “daire başkanlıkları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bağlı müdürlükler” ibaresi eklenmiş, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “onu” ibaresi “onikiyi, müdürlüklerin sayısı altıyı” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “bu Kanunda belirtilen faaliyet alanı, görev” ibaresi “bu Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görev, faaliyet alanı” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 5411 sayılı Kanunun 121 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Fonun destek personeli bakımından 113 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendindeki koşul aranmaz.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 7- 5411 sayılı Kanunun 127 nci maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder” ibaresi “Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır” şeklinde değiştirilmiş ve dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmış, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Kanunun 71 inci maddesi” ibaresi “Kanun” şeklinde ve fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder” ibaresi “kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri,” ibaresi “Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri ile bu Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen” ibaresi şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 5411 sayılı Kanunun 129 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Fon, bu Kanunda belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde kendisine tahsis edilen kaynaklarını bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar ile Devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığına verilen görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, serbestçe kullanır.”

MADDE 9- 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıkları” ibaresi “iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıklar ile bunlarla bağlantılı finansal kiralama sözleşmeleri ve bu sözleşmelere konu varlıkları” şeklinde ve “mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını” ibaresi “mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını; ticari ve iktisadi

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 5411 sayılı Kanunun 127 nci maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Fon bu meblağı, ilgililerinden talep eder” ibaresi “Fonun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır” şeklinde değiştirilmiş ve dördüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmış, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Kanunun 71 inci maddesi” ibaresi “Kanun” şeklinde ve fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “kurum bu meblağı, ilgililerinden talep eder” ibaresi “kurumun bu meblağı kusurlu bulunan ilgililerinden talep etme hakkı saklıdır” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri,” ibaresi “Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri ile bu Kanun uyarınca görevlendirilen, atanan veya aday gösterilerek seçilen” ibaresi şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 5411 sayılı Kanunun 129 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Fon, bu Kanunda belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde kendisine tahsis edilen kaynaklarını bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar ile Devlet aleyhine açılan uluslararası davaların takibine ilişkin Cumhurbaşkanlığına verilen görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, serbestçe kullanır.”

MADDE 9- 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıkları” ibaresi “iktisadi değeri olmayanlar da dahil olmak üzere diğer tüm hak ve varlıklar ile bunlarla bağlantılı finansal kiralama sözleşmeleri ve bu sözleşmelere konu varlıkları” şeklinde ve “mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını” ibaresi “mal ve hizmet alımından doğan geçmiş dönem borçlarını; ticari ve iktisadi

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

bütünlük içinde yer alan mal, hak ve/veya varlıklar ile ilgili olması veya ticari ve iktisadi bütünlüğün değerinin korunması için gerekli veya değerini artırır mahiyette olması, taraflarca borç miktarının tespitinde mutabakata varılmış olması, varlıkları ticari ve iktisadi bütünlük satışına konu edilen tarafça bahsi geçen mutabakattan sonra Fona müracaat edilmesi ve işlemlerin en geç Fon Kurulunun ihaleyi onay tarihine kadar tekemmül ettirilmesi şartıyla öncelikli olarak” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın mevcut onuncu cümlesinde yer alan “düzenlenir” ibaresi “ düzenlenir ve Resmi Gazetede ilan edilir” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya mevcut onuncu cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın mevcut onüçüncü cümlesine “ maliklerinin iflasına karar verilemez,” ibaresinden sonra gelmek üzere “finansal kiralama sözleşmelerinin feshi talep edilemez, işbu sözleşmeler kapsamındaki varlıkların iadesine karar verilemez,” ibaresi eklenmiş ve maddenin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu şartlara uygun olmayan müracaatlar Fon tarafından işleme alınmaz.”

“Sıra cetveline itiraz süresi, sıra cetvelinin Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren 15 gündür.”

“Gerçek ve tüzel kişilerin sahip olduğu varlıkların, bu maddede yer alan hükümler çerçevesinde ticari ve iktisadi bütünlük kapsamında satışlarından elde edilen bedelden; satış masrafları düşüldükten sonra satış tarihine kadar tahakkuk etmiş olmak şartıyla sırasıyla, rehinle teminat altına alınmış borçlar, bütünlük kapsamındaki varlıkların ayınından kaynaklanan amme borçları, işbu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen geçmiş dönem borçları, kişilerin Devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan 6183 sayılı Kanun kapsamındaki borçları ile GSM imtiyaz sözleşmesinden doğan Hazine payı borçları ödendikten sonra kalan kısım, kişilerin

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bütünlük içinde yer alan mal, hak ve/veya varlıklar ile ilgili olması veya ticari ve iktisadi bütünlüğün değerinin korunması için gerekli veya değerini artırır mahiyette olması, taraflarca borç miktarının tespitinde mutabakata varılmış olması, varlıkları ticari ve iktisadi bütünlük satışına konu edilen tarafça bahsi geçen mutabakattan sonra Fona müracaat edilmesi ve işlemlerin en geç Fon Kurulunun ihaleyi onay tarihine kadar tekemmül ettirilmesi şartıyla öncelikli olarak” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın mevcut onuncu cümlesinde yer alan “düzenlenir” ibaresi “ düzenlenir ve Resmi Gazetede ilan edilir” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya mevcut onuncu cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın mevcut onüçüncü cümlesine “maliklerinin iflasına karar verilemez,” ibaresinden sonra gelmek üzere “finansal kiralama sözleşmelerinin feshi talep edilemez, işbu sözleşmeler kapsamındaki varlıkların iadesine karar verilemez,” ibaresi eklenmiş ve maddenin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu şartlara uygun olmayan müracaatlar Fon tarafından işleme alınmaz.”

“Sıra cetveline itiraz süresi, sıra cetvelinin Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren 15 gündür.”

“Gerçek ve tüzel kişilerin sahip olduğu varlıkların, bu maddede yer alan hükümler çerçevesinde ticari ve iktisadi bütünlük kapsamında satışlarından elde edilen bedelden; satış masrafları düşüldükten sonra satış tarihine kadar tahakkuk etmiş olmak şartıyla sırasıyla, rehinle teminat altına alınmış borçlar, bütünlük kapsamındaki varlıkların ayınından kaynaklanan amme borçları, işbu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen geçmiş dönem borçları, kişilerin Devlete ve sosyal güvenlik kuruluşlarına olan 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamındaki borçları ile GSM imtiyaz sözleşmesinden doğan Hazine payı borçları ödendikten sonra kalan kısım, kişilerin

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten taksim edilerek ödenir. Finansal kiralama kapsamındaki varlıklara ait ekspertiz raporlarına göre ihale bedelinden isabet eden tutar ile finansal kiralama sözleşmesi kapsamındaki borç tutarından hangisi düşüğe o tutar, finansal kiralayana ihale bedelinden sıra cetvelinin düzenlenmesi ve kesinleşmesi beklenmeksizin öncelikli olarak ödenerek Fonun bildirimini ile sözleşmeye konu varlıklar ihale alıcısına devredilir. Bu alacaklılara tamamen ödeme yapıldıktan sonraki bakiye, diğer alacaklılara garameten ödenir. Bu hükme göre yapılan dağıtım sonrasında bakiye borç kalması; lisans, ruhsat, imtiyaz sözleşmesi, geçici frekans ve kanal kullanımı ve benzeri hakların devri ve yeni alıcısı tarafından işletilmesi için gerekli olan ve kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullarca yapılması gereken devrin tescil ve nakli işlemine engel teşkil etmez.”

MADDE 10- 5411 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 34- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce iflas edenler dahil tasfiyesi Fon eliyle yürütülen bankalarda tüm kanuni yükümlülüklerin ifasından sonra tasfiye bakiyesi kalması halinde bu tutarın hissedarlara dağıtımında, iflasına karar verilen bankaların hakim ortakları ve yöneticileri, yönetim kurulu üyeleri, denetim kurulu üyeleri, genel müdür, genel müdür yardımcıları ile yönetim ve denetimine sahip olduğu iştirakleri, hakim ortağı olan tüzel kişiler, bunların gerçek ve tüzel kişi hakim ortaklarının hakim ortağı olduğu şirketler, bu gerçek kişilerin kan ve kayın hısımları ile bu kişilerin hisselerini ciro, devir veya temlik suretiyle edinen üçüncü kişiler ile ortaklığın sermayesinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde onunun altında kalan paylara sahip olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme ve kontrol imtiyazı veren paylara sahip olanlar, bu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullara olan borçlarına garameten taksim edilerek ödenir. Finansal kiralama kapsamındaki varlıklara ait ekspertiz raporlarına göre ihale bedelinden isabet eden tutar ile finansal kiralama sözleşmesi kapsamındaki borç tutarından hangisi düşüğe o tutar, finansal kiralayana ihale bedelinden sıra cetvelinin düzenlenmesi ve kesinleşmesi beklenmeksizin öncelikli olarak ödenerek Fonun bildirimini ile sözleşmeye konu varlıklar ihale alıcısına devredilir. Bu alacaklılara tamamen ödeme yapıldıktan sonraki bakiye, diğer alacaklılara garameten ödenir. Bu hükme göre yapılan dağıtım sonrasında bakiye borç kalması; lisans, ruhsat, imtiyaz sözleşmesi, geçici frekans ve kanal kullanımı ve benzeri hakların devri ve yeni alıcısı tarafından işletilmesi için gerekli olan ve kamu kurum ve kuruluşları ile üst kurullarca yapılması gereken devrin tescil ve nakli işlemine engel teşkil etmez.”

MADDE 10- 5411 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 34- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce iflas edenler dahil tasfiyesi Fon eliyle yürütülen bankalarda tüm kanuni yükümlülüklerin ifasından sonra tasfiye bakiyesi kalması halinde bu tutarın hissedarlara dağıtımında, iflasına karar verilen bankaların hakim ortakları ve yöneticileri, yönetim kurulu üyeleri, denetim kurulu üyeleri, genel müdür, genel müdür yardımcıları ile yönetim ve denetimine sahip olduğu iştirakleri, hakim ortağı olan tüzel kişiler, bunların gerçek ve tüzel kişi hakim ortaklarının hakim ortağı olduğu şirketler, bu gerçek kişilerin kan ve kayın hısımları ile bu kişilerin hisselerini ciro, devir veya temlik suretiyle edinen üçüncü kişiler ile ortaklığın sermayesinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde onunun altında kalan paylara sahip olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme ve kontrol imtiyazı veren paylara sahip olanlar, bu

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

bankanın iflasına neden olanlar, Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlar bu dağıtımdan pay alamaz. Bunlara düşen pay Hazineye ödenir.

Birinci fıkra kapsamında soruşturma veya kovuşturması devam edenlere isabet edecek tasfiye payı; kovuşturmaya yer olmadığına, beraat, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında tutulur.”

MADDE 11 - 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve müteakip fıkralar teselsül ettirilmiştir.

“(4) Kurumların 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. Cumhurbaşkanı istisnayı 30/6/2022 veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda yer alan yabancı paralar itibarıyla da uygulatmaya yetkilidir.

(5) Bu madde kapsamındaki istisna 2022 yılı sonuna kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanır.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bankanın iflasına neden olanlar, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle cezalandırılmasına karar verilenler ve bu nedenle hakkında müsadere kararı verilmiş olanlar bu dağıtımdan pay alamaz. Bunlara düşen pay Hazineye ödenir.

Birinci fıkra kapsamında soruşturma veya kovuşturması devam edenlere isabet edecek tasfiye payı; kovuşturmaya yer olmadığına, beraate, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında tutulur.”

MADDE 11- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve müteakip fıkralar teselsül ettirilmiştir.

“(4) Kurumların 31/3/2022 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda söz konusu hesapların dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır. Cumhurbaşkanı istisnayı 30/6/2022 ve/veya 30/9/2022 tarihli bilançolarda yer alan yabancı paralar itibarıyla da uygulatmaya yetkilidir.

(5) Bu madde kapsamındaki istisnalar 2022 yılı sonuna kadar vade sonunda yenilenen hesaplara da uygulanır.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12- 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- (1) 6132 sayılı Kanunun ek 2 nci ve 320 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2 nci maddeleriyle 49 yılığına Türkiye Varlık Fonuna devredilen lisanslarla ilgili olarak bu Kanunda tanımlanan kamu payı, bu maddenin yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren anılan sürenin sonuna kadar Türkiye Varlık Fonu veya Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket tarafından gelir kaydedilir.”

MADDE 12- 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya Türkiye Varlık Fonu” ibareleri ile “tarafından” sonra gelmek üzere “hakim hissedar olarak” ibareleri eklenmiş; dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Türkiye Varlık Fonu ve Şirket ile alt fonlar ve Şirket” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya Türkiye Varlık Fonu” ibaresi ile “tarafından” sonra gelmek üzere “hakim hissedar olarak” ibaresi eklenmiş ve bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket veya Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurulacak şirketler ve alt fonlar ile bunların bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin veya katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler ve alt fonlar ile bunların bağlı ortaklıklarına hisse devir tarihinden itibaren kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalara tabi değildir.”

MADDE 13- 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya Türkiye Varlık Fonu” ibareleri ile “tarafından” ibarelerinden sonra gelmek üzere “hakim hissedar olarak” ibareleri eklenmiş; dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Türkiye Varlık Fonu ve Şirket ile alt fonlar ve Şirket” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya Türkiye Varlık Fonu” ibaresi ile “tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “hakim hissedar olarak” ibaresi eklenmiş ve bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket veya Türkiye Varlık Fonu tarafından hakim hissedar olarak kurulacak şirketler ve alt fonlar ile bunların bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin veya katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler ve alt fonlar ile bunların bağlı ortaklıkları hisse devir tarihinden itibaren kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalara tabi değildir.”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

“Şirket’in, Türkiye Varlık Fonu’nun veya bunlar tarafından hakim hissedar olarak kurulan ve kurulacak şirketlerin veya alt fonların; kurucusu olduğu veya bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin ya da katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler, alt fonlar ve bunların bağlı ortaklıkları hakkında ise yukarıdaki Kanunlardan 6362 sayılı Kanun ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun haricindekiler uygulanmaz.”

“(7) Bu maddenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen muafiyet ve istisnalar söz konusu Şirket veya alt fonlarda Türkiye Varlık Fonu, Şirket veya alt fonlar doğrudan veya dolaylı olarak hakimiyeti elinde bulundurduğu sürece devam eder.”

MADDE 13- 6741 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 8 inci maddede yapılan değişiklikle, Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara sağlanan muafiyet ve istisnalar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş şirket ve alt fonlara uygulanır.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 8 inci maddede yapılan değişikliğe bağlı olarak, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ilişkin kamu idareleri tarafından geriye yönelik olarak herhangi bir ödeme veya iade yapılmaz.”

MADDE 14- 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü, sekizinci, dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, onuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmış, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler gereğince

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Şirket’in, Türkiye Varlık Fonu’nun veya bunlar tarafından hakim hissedar olarak kurulan ve kurulacak şirketlerin veya alt fonların; kurucusu olduğu veya bedellerini ödemek suretiyle sermayesinin ya da katılım paylarının yarısından fazlasına sahip olduğu şirketler, alt fonlar ve bunların bağlı ortaklıkları hakkında ise bu fıkradaki Kanunlardan 6362 sayılı Kanun ile 4054 sayılı Kanun haricindekiler uygulanmaz.”

“(7) Bu maddenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen muafiyet ve istisnalar söz konusu şirket veya alt fonlarda Türkiye Varlık Fonu, Şirket veya alt fonlar doğrudan veya dolaylı olarak hakimiyeti elinde bulundurduğu sürece devam eder.”

MADDE 14- 6741 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 8 inci maddede yapılan değişiklikle, Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlara sağlanan muafiyet ve istisnalar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş şirket ve alt fonlara da uygulanır.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 8 inci maddede yapılan değişikliğe bağlı olarak, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ilişkin kamu idareleri tarafından geriye yönelik olarak herhangi bir ödeme veya iade yapılmaz.”

MADDE 15- 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin üçüncü, sekizinci, dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, onuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmış, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler gereğince

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

kapatılan ve Vakıflar Genel Müdürlüğüne veya Hazineye devredilen şirketler hariç olmak üzere; birinci ve ikinci fıkra kapsamındaki şirketler, soruşturma ve kovuşturma sonuna kadar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun gözetiminde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atadığı yöneticiler tarafından ticari teamüllere uygun olarak ve basiretli tüccar gibi yönetilir. Bu şirketlerin yöneticileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanır ve görevden alınır. Bu şirketlerin mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin yahut varlıklarının veya 5271 sayılı Kanununun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasında belirtilen malvarlığı değerlerinin veya hakkında şahıs kayımlık kararı bulunmasa dahi anılan şirket ve/veya mal varlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde mahkemece kaçak kararı verilen kişilerin bu paylarının kısmen veya tamamen satılmasına veya feshi ile tasfiyesine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karar verilebilir. Satış ve tasfiye işlemleri ilgili şirketin yönetim/müdürler kurulu veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yerine getirilir. Satılan şirketlerin kayımlık kararı, hisselerinin devrini müteakip Fonun talebi üzerine ilgili mahkeme veya hakimliklerce kaldırılır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

“(8) Kayımların yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık olarak atandığı şirketlerde, şirketin ortaklarının şirkette olduğu pay oranında yeni kurulacak şirketlerde pay sahibi olmaları koşuluyla şirketin yönetim organının önerisi ve Fon Kurulu kararıyla yeni şirket kurulmasına karar verilebilir. Bu halde şirket ortaklarının yeni şirket kurulmasına ilişkin izin ve muvafakati aranmaz. Kurulacak şirketin sermayesi kayımların yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık olarak atandığı

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kapatılan ve Vakıflar Genel Müdürlüğüne veya Hazineye devredilen şirketler hariç olmak üzere; birinci ve ikinci fıkra kapsamındaki şirketler, soruşturma ve kovuşturma sonuna kadar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun gözetiminde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atadığı yöneticiler tarafından ticari teamüllere uygun olarak ve basiretli tüccar gibi yönetilir. Bu şirketlerin yöneticileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanır ve görevden alınır. Bu şirketlerin mali durumu, ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin yahut varlıklarının veya 5271 sayılı Kanununun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasında belirtilen malvarlığı değerlerinin veya hakkında şahıs kayımlık kararı bulunmasa dahi anılan şirket ve/veya mal varlığı değerlerinde payları bulunup aleyhlerinde mahkemece kaçak kararı verilen kişilerin bu paylarının kısmen veya tamamen satılmasına veya feshi ile tasfiyesine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karar verilebilir. Satış ve tasfiye işlemleri ilgili şirketin yönetim/müdürler kurulu veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yerine getirilir. Satılan şirketlerin kayımlık kararı, hisselerinin devrini müteakip Fonun talebi üzerine ilgili mahkeme veya hakimliklerce kaldırılır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

“(8) Kayımlarının yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık olarak atandığı şirketlerde, şirketin ortaklarının şirkette olduğu pay oranında yeni kurulacak şirketlerde pay sahibi olmaları koşuluyla şirketin yönetim organının önerisi ve Fon Kurulu kararıyla yeni şirket kurulmasına karar verilebilir. Bu halde şirket ortaklarının yeni şirket kurulmasına ilişkin izin ve muvafakati aranmaz. Kurulacak şirketin sermayesi kayımlarının yetkileri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık olarak

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

şirket tarafından aynı veya nakdi olarak karşılanır. Yeni şirket kuruluşuna ilişkin hususlar şirketlerin yönetim organlarıncı hazırlanır ve Fon Kurulunun onayına sunulur. Fon Kurulu kararıyla kuruluş gerçekleşir ve tescile tabi tüm hususlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olmak üzere ilgili ticaret sicilinde resen tescil ve ilan olunur. Bu fıkra uyarınca gerçekleştirilecek kuruluş işlemleri ilgili mevzuata tabi olmaksızın uygulanır. Yeni kurulan şirkette kayımlık yetkisi bir mahkeme veya hakim kararına gerek olmaksızın Fona devredilmiş sayılır.

(9) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık görevini yürüttüğü şirketlerin genel kurullarının yetkileri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olunmaksızın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılabilir. Bu kapsamda bir şirketin bölünmesine karar verilmesi halinde Fon, bölünme yolu ile kurulan bu şirkete kayımlı atanır.”

“(11) Fonun, yönetim organı yetkilerini ya da yönetim organı yetkileri ile birlikte ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerini haiz kayımlı olarak görevlendirildiği şirketlerde ana sözleşmelerine bağlı olmaksızın, kayımlı atanmasından önceki dönem bilanço ve kâr/zarar hesaplarını tasdik ile bu dönemlerde görev yapan yönetim/müdürler kurullarını ibra etmek anlamına gelmemek kaydıyla, bu maddenin dokuzuncu fıkrası çerçevesinde, şirketlere kayımlı atanma faaliyet dönemini izleyen dönemden başlamak üzere kısmen ya da tamamen kâr dağıtımına karar verilebilir. Dağıtıma karar verilen kâr; Millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle haklarında mahkûmiyet kararı bulunmayan hissedarlara payları oranında ödenir. Soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin hissesine isabet edecek kâr payı; kovuşturmaya yer olmadığına, beraat, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

atandığı şirket tarafından aynı veya nakdi olarak karşılanır. Yeni şirket kuruluşuna ilişkin hususlar şirketlerin yönetim organlarıncı hazırlanır ve Fon Kurulunun onayına sunulur. Fon Kurulu kararıyla kuruluş gerçekleşir ve tescile tabi tüm hususlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olmak üzere ilgili ticaret sicilinde resen tescil ve ilan olunur. Bu fıkra uyarınca gerçekleştirilecek kuruluş işlemleri ilgili mevzuata tabi olmaksızın uygulanır. Yeni kurulan şirkette kayımlık yetkisi bir mahkeme veya hakim kararına gerek olmaksızın Fona devredilmiş sayılır.

(9) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayımlık görevini yürüttüğü şirketlerin genel kurullarının yetkileri, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olunmaksızın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılabilir. Bu kapsamda bir şirketin bölünmesine karar verilmesi halinde Fon, bölünme yolu ile kurulan bu şirkete kayımlı atanır.”

“(11) Fonun, yönetim organı yetkilerini ya da yönetim organı yetkileri ile birlikte ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerini haiz kayımlı olarak görevlendirildiği şirketlerde ana sözleşmelerine bağlı olmaksızın, kayımlı atanmasından önceki dönem bilanço ve kâr/zarar hesaplarını tasdik ile bu dönemlerde görev yapan yönetim/müdürler kurullarını ibra etmek anlamına gelmemek kaydıyla, bu maddenin dokuzuncu fıkrası çerçevesinde, şirketlere kayımlı atanma faaliyet dönemini izleyen dönemden başlamak üzere kısmen ya da tamamen kâr dağıtımına karar verilebilir. Dağıtıma karar verilen kâr; millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle haklarında mahkûmiyet kararı bulunmayan hissedarlara payları oranında ödenir. Soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin hissesine isabet edecek kâr payı; kovuşturmaya yer olmadığına, beraate, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında tutulur. Hakkında soruşturma, kovuşturma bulunmama veya müsadere kararı verilmemiş olma koşulu, borsada işlem gören hisseler bakımından aranmaz. Kâr dağıtım kararı ilişkili olduğu faaliyet dönemi mali verilerinin ve tablolarının tasdiki anlamına gelmez. Dağıtım ilişkili hususlar Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

MADDE 15- 6758 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınan banka/şirketler ve bunların varlıkları ile ilgili olarak Fona verilen yetkiler, bu Kanun ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen kayımlık görevi ile satış veya tasfiye işlemlerinde, bu şirketlerin yahut bunların sahiplerinin Fona borçlu olup olmadığına ve varlıkları üzerinde Fon haczi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kıyasen uygulanır. Yönetim ve denetimi veya kayımlık yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayımlık olarak atandığı banka/şirketleri ve ortaklık paylarını soruşturma, kovuşturma veya iflas ve tasfiye süresince yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasına göre malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37 nci ve 38 inci maddeleri uygulanır. Şirketlerin

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ödenmeyerek Fon hesaplarında tutulur. Hakkında soruşturma, kovuşturma bulunmama veya müsadere kararı verilmemiş olma koşulu, borsada işlem gören hisseler bakımından aranmaz. Kâr dağıtım kararı ilişkili olduğu faaliyet dönemi mali verilerinin ve tablolarının tasdiki anlamına gelmez. Dağıtım ilişkili hususlar Fon Kurulu tarafından belirlenir.”

MADDE 16- 6758 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınan banka/şirketler ve bunların varlıkları ile ilgili olarak Fona verilen yetkiler, bu Kanun ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen kayımlık görevi ile satış veya tasfiye işlemlerinde, bu şirketlerin yahut bunların sahiplerinin Fona borçlu olup olmadığına ve varlıkları üzerinde Fon haczi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kıyasen uygulanır. Yönetim ve denetimi veya kayımlık yetkisi Fona devredilen veya Fonun kayımlık olarak atandığı banka/şirketleri ve ortaklık paylarını soruşturma, kovuşturma veya iflas ve tasfiye süresince yönetmek ve temsil etmek üzere atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinin onuncu fıkrasına göre malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37 nci maddesi

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

tasfiye işlemlerini yürütmek üzere Fon Kurulu tarafından görevlendirilen tasfiye komisyonu, adli işlemler veya davalar bakımından taraf ehliyetine sahiptir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketlerin ya da ortaklık paylarının bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutardan, Fonun satış, dava veya avukatlık masrafları düşüldükten sonra kalan tutar yargılamanın kesin hükümle sonuçlandırılmasına kadar bir hesapta nemalandırılır. Şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutarlar ise, 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesi uyarınca oluşturulan sıra cetveline göre dağıtılır. Sıra cetveline göre dağıtım yapıldıktan sonraki bakiye, bu Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan işlemlerin tesisi için şirket hesaplarına aktarılır. Ortaklık paylarının satışında, satışa ilişkin masraflar ile dava veya avukatlık masrafları, Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı bulunmayan hissedarların payından düşülmez.

(2) Şirket varlıklarının ticari ve iktisadi bütünlük yoluyla satışına karar verilmesi halinde Fon Kurulu, geçmiş dönem borçlarını, bu borçların FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmayan kişilerle gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması ve 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinde belirtilen koşulları karşılaması şartıyla ihale bedelinden ödemeye veya ihale alıcısına ödettirmeye yetkilidir.”

MADDE 16- 1/2/2018 tarihli ve 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “varlıkların” ibareleri “malvarlığı değerlerinin” şeklinde, fıkrada yer alan “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satış ve tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

uygulanır. Şirketlerin tasfiye işlemlerini yürütmek üzere Fon Kurulu tarafından görevlendirilen tasfiye komisyonu, adli işlemler veya davalar bakımından taraf ehliyetine sahiptir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketlerin ya da ortaklık paylarının bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutardan, Fonun satış, dava veya avukatlık masrafları düşüldükten sonra kalan tutar yargılamanın kesin hükümle sonuçlandırılmasına kadar bir hesapta nemalandırılır. Şirket varlıklarının veya malvarlığı değerlerinin bu madde kapsamında satışından elde edilecek tutarlar ise, 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesi uyarınca oluşturulan sıra cetveline göre dağıtılır. Sıra cetveline göre dağıtım yapıldıktan sonraki bakiye, bu Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan işlemlerin tesisi için şirket hesaplarına aktarılır. Ortaklık paylarının satışında, satışa ilişkin masraflar ile dava veya avukatlık masrafları, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı bulunmayan hissedarların payından düşülmez.

(2) Şirket varlıklarının ticari ve iktisadi bütünlük yoluyla satışına karar verilmesi halinde Fon Kurulu, geçmiş dönem borçlarını, bu borçların FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmayan kişilerle gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması ve 5411 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinde belirtilen koşulları karşılaması şartıyla ihale bedelinden ödemeye veya ihale alıcısına ödettirmeye yetkilidir.”

MADDE 17- 1/2/2018 tarihli ve 7076 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “varlıkların” ibareleri “malvarlığı değerlerinin” şeklinde, fıkrada yer alan “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satış ve tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir”

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

ibaresi “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve/veya şirket yönetim/müdürler kurulu/malvarlığı değerleri kayyım temsilciliği tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı ile satış veya tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir” şeklinde, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “ve” ibaresi “veya” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, mevcut üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Müsadere kararı verilen şirket, ortaklık payları veya malvarlığı değerlerinin satış veya ticari ve iktisadi bütünlük satışları 6758 sayılı Kanununun 19 uncu ve 20 nci maddelerindeki esaslar çerçevesinde yapılır. Tasfiye komisyonlarınca tasfiye tamamlanır.”

“Tasfiye bakiyesi Hazineye irat kaydedilir.”

“(2) Şirketin yüzde ellinin altındaki ortaklık paylarının müsadere edilmesine karar verilmesi halinde, müsadereye konu bu paylar Fon tarafından satışa çıkarılır. En az iki kez satışa çıkarılmış olmasına rağmen satışın gerçekleşmemesi halinde ortaklık payları ilgili şirkete bedeli mukabilinde devredilebilir ve payların bedeli şirket tarafından Hazineye ödenir. Müsadere kararından sonra sermaye artırımına karar verilmesi halinde bu artırım Hazine ve Maliye Bakanlığının onayına tabidir.”

MADDE 17- 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “paylardan” ibaresi “paylarının” şeklinde değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen “Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” ibaresi “azami %5’i oranında Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ibaresi “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve/veya şirket yönetim/müdürler kurulu/malvarlığı değerleri kayyım temsilciliği tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığının onayı ile satış veya tasfiye edilmesi suretiyle yerine getirilir” şeklinde, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “ve” ibareleri “veya” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, mevcut üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Müsadere kararı verilen şirket, ortaklık payları veya malvarlığı değerlerinin satış veya ticari ve iktisadi bütünlük satışları 6758 sayılı Kanununun 19 uncu ve 20 nci maddelerindeki esaslar çerçevesinde yapılır. Tasfiye komisyonlarınca tasfiye tamamlanır.”

“Tasfiye bakiyesi Hazineye irat kaydedilir.”

“(2) Şirketin yüzde ellinin altındaki ortaklık paylarının müsadere edilmesine karar verilmesi halinde, müsadereye konu bu paylar Fon tarafından satışa çıkarılır. En az iki kez satışa çıkarılmış olmasına rağmen satışın gerçekleşmemesi halinde ortaklık payları ilgili şirkete bedeli mukabilinde devredilebilir ve payların bedeli şirket tarafından Hazineye ödenir. Müsadere kararından sonra sermaye artırımına karar verilmesi halinde bu artırım Hazine ve Maliye Bakanlığının onayına tabidir.”

MADDE 18- 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “paylardan” ibaresi “paylarının” şeklinde değiştirilmiş, Anayasa Mahkemesince iptal edilen “Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” ibaresi “azami %5’i oranında Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan kesinti tutarının” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve fıkraya beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

(Denizli Milletvekili Nilgün Ök ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Projenin mevcut şehir içi raylı sistem hatlarının devamı olmayıp müstakil işletilebilir durumda olması halinde veya projenin kombine taşımacılığa hizmet etmesi halinde; bu cümleyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce hizmete açılmış olanlar hariç olmak üzere, mülkiyet devrine konu edilmeksizin raylı sistemin işletmesinin Bakanlık veya bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları, bu kuruluşların bağlı ortaklıkları veya iştiraki olan şirketler eliyle yürütülmesine Cumhurbaşkanınca karar verilebilir. Bu durumda ilgili belediyenin genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yapılmaz.”

MADDE 18- 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 10 uncu maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen birinci cümlesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi devredilmiş olan projelerin ödenmeyen bakiye tutarları 15 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki esas ve usullere göre tahsil edilir.”

MADDE 19- Bu Kanunun;

- a) I inci maddesi yayımı tarihinden üç ay sonra,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 20- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MADDE 19- 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 10 uncu maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen birinci cümlesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“18/1/2019 tarihinden önce işletilmesi devredilmiş olan projelerin ödenmeyen bakiye tutarları 15 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki usul ve esaslara göre tahsil edilir.”

MADDE 20- Bu Kanunun;

- a) I inci maddesi yayımı tarihinden üç ay sonra,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 21- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

